

ISYYDEN VAHVUUKSIEN REPRESENTAATIOT
EVE HIETAMIEHEN ROMAANEISSA
YÖSYÖTTÖ, TARHAPÄIVÄ JA HAMMASKEIJU

Pro gradu -tutkielma

Jenni Alaoja

Kasvatustieteen tiedekunta

Kasvatustiede

Satu Uusiautti

Lapin Yliopisto

2018

Tiivistelmä

Lapin yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta

Työn nimi: **Isyyden vahvuuksien representaatiot Eve Hietamiehen romaaneissa Yösyöttö, Tarhapäivä ja Hammaskeiju**

Tekijä: Jenni Alaoja

Koulutusohjelma/oppiaine: Kasvatustiede

Työn laji: Pro gradu -työ Laudaturtyö Licensiaatintyö

Sivumäärä: 83 sivua

Vuosi: 2018

Yksinhuoltajaisuus on varsin vähän tutkittu aihe, vaikka heidän määränsä yhteiskunnassa kasvaa vuosi vuodelta. Yksinhuoltajaisiin liitetään monenlaisia mielikuvia, joita myös kirjallisuudessa tuotetaan tai ylläpidetään. Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tarkastella, millaisena isyys representoituu kaunokirjallisissa teoksissa. Tutkimusaineistona olivat Eve Hietamiehen kaunokirjalliset teokset Yösyöttö (2010), Tarhapäivä (2012) ja Hammaskeiju (2017). Teokset heijastavat eräänlaista aikalaiskuvaa yksinhuoltajaisän asemasta suomalaisessa yhteiskunnassa 2010-luvulla. Tutkimuskysymykseni oli: Millaisia yksinhuoltajaisuuden vahvuuksien representaatioita on Eve Hietamiehen kaunokirjallisissa teoksissa Yösyöttö, Tarhapäivä ja Hammaskeiju?

Tutkimusotteeksi valitsin diskurssianalyysin. Diskurssintutkimuksen ydintä aluetta on kielen, toiminnan ja tilanteen sekä näiden välisen vuorovaikutuksen tutkiminen. Tutkimuksen kohteena nähdään se voima, mikä yhteiskunnallisen ja yhteisöllisen toiminnan keskelle kulminoituu. Tutkimukseni teoreettisena taustana ja analyysia ohjaavana toimi positiivinen psykologia ja inhimillisten vahvuuksien näkökulma. Analysoin aineistoa etsien Seligmanin vahvuusluokituksen mukaisia vahvuuksia sekä sosiaaliseen verkostoon ja erilaisiin toimintaympäristöihin liittyviä diskursseja. Peilasin tutkimukseni tuloksia yksinhuoltajaisuuden representaatioista myös kotimaiseen ja kansainväliseen tutkimukseen.

Suomalainen yksinhuoltajaisä näyttäytyi näissä kaunokirjallisissa teoksissa sinnikkäänä, ystävällisenä, reiluna, vaatimattomana ja toiveikkaana sekä ennen kaikkea rakastavana hahmona. Isyyden luonne muuttui lapsen kasvaessa, mistä muodostui tutkimuksen kolme keskeistä päädiskurssia: yksinhuoltajaisäksi tuleminen –, isyydessä kasvaminen – ja isyyden uudelleenmuotoutuminen –diskurssit. Vauvuuden aikana niin muskarin kuin leikki-ikävuodenkin kautta luodulla sosiaalisella verkostolla oli tärkeä merkitys läpi koko kirjasarjan. Lapsen kasvaessa verkostoa täydensivät päiväkodin henkilöstö sekä koulun opettaja, joilta isällä oli mahdollisuus halutessaan pyytää neuvoa, tukea ja ohjausta lapsen kasvuun liittyvissä asioissa.

Asiasanat: isyys, yksinhuoltajaisuus, vahvuus, representaatio, diskurssi, diskurssianalyysi

Suostun tutkielman luovuttamiseen kirjastossa käytettäväksi

Sisällys

1 JOHDANTO	4
1.1 Tutkimuksen tausta	4
1.2 Yksinhuoltajaisuus Suomessa	6
1.3 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset	7
2 ISYYYS JA YKSINHUOLTAJAISSYYS	9
2.1 Isyyden teoretisointeja ja määritelmiä	9
2.2 Yksinhuoltajaisuus tutkimusten valossa	13
2.3 Yksinhuoltajaisuuden resursseja	16
3 INHIMILLISET VAHVUUDET ISYYTTÄ MÄÄRITTÄMÄSSÄ	19
3.1 Mitä inhimilliset vahvuudet ovat?	19
3.2 Tutkimuksia isien vahvuuksista	24
4 TUTKIMUKSEN MENETELMÄLLISET VALINNAT	25
4.1 Diskurssianalyysi tutkimuksen otteena	25
4.2 Tutkimuksen aineistot	29
4.3 Analyysin eteneminen	30
4.4 Luotettavuustarkastelu	34
5 TULOKSET	36
5.1 Yksinhuoltajaisuuden vahvuuksien representaatiot	36
5.1.1 Viisauden ja tiedon hyve	36
5.1.2 Rohkeuden hyve	38
5.1.3 Rakkauden inhimillisyyden hyve	40
5.1.4 Oikeudenmukaisuuden hyve	43
5.1.5 Kohtuullisuuden hyve	45
5.1.6 Transkendenssin eli henkisyiden hyve	47
5.2 Yksinhuoltajaisän tulkinnat isyydestään	50
5.3 Yksinhuoltajaisuuden vahvuuksien kuvaaminen eri toimintaympäristöissä	56
5.4 Yhteenveto	59
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	63
7 POHDINTA	69
LÄHTEET	74
Tutkimusaineistona käytetty kirjallisuus	83

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen tausta

Tutkimuksessa tarkastellaan yksinhuoltajaisyyden vahvuuksien representoitumista kaunokirjallisuudessa. Tutkimusaineistona ovat Eve Hietamiehen kaunokirjalliset teokset *Yösyöttö*, *Tarhapäivä* ja *Hammasteiju* ovat ilmestyneet vuosina 2010, 2012 ja 2017, joten ne antavat eräänlaisen aikalaiskuvauksen yksinhuoltajaisyydestä suomalaisessa yhteiskunnassa 2010-luvulla. Aihe on tarkastelun arvoinen, sillä yleensä äiti mielletään lähihivanhemmaksi ja yksinhuoltajaksi. Isän ääni tulee vähäisesti kuuluviin yksinhuoltajan arkeen liittyvissä keskusteluissa. Yksinhuoltajaperheiden ja samalla yksinhuoltajaisien perheiden määrä on pieni, mutta kasvava. Esimerkiksi tilastojen mukaan vuonna 2014 kaikista lapsiperheistä viidennes (120 000 perhettä) oli yksinhuoltajaperheitä. Näistä 2,8 % eli noin 16 000 perhettä oli yksinhuoltajaisien perheitä. (Väisänen & Salo 2018.)

Aineistoksi valikoituneet Hietamiehen romaanit ovat suosittuja suomalaisten lukijoiden keskuudessa. Esimerkiksi keskimäinen teos *Tarhapäivä*, on sijoittunut ilmestymisvuotenaan 2012 sijalle 19 myydyimpien kotimaisten kaunokirjallisten teosten listalla. Kirjaa ostettiin tuolloin 10 500 kappaletta. (Kirjakauppaliitto 2013.) Suosionsa vuoksi niillä voidaan ajatella olevan merkitystä siinä, kuinka yksinhuoltajaisyydestä puhutaan ja minkälaisia mielikuvia siitä luodaan. Voidaan pohtia, miten kaunokirjallisissa teoksissa luodut kuvaukset muovaavat käsitystämme yksinhuoltajaisyydestä. Lisäävätkö ne ymmärtämystämme yksinhuoltajaisien arjesta eri toimintaympäristöissä? Murtavatko ne yksinhuoltajuuden myyttejä tai uskomuksia isien mahdollisuuksista selvitä vanhemmuudesta yksin? Näkemykseni mukaan on tarpeellista tarkastella, millaisen kuvan populaarikulttuurin tuote antaa isolle lukijakunnalleen suomalaisesta yksinhuoltajaisyydestä. Vaikka teokset ovat fiktiivisiä, on kirjailija tehnyt taustatyötä todelliseen yksinhuoltajuuteen liittyen, jotta hän on pystynyt käsittelemään teemaa monipuolisesti ja uskottavasti.

Kirjailija, yhden lapsen äiti sekä *Apu*-lehden toimittaja Eve Hietamies kertoo Iltasanomille antamassaan haastattelussa (Kolsi 2017), miten hän sai idean trilogian ensimmäisen kirjan, *Yösyötön* kirjoittamiseen. Kirja syntyi Hietamiehen omien havaintojen pohjalta, kun hän itse istui lapsensa kanssa muskarissa laulamassa, ja äitien ja lasten joukkoon saapui isä lapsensa kanssa. Isän hämmentynyt ja pelonsekainenkin ilme kertoi paljon ja näin Antti ja Paavo Pasasen tarina sai ensisysäyksen. Hietamies on kirjoittanut kirjoihin lapsensa kertomia viisauksia elämästä ja osa kirjojen tapahtumista on kopioitu Hietamiehen omasta perhe-elämästä. Tämän tutkimuksen kannalta mielenkiintoista on se, että Hietamiehen mukaan uusin teos, *Hammaskaiju* ottaa tietoisesti kantaa yhteiskunnalliseen, lasten kasvatukseen liittyvään keskusteluun.

Mykkäsen ja Aallon (2010) toimittamasta raportista käy ilmi, että vuosien 1990–2010 välisenä aikana yksinhuoltajuuden tutkiminen on painottunut lähinnä yksinhuoltajaäitiyden tutkimukseen. Jos isyys on mainittu tutkimuksissa, se on yleensä ollut huolestunutta puhetta siitä, että isän malli on puuttunut yksinhuoltajaäidin lasten elämästä. Raportin mukaan isyyttä on tutkittu paljon puutteiden ja isän huolenaiheiden pohjalta, mutta isyyden positiivisista puolista on raportoitu verrattain vähän. (Mykkänen & Aalto 2010, 54–59.) Varsinaisesta vahvuksiin painottuvasta tutkimuksesta ei ole mainintaa raportissa, joten sen osuus isyyden tutkimuksessa on vähäinen. Tutkimuksessani lähestyn aihetta positiivisen psykologian viitekehyksessä. Tarkasteluni lähtökohtana on Martin E. P. Seligmanin (2012) tunnetuksi tekemä vahvuusluokitus, joka rakentuu kuudesta hyveestä ja 24 vahvuudesta. Tutkimuksessani analysoin aineistoa diskurssianalyysin avulla ja teen tulkintoja Seligmanin vahvuusluokituksen nojaten. Positiivisen psykologian kautta isyyttä lähestyvälle tutkimukselle on sijaa yhteiskunnassamme, ja sitä aukkoa pyrin paikkaamaan tällä tutkimuksellani.

Mykkäsen ja Aallon (2010) raportista voidaan tulkita, että myös Lapin yliopistossa on tehty varsin vähän tutkimusta yksinhuoltajuudesta ja yksinhuoltajaisyydestä. Tietokannasta löytyy 17 tutkimusta hakusanoilla yksinhuoltaja, yksinhuoltajuus tai yksinhuoltajaisuus. Toista kaksi on tehty 1990-luvulla (vuosina 1996 ja 1998) ja loput 15 työtä vuosien 2001–2015 välisenä aikana. Vertailun vuoksi etsin tietoa yksinhuoltajuuteen ja

yksinhuoltajaisyyteen liittyvistä pro gradu -tutkimuksista myös Oulun ja Jyväskylän yliopistojen tietokannoista edellä mainituilla hakusanoilla. Oulun yliopiston tietokannasta löytyy vain seitsemän pro gradu -työtä vuosilta 2004–2017 yksinhuoltajuuteen liittyen, kun taas Jyväskylässä on tehty 19 pro gradu -työtä yksinhuoltajuudesta: ensimmäinen vuonna 1980 ja viimeisin vuonna 2014. Väitöskirjatasolla tehtyjä tutkimuksia Lapin yliopiston tietokannasta löytyi yhteensä 12 kappaletta. Näistä tutkimuksista seitsemän on suomenkielisiä, kolme englanninkielisiä ja kaksi ruotsinkielisiä. Tunnetuin yksinhuoltajuutta käsittelevä väitöskirja on Paula Tuovisen (2014) tutkimus, jossa yksinhuoltajuutta tarkastellaan isien ja tyttärien tarinoiden kautta. Voidaan siis todeta, että yksinhuoltajuutta ja yksinhuoltajaisyyttä on tutkittu Suomessa verrattain vähän niin pro gradu kuin väitöskirja -tasollakin.

Tarvetta tutkimukselle mielestäni on, sillä nykyään joka viidennes suomalainen lapsiperhe on yksinhuoltajaperhe (Väisänen & Salo 2018). Koska yksinhuoltajaisien määrä on jo nyt verrattain suuri ja määrä kasvaa vuosi vuodelta, tarvetta on myös isyyden tutkimukselle. Yksinhuoltajaisät on syytä rinnastaa yksinhuoltajaäiteihin, sillä yhtä lailla he hoitavat lapset, työn ja arjen pyörittämisen. Yhteiskunnassa heidän statuksensa on kuitenkin edelleen äitiä avustavan perheenjäsenen roolissa. Kun perheessä on vain yksi vanhempi, isä, ei hän avusta ketään, vaan hän kantaa vastuun koko perheyhteisöstä. Tämä on huomioitava nykytutkimuksessa ja annettava yksinhuoltajaisille se tunnustus, mikä heille kuuluu.

1.2 Yksinhuoltajaisuus Suomessa

Väestöliiton tilaston mukaan Suomessa oli vuonna 2014 noin 120 000 yksinhuoltajaperhettä. Prosentuaalisesti yksinhuoltajaperheiden osuus kaikista perhemuodoista oli 20,8 %. Yksinhuoltajaisiä vuonna 2014 oli 16 430 eli 2,9 % kaikista yksinhuoltajaperheistä. Yhden vanhemman lapsiperheissä on nähtävissä myös alueellista vaihtelua. Prosentuaalisesti yksinhuoltajaperheitä on eniten Päijät-Hämeessä (22,8%) ja Uudellamaalla (22,6%).

Helsingissä yli neljännes (28,3 %) perheistä oli yhden vanhemman perheitä vuonna 2014. Yksinhuoltajaperheiden osuudet ovat pysytelleet samalla tasolla koko 2000-luvun ajan. (Väisänen & Salo 2018.)

Huttusen (2001, 121) mukaan suomalainen isä voi päätyä yksinhuoltajaksi neljällä eri tavalla. Mies voi jäädä leskeksi tai saada yksinhuoltajuuden käräjöinnin kautta. Toisaalta isä ja äiti voivat sovussa päättää lapsen asumisesta niin, että tämä asuu isän luona, vaikka äidinkin luona asuminen olisi mahdollista. Neljäntenä tyyppinä ovat isät, joilla ei ole käytännössä ollut muuta mahdollisuutta kuin ottaa lapsi luokseen asumaan. Myös amerikkalaisuuden tutkimuksen mukaan isät ovat yksinhuoltajia niissä tapauksissa, kun äidin ongelmakäyttäytyminen estää lasten elämisen äitinsä kanssa (Goldscheider, Scott, Lilja & Bronte-Tinkew 2015, 1624). Amerikkalaislähteen mukaan myös äidin heikompi ekonominen asema voi olla syynä siihen, että isä on lapsensa yksinhuoltaja (Hawes & Shores 2001, 847). Saman toteaa niin ikään Sinkkonen (1998, 229), jonka mukaan yksinhuoltajaisilla on yleensä yksinhuoltajaäitejä parempi taloudellinen tilanne, suurempi asunto ja paremmat edellytykset panostaa esimerkiksi lapsen harrastuksiin ja yhteiseen vapaa-ajan viettoon.

1.3 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tavoitteena on tuoda esiin niitä vahvuuksia, jotka näyttäytyvät yksinhuoltajaisän arjessa 2010-luvulla. Koska tutkimusaineistona ovat kaunokirjalliset teokset, voidaan olettaa, että kirjoissa esiintyvät vahvuudet ovat tyypillisiä ja useimmin toistuvia yksinhuoltajaisän vahvuuksia. Ennako-oletukseni on, että kirjoissa esiintyvä yksinhuoltajaisä on stereotyyppinen kuvaus suomalaisesta yksinhuoltajaisästä. Vertaamalla kirjasarjan isää aiempiin tutkimustuloksiin ja teoriaan, pyrin luomaan kuvan siitä, millaisia vahvuuksista suomalaiseen yksinhuoltajaisään representoituu. Tutkimuksen tavoitteena on niin ikään herättää keskustelua yksinhuoltajaisän asemasta suomalaisessa yhteiskunnassa, jossa lasten ensisijaisena huoltajana pidetään äitiä, nostamalla esiin isien

vahvuuksia. Aineistoa läpikäymällä pyrin löytämään niitä toimintaympäristöjä, joissa pienen lapsen vanhemmat toimivat ja samalla tavoitteenani on luoda kuvaa isän asemasta äitivaltaisissa toimintaympäristöissä.

Tämän tutkimuksen pääkysymys on:

Millaisia yksinhuoltajaisyyden vahvuuksien representaatioita on Eve Hietamiehen kaunokirjallisissa teoksissa *Yösyöttö*, *Tarhapäivä* ja *Hammaskieju*?

Päätutkimuskysymykselle asetetut tarkentavat alakysymykset ovat:

- (1) Miten isyyden vahvuudet representoituvat eri asiayhteyksissä?
- (2) Millaisissa yhteyksissä isän vahvuudet näyttäytyvät?
- (3) Miten isän oma näkemys isyydestä on tulkittavissa?
- (4) Miten isyyttä kuvataan eri toimintaympäristöissä?

Näihin kysymyksiin vastaamalla pyrin havainnollistamaan, mitkä vahvuudet yksinhuoltajaisässä representoituvat sekä miten ja millaisissa tilanteissa ne näyttäytyvät. Vertaan aineistosta löytämiäni diskursseja isyyttä koskeviin tutkimuksiin ja muodostan kuvaa siitä, kuinka diskurssit vastaavat tutkijoiden luomia käsityksiä isyydestä. Tällä tavoin pyrin raportoimaan yksinhuoltajaisyyden vahvuuksista.

2 ISYYS JA YKSINHUOLTAJAISSYYS

2.1 Isyyden teoretisointeja ja määritelmiä

Isyyttä määritellään niin isien, lasten kuin tutkijoidenkin äänellä. Pleckin (2010, 28–29) mukaan useimmissa tutkimuksissa isyys on määritelty suppeasti biologiseksi vanhemmuuden tilaksi, jolloin isäksi tulkitaan se mies, joka on siittänyt lapsen. Laajemmassa ajattelutavassa myös miehiä, jotka ovat sosiaalisesti läsnä lapsen elämässä, voidaan pitää yhtä lailla isinä. Sosiaalisesti isäksi voidaan määritellä henkilö, joka on tullut osaksi lapsen elämää esimerkiksi adoption tai äidin uuden parisuhteen kautta. Isyyden käsitteeseen liitetään Pleckin mukaan myös isän toiminta roolissaan. Täten isyys on sekä vuorovaikutusta lasten kanssa, mutta myös lasten tarpeisiin reagoimista sekä heidän kontrolloimistaan muun muassa päätöksenteossa.

Biologisesta ja sosiaalisesta isyydestä kertoo myös Huttunen (2001, 58–65), joka liittyy isyyteen lisäksi juridisen ja psykologisen isyyden. Biologisella isyydellä Huttunen tarkoittaa lapsen ja isän välistä biologista ja perinnöllistä suhdetta. Isä on täten siittänyt lapsen joko luonnollisella menetelmällä tai keinohedelmöityksellä. Arkipuheessa biologinen isä on ollut kauan niin sanottu oikea isä. Viime vuosikymmenien aikana isyyden olemus on kuitenkin kyseenalaistunut, kun miehen sukusolujen istuttaminen naiseen esimerkiksi spermabankkien välityksellä on yleistynyt. Näin ollen biologisen isän sijaan lapsen isä voi olla juridisesti isän roolissa oleva mieshenkilö.

Juridiseksi isäksi mies voi tulla kolmella tavalla: avioliiton isyysosoittamisen, isyyden tunnustamisen ja vahvistamisen tai adoption kautta. Avioliiton isyysosoittamus pätee esimerkiksi silloin, kun lapsi syntyy avioliitossa, vaikka sperman luovuttaja olisikin ulkopuolinen mies. Juridisesti katsoen kaikkien äidin synnyttämien lasten isä on äidin aviopuoliso, vaikka biologinen isä olisikin joku muu. Äidin aviopuolisolla on yhteiskunnan antamia

oikeuksia ja velvollisuuksia lapseen nähden, mikä selittää sen, miksi aviopuoliso saa lapsen juridisen isyyden. (Lewis 2012, 22; Huttunen 2001, 60–61.)

Hyvin lähellä juridista isyyttä on sosiaalinen isyys. Sillä tarkoitetaan lapsen kanssa asumista ja arjen jakamista sekä hoivan, huolenpidon ja ajan antamista lapselle. Miestä voidaan ulkopuolisten silmin pitää lapsen isänä, vaikkei hän biologisesti tai juridisesti sita olisikaan. Käytännössä sosiaalinen isä voi olla esimerkiksi äidin uusi miesystävä, joka viettää aikaa tai asuu samassa taloudessa lapsen kanssa. (Huttunen 2001, 62–63.)

Huttusen (2001, 64–65) esittelemä neljäs isyyden määritelmä on psykologinen isyys, jolla tarkoitetaan tunnepohjaista ja kiintymykseen perustuvaa isyyden puolta. Psykologinen isyys määrittyy lapsesta päin: ketä lapsi pitää isänään, kehen hän on kiintynyt ja kenellä on arvovaltaa liittyen hänen kasvatukseensa. Olennaista psykologisessa isyydessä on, että molemmat tuntevat aitoa iloa ja tyydytystä vuorovaikutteisesta yhdessäolosta. Lewis (2012, 144–145) liittää sosiaalisen ja psykologisen isyyden yhteen määritellen isän henkilöksi, joka pitää yllä päivittäistä vuorovaikutusta, toveruutta ja vastavuoroisuutta täytäten niin vanhempien kuin lapsenkin psykologiset tarpeet.

Esimerkiksi Sunderland (2000) jakaa isyyden neljään rooliin: osa-aikaisyyteen, lasta viihdyttävään isyyteen, äitiä avustavaan isyyteen ja linjajohtajaisyyteen. Osa-aikaisät ottavat osaa lapsenhoitoon silloin, kun äidit haluavat omaa aikaa, jolloin isien tehtävänä on esimerkiksi pitää lapsesta huolta yön yli. Päävastuussa lapsen hoidosta on siis äiti, joka tarvittaessa pyytää isältä apua. Lasta viihdyttävä isä on puolestaan pelaava ja hauska isä. Tässä roolissa oleva isä viettää aikaa lapsensa kanssa ja on osana tämän elämää. Äitiä avustavat isät ottavat osaa lapsen hoitoon, mutta tekevät sen äitien ehdoilla. Nämä isät mutisevat hiljaa, kun äiti antaa ohjeita esimerkiksi siitä, miten lasta tulee käsitellä. Linjajohtajana toimivat isät ovat perheen johtajia. He niin sanotusti pitävät langat käsissään ja toimivat perheensä parhaaksi parhaimmalla katsomallaan tavalla. (Sunderland 2000, 249–265.)

Konkreettisemmän esimerkin isyydestä tarjoaa Hietasen, Määtän ja Uusiauttin (2012) tutkimus, jonka mukaan 3.–6. luokkalaisten suomalaislasten mielestä hyvässä isässä on havaittavissa seitsemän erilaista tyyppiä. Nämä tyypit ovat aktiivinen isä, hoivaava ja vaaliva isä, kuria pitävä isä, esimerkillinen isä, työssä käyvä isä, kotitöitä tekevä isä sekä reilu isä. Samankaltaisiin tuloksiin omassa, vanhemmuutta käsitelleessä tutkimuksessaan on päässyt Valkonen (2006), jonka mukaan hyvä vanhempi pitää lasta tärkeänä, pitää lapsesta huolen, on kiva, rajoittaa ja kasvattaa sekä elää ihmisiksi. Valkonen on tehnyt tutkimuksensa viides- ja kuudesluokkalaisten kirjoittamien aineiden pohjalta.

Aktiivinen isä viettää paljon aikaa lastensa kanssa kuljettaen lapsia esimerkiksi huvipuistoon, jääkiekkopeleihin ja rallitapahtumiin. Myös muunlaisiin ulkoaktiviteetteihin osallistuva isä nähdään hyvänä isänä. (Hietanen, Määttä & Uusiautti 2012, 4.) Tällaisen isän roolin tuo esiin myös Alasalmi (2011, 41) kertoessaan Korpelasta. Korpela on aktiivinen yksinhuoltajaisä, joka käy poikiensa kanssa kiipeilemässä ja seikkailemassa lähimetsässä sekä kävelylenkeillä pyöräteillä. Valkosen (2006, 42–44, 55.) tutkimuksessa tätä tyyppiä edustaa vanhempi, joka pitää lastaan tärkeänä. Tällöin isällä on halua antaa lapselle aikaa ja muun muassa käydä hänen kanssaan kodin ulkopuolella. Myös isyyden representoitumista erilaisissa viestimissä tutkinut Lazar (2000, 383–384) on tehnyt huomioita, joiden mukaan isän rooli on olla hauska ja tarjota lapselle fyysisiä aktiviteetteja.

Toinen hyvän isän tyyppi on hoivaava ja vaaliva isä eli lapsestaan huolta pitävä vanhempi (ks. Valkonen 2006,). Tämän tyyppinen isä huolehtii lapsistaan, tukee ja auttaa tarvittaessa, mutta osaa olla myös hassutteleva ja huumorintajuinen (Hietanen, Määttä & Uusiautti 2012, 4–5). Käytännön tasolla hoivaisuus näyttäytyy lapsen ja isän välisenä vuorovaikutuksena sekä sellaisen yhteisten juttujen tekemisellä, joita lapset eivät äitinsä kanssa tee. Pienempien lasten kohdalla tämä tarkoittaa esimerkiksi kylvettämistä, kun taas leikkiikäisten kanssa rajumpien ja fyysisempien leikkien leikkimistä sekä esimerkiksi musiikin harrastamista yhdessä. (Paajanen 2006, 43.)

Kolmas tyyppi, joka Hietasen, Määttän ja Uusiauttin (2012) tutkimustuloksissa mainitaan, on kuria pitävä isä. Valkosen (2006, 47–48, 55) tutkimuksessa samaa tarkoittava tyyppi on rajoittava ja kasvattava vanhempi. Hyvällä isällä on tiukat säännöt, mutta hän on myös oikeudenmukainen ja kiltti. Hyvä isä ei kitise pienistä asioita, mutta pitää kiinni suuremmista mittakaavoista. Hänen ominaisuuksiinsa kuuluu myös rajojen asettaminen ja rankaiseminen tarvittaessa. Rankaisu ei kuitenkaan saa olla fyysistä kurittamista. (Hietanen, Määttä & Uusiautti 2012, 5–6.) Tällaisen tyyppin edustajaksi voi tunnistaa esimerkiksi Alasalmen (2011) esittelemän isän, joka kertoo, kuinka hän on kasvattanut lastaan laittamalla tämän siivoamaan lattialle paiskattujen kurahousujen seiniin ja lattiaan jättämät jäljet perusteellisesti. Edellä mainitun lisäksi isä on opettanut lapsensa auttamaan siivouksessa, sillä yhdessä tehden koti siistiytyy nopeammin ja yhteistä leikkiaikaa jää enemmän. (Alasalmi 2011, 86–87.)

Neljäs tyyppi, joka kuvaa hyvää isää, on esimerkillinen isä (Hietanen, Määttä & Uusiautti (2012, 6–7) eli Valkosen (2006, 55) mukaan ihmisiksi elävä vanhempi. Hänen tulee olla roolimallina lapsilleen. Esimerkillisyys liitetään tutkimuksissa alkoholin käyttöön ja tupakointiin. Valkosen (2006, 52, 55) tutkimuksessa päihteiden käyttöön on lisätty edellä mainittujen lisäksi myös huumeiden käyttö. Hyvä isä tekee töitä tai mikäli isä on työtön, tulee hänen etsiä itselleen työtä. Lasten mukaan töissä ei saa kuitenkaan olla liikaa, sillä lasten ei tulisi ikävöidä isäänsä. (Hietanen, Määttä & Uusiautti 2012, 6–7.) Työssäkäyntiin liittyy olennaisesti joustavuus. Työn joustaminen on perheen arjen sujumuuden kannalta avainasemassa ja työnantajat ovatkin olleet valmiimpia käyttämään tavallista suurempaa joustavuutta työn organisoinnissa yksinhuoltajien kohdalla. (Kröger 2009, 182.)

Kuudes hyvän isän kriteeri on, että hän osallistuu kotitöihin. Ruoanlaittaminen, tiskien tiskaaminen, pyykkääminen ja imurointi kuuluvat hyvän isän kotitöihin. (Hietanen, Määttä & Uusiautti 2012, 7.) Valkosen (2006, 55) tutkimustulosten mukaan kodin siisteydestä huolehtiminen liitetään lapsesta huolta pitämiseen. Niin ikään työssäkäynti ja perheen elättäminen kuuluvat kokonaisvaltaisempaan kuvaan lapsen hyvinvointiin liittyen. Korhosen (2004, 247–250) esittelemä Riku on isä, jolle perhe tulee ensin ja kaikki

muu vasta perheen jälkeen. Esimerkiksi työssään Rikulle on tarjottu mahdollisuutta edetä esimiestehtäviin, mutta hän on kieltäytynyt, sillä uusi asema veisi liikaa aikaa perheeltä.

Viimeisenä tunnuspiirteenä artikkelissa esitellään reiluus. Isän tulee olla reilu niin kaikkia sisarusia, kuin äitiäkin kohtaan. Reiluuden täytyy tulla esille myös eronneiden vanhempien kohdalla, sillä hyvä isä ei saa esimerkiksi puhua pahaa äidistä, vaikka vanhempien välit eivät olisikaan kunnossa. (Hietanen, Määttä & Uusiautti 2012, 8.) Tällaisen vanhemman Valkonen (2006, 55) luokittelee tutkimustulostensa perusteella kivaksi vanhemmaksi. Kiva vanhempi on kiltti ja antelias, hän ei ole liian ankara ja antaa lapselleen vapauksia mennä ja tehdä asioita luottaen lapseensa.

Vuoden 2006 Perhebarometri antaa puheenvuoron isille. Tulosten mukaan isät kokevat olevansa perheen leiväntuojia sekä auktoriteetteja, mutta nykyaikaisemmalla tavalla kuin aiemmin. Aikaisempien sukupolvien isät ovat kasvattaneet lapsiaan pelon avulla, mutta nyky-isät haluavat olla auktoriteetteja tasa-arvoisemmalla, lasta enemmän kunnioittavalla tavalla. Olosuhteiden pakosta isät käyvät useimmin ainoana perheestä palkkatyössä. Silti työnteko ja ahkeruus eivät kuulu tärkeimpinä niihin seikkoihin, mitä isät haluavat lapsilleen opettaa. Sen sijaan rehellisyys ja toisten kunnioittaminen ovat tutkimuksessa useimmin mainittuja asioita, joita isät halusivat lastensa oppivan. Isät mainitsivat myös elämänarvot, itsetunnon ja itsekunnioituksen tärkeimpien opetettavien seikkojen joukossa. (Paa-janen 2006, 49–50.)

2.2 Yksinhuoltajaisuus tutkimusten valossa

Kotimaisissa tutkimuksissa yksinhuoltajaisuus ei ole saanut suurta jalansijaa. Tutkimukset yksinhuoltajaäideistä antavat tietoa siitä, mitä yksinhuoltajan arki on tai miten sitä merkityksellistetään naisen näkökulmasta. Sellaisten yhden vanhemman perheiden tutkiminen, joissa kasvatus- ja huoltovastuussa on isä, on yhteiskunnallisesti merkittävää, sillä

isät muodostavat erilaisen lähtökohdan perhe-elämälle kuin äidit. Isien erilainen yhteiskunnallinen ja sosiaalinen asema sekä rooli antavat perustelut sille, miksi isyyden ja erityisesti yksinhuoltajaisyyden tutkiminen on perusteltua ja tärkeää nyky-yhteiskunnassa. (Tuovinen 2014, 19–20; myös Eggenbeen, Snyder & Manning 1996, 441–445; Chima 1999, 3–13; Goldscheider ym. 2015, 1625.)

Koska tämä tutkimus käsittelee yksinhuoltajaisän vahvuuksia osittain myös erilaisissa toimintaympäristöissä, on syytä tarkastella näitä ympäristöjä hieman lähemmin. Pienen lapsen yksinhuoltajaisä toimii monessa eri ympäristössä. Isä käyttää neuvolapalveluja sekä päivähoitoa ja lapsen kasvaessa hänestä tulee koululaisen isä. Tämän lisäksi isä voi olla osa vertaisryhmää, isä- tai kaveriporukkaa. Yksinhuoltajuus heijastuu myös muihin isän toimintaympäristöihin, kuten työyhteisöön ja parisuhteisiin.

Hulkkonen ja Valo (2013) tarkastelivat tutkimuksessaan, millaisia kokemuksia yksinhuoltajaisillä on vanhemmuuden tukemisesta neuvolassa. Tutkimustulosten mukaan yksinhuoltajaisät ovat verrattain tyytyväisiä lastenneuvolan käyttäjiä ja he kokivat saaneensa neuvolasta riittävää sosiaalista tukea. Sosiaaliseen tukeen kuuluu esimerkiksi tiedollinen tuki, kuten lapsen kehitysvaiheisiin sekä terveyteen liittyvät asiat. Myös esitteet ja muunlainen tukimateriaali on tullut isille tutuiksi neuvolan kautta. Isät pitivät neuvolaa puolueettomana paikkana, jossa terveydenhoitajalle pystyi avautumaan vaikeistakin tunteista sekä huolenaiheista. Yksinhuoltajaisät toivoivat, että neuvola lähettäisi kutsun vuotuisiin tarkastuksiin, sillä ajan varaamisen muistaminen oli heille vaikeaa. (Hulkkonen & Valo 2013, 30, 32.)

Krögerin (2009) tutkimuksen mukaan suomalaiset yksinhuoltajaisät ovat yleensä tyytyväisiä päivähoiton käyttäjiä. Tutkimukseen osallistuneiden isien lapset olivat hoidossa niin päiväkodissa kuin perhepäivähoitajalla ja he kuvailevat lastensa saamaa hoitoa erittäin hyväksi tai hyväksi. Yksi isä on täysin tyytyväinen lapsensa saamaan hoitoon. Hyvät yhteistyösuhteet päiväkotiin ja pitkä hoitosuhde perhepäivähoitajaan ovat tekijöitä, jotka lisäävät isien tyytyväisyyttä päivähoitoa kohtaan. (Kröger 2009, 179–180.)

Holopainen (2014) on myös tutkinut isiä päivähoidon käyttäjinä. Tärkeimpiä seikkoja isille olivat lapsen viihtyvyys päivähoitossa sekä turvallinen ympäristö ja positiivinen ilmapiiri. Turvallisuutta luovina tekijöinä isät pitivät selkeää ja säännöllistä päivärytmiä sekä työntekijöiden pysyvyyttä ryhmässä. Päivähoiton henkilöstön ja isien välinen yhteistyö nähtiin myös tärkeänä. Kaikki isät eivät pitäneet varhaiskasvatuskeskusteluja tärkeinä, vaan suurin osa isistä painotti kuulumisten vaihdon tärkeyttä lasten tuonti- ja hakutilanteissa. Isät eivät kokeneet tarvetta analysoida henkilöstön antamaa palautetta lapsesta syvällisemmin ja totesivatkin olevansa siinä suhteessa erilaisia huolenkantajia kuin äidit. Päiväkodin toimintaan, kuten isänpäiväkahvitukseen ja vanhempainiltoihin isät osallistuivat, mutta lähinnä vain lastansa ilahduttaakseen, eikä niinkään sen vuoksi, että haluaisivat ottaa enemmän osaa päiväkodin toimintaan. (Holopainen 2014, 51–56.)

Mettinen (2016) on tehnyt katsauksen Lapsen Maailma -lehtiin vuosina 1990–2000 ja 2010–2015, ja kartoittanut isyyden kulttuurisia muutoksia kyseisinä vuosina. Katsauksen mukaan isät kaipaavat vertaistukea niin äidin raskausaikana, kuin lapsen synnyttyäkin. Miehille suunnatut vertaistukeen perustuvat isäryhmät sekä isien miehistä koostuvat ystäväporukat tarjoavat mahdollisuuden puhua tunteista sekä jakaa huolia. Keskustelunaiheina ovat esimerkiksi kokemukset synnytyssairaalassa ja kauemmin isän roolissa olleiden kavereiden vinkit pikkulapsiarjessa selviytymiseen. (Mettinen 2016, 48.)

Yksinhuoltajuus näyttäytyy isän työssä käynnissä useasti negatiivisessa sävyssä, sillä yksinhuoltajan on ajoittain vaikeampaa sovittaa yhteen arjen vastuita, lapsen sairastumisesta aiheutuvia poissaoloja sekä esimerkiksi lapsen hoidon järjestymistä työmatkojen ajaksi. Tällaisissa tilanteissa joustavuus työnantajan puolelta on ensiarvoisen tärkeää, jotta isä voi jatkaa työssään. Joustaminen voi ulottua työvuoroihin ja työaikoihin sekä siihen, miten työyhteisössä suhtaudutaan työaikojen järjestelyyn perhesyistä. (Suhonen & Salmi 2004, 89–97.) Vuoden 2014 Perhebarometrissa joustava työaika on mainittu useaan otteeseen tärkeimpänä perhepoliittisena toimenpiteenä. Täten voidaan perustellusti todeta, että sillä on suuri merkitys myös yksinhuoltajaisien työssä käynnin mahdollistajana. (Lainiala 2014.)

2.3 Yksinhuoltajaisyyden resursseja

Huttunen (2001, 119) kuvaa isän sankariksi ja oudoksi kummajaiseksi. Hänen mukaansa kaikki hienot rooliteoriat murenevät, kun arkea pyörittää yksi vanhempi kahden sijasta. DeMarisin ja Greifin (1997, 138) amerikkalaistutkimuksen mukaan yksinhuoltajaisän pärjäämistä edesauttaa hyvä sosiaalinen verkosto. Hyvät sosiaaliset suhteet ja tuen saaminen erityisesti työnantajilta, työkavereilta sekä ystäviltä mahdollisti tutkittujen isien hyvät välit lasten kanssa. Tämä kertoo siitä, että isille on tärkeää pystyä hallitsemaan työ ja vanhemmuus samanaikaisesti siten, että lopputulos tyydyttää sekä työnantajaa että perhettä.

Myös Lähteenmäen ja Neitolan (2014, 66–68, 70) esittelemien suomalaisten tutkimustulosten mukaan sosiaalisen verkoston merkitys on tärkeä erityisesti uudessa tilanteessa oleville miehille. Isät kaipasivat tukea arjen pulmallisiin tilanteisiin, kuten lastenhoitoapua lapsen sairaustapauksissa, lapsen vientiä harrastuksiin sekä neuvontaa lapsen hoitoon ja kasvatukseen liittyvissä asioissa. Tutkimustulosten mukaan isien tärkein tuen lähde oli epävirallinen verkosto, joka kattoi omat vanhemmat, suvun sekä ystävät ja tuttavat. Ystävien tuki ja mahdollisuus keskusteluun lapsettomien kavereidenkin kanssa oli tutkimukseen osallistuneiden isien mukaan tärkeää.

Eronneen isän sosiaalisen verkoston merkityksestä kertoo myös Järvinen (2012, 40) tutkimuksessaan, joka käsittelee isyyttä avioeroprosessin aikana ja sen jälkeen. Järvisen mukaan saamansa tuen avulla isät ovat voineet vahvistaa omaa isyyttään eron jälkeen. Tukea isät ovat saaneet eron kokeneilta ystäviltään sekä sähköisen median keskusteluryhmistä. Samoihin tuloksiin on päässyt Parikka (2014) eron jälkeiseen isyyteen liittyvässä tutkimuksessaan. Parikan tutkimustulosten mukaan isät saavat tukea niin epäviralliselta eli informaaliselta kuin viralliselta eli formaaliselta taholtakin. Epäviralliseen tahoon Parikan tutkimuksessa kuuluvat jo aiemmin mainittujen omien vanhempien, suvun, ystävien ja tuttavien lisäksi erilaisilta yhteisöiltä sekä lapsen äidiltä. Formaalin tukiverkoston kuuluvat puolestaan palvelut, ammattilaiset sekä viranomaiset. Parikka esittää Housen (1981) tuksi tekemän jaotelman, jonka mukaan saatu tuki voi olla emotionaalista tai

instrumentaalista tukea sekä tiedon antamista ja arviointia. Emotionaalinen tuki on kiintymyksen, sympatian, ymmärryksen ja hyväksynnän antamista, kun taas instrumentaalinen tuki liittyy lähinnä materiaaliseen ja taloudelliseen tukeen. (Parikka 2014, 91–96.)

Sosiaalinen verkosto on merkittävä tekijä yksinhuoltajaisän jaksamisen kannalta, joten sosiaalisuus ja sen ylläpitäminen yksinhuoltajan vauhdikkaassa arjessa on laskettavissa isän vahvuudeksi. Säyrylän (2017, 66–67) tutkimustulosten mukaan muun muassa harrastukset, ystävien näkeminen ja työssäkäynti ovat tekijöitä, jotka saavat isän ajatukset hetkeksi muualle. Omien tunteiden tunnistaminen ja niistä puhuminen joko läheisten ihmisten tai virallisten tahojen kanssa oli myös yksi isien tunnustamista voimavaroista. Se, että asiat ovat hyvin omassa henkilökohtaisessa elämässä oli isien mielestä tärkeä tekijä perheen ja lasten hyvinvoinnin kannalta.

Virallisen verkoston kanssa tehtävä yhteistyö auttaa myös isiä jaksamaan kasvatustehtävässään. Krögerin (2009, 183–184) esittelemien tutkimustulosten mukaan osa isistä pitää tärkeänä vuorovaikutusta lasten kanssa kosketuksissa olevien ammattilaisten kanssa. Myös Owen, Ware ja Barfoot (2000) ovat kiinnittäneet huomiota päiväkodin ja vanhempien väliseen vuorovaikutukseen. Vuorovaikutus on heidän mukaansa ensisijaisesti kasvuympäristöjä yhdistävä linkki, joka tukee vanhempaa lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa. Kuitenkin tutkimustulosten mukaan amerikkalaisista vain 13 prosenttia käytti päivähoitoa ensisijaisena lastenhoidon lähteenä (Hilton, Desrochers & Devall 2001, 44). Suomalaisten yksinhuoltajaisien kohdalla vastaavanlaista tilastointia ei ole. Kaikista suomalaislapsista varhaiskasvatuksen piirissä vuonna 2016 oli 243 946 lasta, mikä vastaa 68 prosenttia väestön 1–6-vuotiaista lapsista (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2017).

Goldscheiderin ym. (2015, 1628; myös Hilton, Desrochers & Devall 2001, 40–41) esittelemän amerikkalaistutkimuksen mukaan isän koulutustaustalla on yhteys yksinhuoltajuuteen. Korkeammin koulutettu isä on useimmin lasten yksinhuoltaja, kuin heidän matalammin koulutettu äitinsä. Toisaalta yksinhuoltajaisien koulutustausta on matalampi kuin avioliitossa elävien isien (myös Kröger 2009, 176). Tutkimustulosten yhteenvetona

voidaan todeta, että vanhemmat, joilla on enemmän koulutuksen ja työn kautta hankittuja ekonomisia sekä sosiaalisia resursseja, pysyvät todennäköisimmin yhdessä. Jos paris-kunta eroaa, lasten huoltajuus määräytyy useimmin sille vanhemmalle, jolla resurssit ovat suuremmat.

3 INHIMILLISET VAHVUUDET ISYYTTÄ MÄÄRITTÄMÄSSÄ

3.1 Mitä inhimilliset vahvuudet ovat?

Seligmanin (2002) mukaan vahvuudet ovat moraalisia ominaisuuksia, joita ihminen voi kehittää heikoistakin lähtökohdista. Riittävä harjoittelu, sinnikkyys, hyvä opetus ja omistautuminen auttavat vahvuuksien juurtumisessa ja kukoistamisessa. Seligman on määrittänyt 24 vahvuutta, jotka kuka tahansa ihminen voi hänen mukaansa hankkia tai kehittää riittävän ajan, päättäväisyyden ja yrittämisen puitteissa. Vahvuudet ovat positiivisen psykologian ydintä, ja niiden kehittäminen onnistuu löytämällä, luomalla ja ottamalla ne haltuun. (Seligman 2002, 163–166; myös Seligman, Steen, Park & Peterson 2005.)

Seligmanin vahvuusluokitus on valikoitunut tämän tutkimuksen teoreettiseksi viitekehikseksi, sillä se on tunnettu ja kokonaisvaltainen luontevahvuuksien ja hyveiden tarkastelunäkökulma. Vahvuuksien arviointiin on kehitetty myös muita työkaluja. Eräs tunnettu vahvuusluokitus on Linda Kavelin Popovin (2015) hyveisiin perustuva kasvatus- ja opetusmalli. Koska se on suunnattu lasten ja nuorten kanssa työskenteleville, se ei soveltunut käytettäväksi tässä tutkimuksessa. Myös StrengthsFinder 2.0 (Rath 2007) on yksi tunnetuista työkaluista vahvuuksien löytämisen ja kehittämisen saralla. StrengthsFinder 2.0 liitetään tavallisesti työelämään liittyvien vahvuuksien löytämiseen ja kehittämiseen, mistä syystä sekin rajautui pois tästä tutkimuksesta. Alex Linleyn (Linley & Dovey 2012) tunnetuksi tekemä vahvuusarviointi- ja työkalu Realise2 olisi myös voinut toimia tämän tutkimuksen tarkastelun näkökulmana. Realise2 on suosittu coachingissa käytettävä työkalu, mutta sen käyttö ei tuntunut luontevalta, koska se on minulle tutkijana vähemmän tuttu vahvuuksien arvioinnin menetelmä.

Seligmanin (2002) luokittelussa vahvuus on luonteenpiirre ja sitä voidaan havaita erilaisissa tilanteissa eri aikoina. Vahvuutta arvostetaan sen itsensä vuoksi, sillä usein vahvuudella on hyviä seurauksia. Yksilön osoittama vahvuus ei heikennä lähiympäristöä, vaan ennemminkin se luo innostusta sivustakatsojissa. Jo lapsia tuetaan omien vahvuuksien löytämisessä turvallisissa ympäristöissä, kuten koulussa, harrastustoiminnassa ja seurakunnan tapaamisissa. Ihmiset pitävät vahvoja henkilöitä roolimalleinaan ja idoleinaan ihailien heidän vahvuuksiaan. Vahvuuksia arvostetaan lähes kaikissa kulttuureissa, joten niitä voidaan pitää yleisinä, tosin ei yleispätevinä. (Seligman 2002, 166–170.)

Vahvuuksiin liittyvät hyvin läheisesti hyveet. Seligman (2002) on omien tutkimustensa kautta määritellyt kuusi hyvettä, joita voidaan pitää yksilön ydinominaisuuksina, ja jotka tunnustetaan ympäri maailman lähes kaikissa uskonnollisissa ja filosofisissa suuntauksissa. Nämä kuusi hyvettä ovat viisaus ja tieto, rohkeus, rakkaus ja inhimillisyys, oikeudenmukaisuus, kohtuullisuus sekä henkisyys ja transkendenssi. Hyveiden saavuttamiseksi on olemassa useita eri reittejä eli luonteen vahvuuksia. (Seligman 2002, 158–162.) Seuraavaksi esittelen kaikki 24 vahvuutta, joiden kautta yksilö voi saavuttaa ydinominaisuuden eli hyveen. Seligmanin (2002, 195) mukaan jokaisella ihmisellä on useita ominaisvahvuuksia, jotka hän tunnistaa ja joista iloitsee, ja joita hän tulee harjoittaneeksi joka päivä niin työssä, vapaa-ajalla, rakkaudessa kuin kasvatuksessakin.

Viisauden ja tiedon hyveeseen yksilö voi päästä kuuden vaihtoehtoisen reitin kautta. Nämä reitit, eli vahvuudet ovat uteliaisuus, tiedonjano, arvostelukyky, nerokkuus, sosiaalinen tilannetaju sekä näkemyksellisyys. Uteliaisuus näyttäytyy ihmisessä avoimuutena kokemuksille sekä joustavana suhtautumisena sellaisille asioille, jotka eivät sovi omiin ennakkokäsityksiin. Utelias ihminen suuntautuu aktiivisesti uusiin seikkoihin ja on kiinnostunut ympärillään olevasta maailmasta. Tiedonjanoinen ihminen puolestaan pitää uusien asioiden oppimisesta joko luokkahuoneessa tai yksinään. Hänelle oppimista voi tapahtua kaikenlaisissa ympäristöissä, kuten koulussa, museoissa tai oppikirjojen kautta. Arvostelukykyinen ihminen ajattelee kriittisesti ja saavuttaa viisauden ja tiedon hyveen seulomalla tietoa objektiivisesti ja järkipäisesti sekä pohtimalla ja tarkastelemalla

asioita joka puolelta. Ihminen pystyy muuttamaan mieltään ja tekemään päätöksiä luottamalla horjumattomaan näyttöön. (Seligman 2002, 171–173.)

Viisauden ja tiedon hyveen saavuttamiseksi ihminen voi olla myös nerokas. Nerokkuuden synonyymeinä Seligman (2002) käyttää myös määritelmiä omintakeisuus, käytännöllisyys ja maalaisjärki. Tällöin ihminen tyytyy harvoin tekemään asioita tavanomaiseen tapaan, vaan hän osaa löytää soveliaita keinoja tavoitteen saavuttamiseksi. Jos taas ihminen on sosiaalisesti älykäs ja hänellä on hyvä itsetuntemus sekä sosiaalinen tilannetaju, hän kykenee havaitsemaan toisten keskinäisiä eroavaisuuksia mielialoissa, luonteenlaaduissa, motivaatioissa sekä aikomuksissa. Lisäksi ihminen pystyy tavoittamaan omat tuntemukset, joiden avulla oman käyttäytymisen ymmärtäminen ja ohjaaminen onnistuvat. Näkemyskyky on kypsä reitti viisauden ja tiedon hyveen saavuttamiseksi. Tämän vahvuuden omaava ihminen katselee maailmaa tavalla, joka on sekä itsen että muiden mielestä järkevä. Näkemyskykyiset ihmiset tietävät mikä elämässä on tärkeintä, ja tästä syystä myös muut ihmiset hakevat näkemyskykyisiltä yksilöiltä apua ja neuvoa siihen, miten he ratkaisevat ongelmansa ja saavat näkökulmaa omaan itseensä. (Seligman 2002, 173–176.)

Rohkeuden hyveen saavuttamiseksi ihminen voi kulkea urheuden, sinnikkyuden tai tinkimättömyyden vahvuuksien määrittämää reittiä pitkin. Urheus on älyllistä ja emotionaalista asennetta, moraalista ja psykologista rohkeutta, kykyä eristää toisistaan pelon tunne ja käyttäytymiskomponentit sekä uskallusta kohdata pelottava tilanne henkisten ja ruumiillisten reaktioiden aiheuttamasta epä mukavuudesta huolimatta. Sinnikkyys, aikaansaapuus ja uutteruus nousevat esille, kun ihminen vie loppuun aloittamansa vaikeatkin hankkeet tekemällä sen, minkä aikoo ja joskus jopa enemmänkin, muttei koskaan vähempää. Sinnikäs yksilö on kunnianhimoinen, joustava ja realistinen, muttei täydellisyyden tavoittelija. (Seligman 2002, 176–179.) Uusitalo-Malmivaaran ja Vuorisén (2016, 77) mukaan sinnikkyys on yksi ihmisen jokapäiväisessä elämässä auttavista voimavahvuuksista itsesäätelyn ja myötätunnon lisäksi. Rohkeuteen rehellisyyden, totuudenmukaisuuden ja tinkimättömyyden tietä kulkeva yksilö elää elämäänsä totuudenmukaisesti ja rehdisti. Hän on aidosti kiinni todellisuudessa ja edustaa omia aikeitaan ja sitoumuksiaan niin toisille kuin itselleenkin vilpittömästi. (Seligman 2002, 176–179.)

Rakkauden inhimillisyyden hyveeseen voi päästä kahta vaihtoehtoista reittiä pitkin: ystävällisyyden ja anteliaisuuden tai rakastamisen ja rakastetuksi tulemisen kautta. Ystävällinen ja antelias ihminen ei ole koskaan niin kiireinen, ettei ehtisi tehdä palvelusta muille. Hänen käytöstään ohjaa toisen ihmisen paras, mikä voi ylittää omat välittömät halut ja tarpeet. Eläytymiskyky ja myötätuntoisuus vaikuttavat siihen, että yksilö ottaa vastuuta perheenjäsenistä tai ystäväistä, mutta myös vieraista ihmisistä. Ihminen, joka arvostaa läheisiä ja välittömiä ihmissuhteita ja jos hän osaa näyttää syviä ja pysyviä tunteita läheisiään kohtaan, saavuttaa rakkauden ja inhimillisyyden hyveen rakastamisen reittiä pitkin. Jos taas yksilölle läheiset ihmiset osoittavat vastarakkautta häntä kohtaan, on tästä vahvuudesta vielä enemmän näyttöä. (Seligman 2002, 179–181.)

Oikeudenmukaisuuden hyveen yksilö voi saavuttaa yhteiskunnallisen toiminnan kautta. Yksilön suhtautuminen erilaisiin ryhmiin, kuten perheeseen, yhteisöön, kansakuntaan tai maailmaan ilmentävät kansalaisuuden, reiluuden ja tasapuolisuuden sekä johtajuuden vahvuuksia. Kansalaisuuden vahvuuteen liitetään velvollisuudentunto, yhteistyö sekä lojaalius. Tällöin yksilö on lojaali ja omistautuva, tekee oman osuutensa sekä puurtaa ahkerasti oman ryhmän menestymisen eteen. Reilu ja tasapuolinen yksilö ei puolestaan anna henkilökohtaisten tuntemusten vaikuttaa muita koskeviin päätöksiin, vaan hän antaa kaikille mahdollisuuden. Hän kohtelee kaikkia ihmisiä samalla tavoin riippumatta siitä, keitä he sattuvat olemaan. Johtajuuden vahvuuden reittiä kohti oikeudenmukaisuuden hyvettä kulkeva ihminen osaa järjestää toimintoja ja huolehtia siitä, että ne saatetaan valmiiksi. Johtajana toimivan yksilön on huolehdittava, että ryhmä tekee työnsä ja samalla hänen on säilytettävä hyvät välit ryhmän sisällä. (Seligman 2002, 182–184.)

Viidenneksi hyveeksi Seligman (2002) määrittää kohtuullisuuden, joka hänen mukaansa tarkoittaa halujen ja tarpeiden asianmukaista ja hillittyä ilmaisemista. Kohtuullinen ihminen odottaa voivansa tyydyttää motiivinsa itsensä ja muiden kärsimättä. Itsehillintä, kaukonäköisyys sekä nöyryys ja vaatimattomuus ovat reittejä kohti kohtuullisuuden hyvettä. Itsehillinnän vahvuuden omaava ihminen voi helposti hillitä henkilökohtaisia haluja, tarpeita ja yllykkeitä, jos tilanne niin vaatii. Hän tietää mikä on sopivaa ja osaa soveltaa tietoa käytäntöön. Kaukonäköisyyden synonyymeinä käytetään termejä arvostelukyky ja

varovaisuus. Kaukonäköinen ihminen ei lausu asioita, joita saattaisi myöhemmin katua ja hän osaa myös arvioida asiaa kokonaisuutena ennen kuin ryhtyy toimintaan. Nöyrä ja vaatimaton ihminen taas ei halua korostaa itseään, vaan hän antaa tekojensa puhua puolestaan. He eivät pidä henkilökohtaisia pyrkimyksiään, voittojaan tai tappioitaan merkityksellisinä. Nöyrän mielestä suuremmassa mittakaavassa saavutuksilla ja kärsimyksillä ei ole paljonkaan väliä. (Seligman 2002, 184–186.)

Viimeisenä eli kuudentena hyveenä Seligman (2002) mainitsee transkendenssin, joka tunnetaan myös henkisytenä. Kyse on niin uskonnollisuudesta kuin ei-uskonnollisuudesta-kin, sillä henkisyyden hyveeseen pääsee kauneuden ja taidon arvostamisen, kiitollisuuden, toivon, henkisyyden, anteeksiantavaisuuden ja armeliaisuuden, leikkisyyden ja huumorin sekä antaumuksen reittejä pitkin. Kauneutta ja taitoa arvostava ihminen ihmettelee ja kunnioittaa kaikkea kaunista, niin luontoa, taidetta, matematiikkaa kuin arkisia asioitakin. Tähän liitetään myös mielenlennyksen tunne, jollaista voi kokea esimerkiksi seurattessa urheilusuorituksen taitavuutta. (Seligman 2002, 187–188.)

Kiitollisuuden tietä kohti transkendenssia kulkeva ihminen ei pidä itselleen tapahtuvia asioita itsestäänselvyyksinä. Kiitollinen ihminen arvostaa toisen ihmisen moraalisuutta, ja tuntee kiitollisuutta silloin, kun tulee kohdelluksi hyvin, mutta yleisesti hän on kiitollinen hyvistä teoista sekä hyvistä ihmisistä. Kiitollisuus, kuten myös edellä mainitut uteliaisuus ja rakkaudelliset vahvuudet lisäävät yksilön tyytyväisyyttä elämään sekä hyvinvointia (Park, Peterson & Seligman 2004, 610.) Toiveikas ja optimistinen ihminen suuntautuu tulevaisuuteen ja odottaa siltä hyvää. Hän suunnittelee ja uurastaa sen eteen, että tulevaisuus näyttää valoisalta. (Seligman 2002, 189–191). Toiveikkuuden vahvuus liitetään elämään tyytyväisyyden vahvuuksiin (Park, Peterson & Seligman 2004, 610). Henkisellä ihmisellä on vahva ja johdonmukainen käsitys maailmankaikkeuden korkeammasta tarkoituksesta ja merkityksestä. Henkiselle ihmiselle tuo merkitystä kiinnittyminen johonkin itseään suurempaan, kuten uskonnollista elämänfilosofiaa noudattavaan ryhmittymään. (Seligman 2002, 189–191.)

Anteeksiantava ja armelias ihminen antaa muille aina toisen mahdollisuuden. Anteeksi-antavaisuus muuttaa yksilöä myönteisellä tavalla ja hänen perusmotivaationsa sekä toimintapyrkimyksensä muuttuvat myönteisemmiksi. Kaksi viimeistä vahvuutta, leikkisyys ja antaumuksellisuus ovat Seligmanin (2002) vahvuusluokituksen hauskimmat vahvuudet. Leikkisä ja huumorintajuinen ihminen osaa nähdä elämän kepeän puolen, hän nauraa paljon ja saa muut hymyilemään. Myös antaumuksellinen eli intohimoinen ja innostunut ihminen on eloisa ja hän heittäytyy kokonaisvaltaisesti toimintaan. (Seligman 2002, 191–193.)

3.2 Tutkimuksia isien vahvuuksista

Perinteisessä parisuhteessa elävät isät ovat usein patriarkan roolissa perheessä. Tsain ja Shumowin (2011) katselmuksen mukaan perinteinen isä pitää tietynasteista tunne-etäisyyttä lapsiinsa ja keskittyy enemmän kurinpitoon kuin kiintymyksen luomiseen ja ylläpitoon lapsen kanssa. Perinteinen isä näkee lasten hoidon olevan äitien työtä ja viettää aktiivisesti aikaa lastensa kanssa lähinnä silloin, kun äiti on poissa kotoa. Isän rooli korostuu perinteisissä perheissä turvallisuuteen ja erilaisten kokemusten tarjoamiseen liittyvissä asioissa. (Tsai & Shumow 2011, 39.)

DeMarisin ja Greifin (1997, 139–140) mukaan yksinhuoltajaisät ovat puolestaan tottuneet luomaan ja käyttämään sellaisia toimintatapoja lastensa kanssa, joiden turvin he selviävät vaikeammistakin eteen tulevista tilanteista. Isän toimintatapoihin kuuluu, että hän ei luovuta tai kysy neuvoa muualta, ennen kuin pakon edessä. Näin ollen isät kamppailevat pitkään yksinään, ottavat tarjotun avun vastentahtoisesti vastaan ja hakeutuvat verkkaisesti mukaan erilaisiin uudenlaisiin verkostoihin, jotka tarjoavat apua. (Huttunen 2001, 125). Voin siis todeta, että isät yrittävät sinnikkäästi selvitä vaikeistakin tilanteista omin avuin, ilman ulkopuolisilta saatavaa tukea. Suomalaisten kohdalla tällaisen sitkeyden ilmenemisen ymmärtää, sillä jo kansanperinne vaatii sen, että pienistä asioista ei valiteta ja sisulla mennään läpi harmaan kivenkin.

4 TUTKIMUKSEN MENETELMÄLLISET VALINNAT

4.1 Diskurssianalyysi tutkimuksen otteena

Olen valinnut tämän laadullisen tutkimukseni tutkimusmenetelmäksi diskurssianalyysin. Diskurssintutkimuksen ydintä aluetta on kielen, toiminnan ja tilanteen sekä näiden välisen vuorovaikutuksen tutkiminen. Tutkimuksen kohteena nähdään se voima, mikä yhteiskunnallisen ja yhteisöllisen toiminnan keskelle kulminoituu. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 15.) Diskurssianalyysi liitetään herkästi kielitieteeseen, mutta sitä käytetään myös muilla aloilla, kuten psykologiassa sekä kasvatustieteissä (Johnston 2018, 1).

Diskurssin käsite jää usein tutkimuksissa määrittelemättä, vaikka käsitteellä voidaan nähdä olevan lukuisia määritelmiä. Yhtäältä se voidaan määritellä lauserajat ylittäväksi kielenkäytöksi, toisaalta se nähdään sosiaalista järjestystä heijastavaksi ja luovaksi kieleksiksi, joka muovaa yksilön vuorovaikutusta yhteisöjen kanssa. Yleisessä kielenkäytössä diskurssi on aitoa kielenkäyttöä erotuksena niin kutsutusta laboratoriokielestä. Diskurssi ja teksti erottuvat toisistaan siinä, että diskursseja analysoiva tutkija ottaa huomioon pelkkää tekstiä laajemmän mittakaavan. Diskurssintutkija tutkii esimerkiksi sitä, mitä tekstillä on sanottavana ja millainen on vuorovaikutukseen osallistuvien keskinäinen suhde. (Heikkinen 2012, 94–95.) Tässä tutkimuksessa tarkoitan diskurssilla puhetta yksinhuoltajaisyydestä ja yksinhuoltajaisän vahvuuksista erilaisissa konteksteissa, kuten isän omissa ajatuksissa ja keskusteluissa sosiaalisten verkostojen kanssa.

Pietikäisen ja Mäntynen (2009, 22–24, 29–30) mukaan käsitettä ”diskurssi” on mahdollonta määritellä yhdellä tapaa tai tyhjentävästi. Sen voidaan ajatella olevan lausetta suurempi kokonaisuus tietyssä kontekstissa. Tutkija voi määritellä oman merkityksellistämisen tapansa eli käytännössä määrittää sen, mitä hän diskurssilla tarkoittaa. Kaikille

merkityksille yhtenäistä on se, että kieli nähdään sosiaalisena ja todellisuutta rakentavana aktiivisena toimijana, jota voi käyttää usealla eri tavalla ja erilaisin seurauksin. Konteksti itsessään on diskurssintutkimuksessa monikerroksinen ja laaja-alainen käsite. Konteksti on yläkäsite kaikille niille eri tekijöille, joiden avulla merkitys muodostuu. Se myös mahdollistaa ja rajaa merkityksen käyttämistä sekä tulkitsemista. Kontekstin monikerroksisuudella viitataan siihen, että samanaikaisesti läsnä voi olla sekä erilaisia että erikokoisia konteksteja. Vuoren (2001, 81) mukaan diskurssianalyysin tarkoituksena on tehdä tutusta asiasta uudestaan tunnistettava ja sitä kautta muutettava. Diskurssi liitetään mikro- ja makrotason kontekstiin, joista mikrotaso tarkoittaa kielellistä ulottuvuutta, kuten kielioppia, rakenteita ja sanastoa, ja makrotaso yhteiskunnallista, laajempaa kontekstia. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 22–24). Tutkimusaineistossa yksinhuoltajaisyyden vahvuudet näyttäytyvät mikrotasolla sanavalintojen kautta, kun taas makrotasolla vahvuudet näyttäytyvät erilaisissa sosiaalisissa konteksteissa, kuten keskusteluissa ystävien tai hoito- ja kasvatusalan ammattilaisten kanssa.

Diskurssintutkimuksen yhteydessä käytetään käsitettä intertekstuaalisuus, joka tarkoittaa tietynlaisen ilmauksen historiaa. Tässä tutkimuksessa tarkasteltavana olevat yksinhuoltajaisyyden vahvuudet ovat olleet olemassa jo kauan ennen tätä tutkimusta. Yksinhuoltajuuden, isyyden ja vahvuuksien määritelmät ovat tässä tutkimuksessa sellaiset, kuin tutkijana olen ne halunnut määritellä. Määritelmät ovat syntyneet kaikkien niiden lähteiden kautta, joita olen käyttänyt. Täten mikään tieto ei ole syntynyt tyhjiöön, vaan esimerkiksi yksinhuoltajaisyyden määrittäminen tässä tutkimuksessa erilaisten tutkimustulosten, artikkeleiden ja kirjallisuuden perusteella sellaiseksi, kuin se esitellään. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 89–91.) Toinen tutkija, joka olisi tehnyt erilaiset rajaukset yksinhuoltajaisyyttä määrittääkseen, voisi määrittää termin eri tavalla.

Tutkimukseni päämääränä on laadulliseen tutkimukseen tyypillisesti liittyen kuvata, tutkia ja selittää tutkittavan ilmiön, yksinhuoltajaisyyden vahvuuksien laatua. Diskurssianalyysi on soveliaa menetelmä tämän tutkimiseen, koska se keskittyy siihen, miten merkityksiä rakennetaan arjessa ja sosiaalisessa vuorovaikutuksessa kielellisesti toimimalla. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 107–108; myös Korobov 2001.) Pietikäisen ja Mäntynen

(2009, 119) mukaan aineisto on kiinteässä yhteydessä tutkimuskysymykseen ja se muokkaa, määrää, rajaa ja suuntaa niin tutkimusta ja sen kysymyksiä kuin keskeisiä käsitteitä ja metodisia valintojakin. Tässä tutkimuksessa aineisto, Eve Hietamiehen romaanit *Yösyöttö*, *Tarhapäivä* ja *Hammaskeiju*, on ollut valmiina ja se on tuotettu vuosien 2010–2017 välisenä aikana. Aineisto on ollut tutkimuksessani kaiken lähtökohta, minkä jälkeen minulle tutkijana on noussut kiinnostus tutkittavaa ilmiötä kohti. Vasta tämän jälkeen diskurssianalyysi on valikoitunut sopivimmaksi analyysimenetelmäksi. Valmiiden tekstien analyysissä tärkeää on paitsi se, mitä sanotaan, myös se, mitä ei sanota. Rapleyn (2007, 112–124) näkemyksen mukaan tutkijan tehtävänä on löytää valmiista tekstistä mainittujen seikkojen lisäksi myös niitä merkityksiä, joita tekstissä ei esitetä suoraan. Näiden mainitsematta jääneiden merkitysten kautta tulkintaa voidaan tarvittaessa jatkaa pidemmälle, ja siten saada lisäarvoa tulkinnalle.

Vuori (2001, 372) esittelee kaksi toisilleen vastakkaista diskurssintutkimuksen suuntausta. Analyyttinen diskurssianalyysi pitäytyy tiukasti aineistokeskeisenä ja löytää analysoitavia käsitteitä tekstin sisäisestä ja välittömästä tilannekontekstista. Kriittisen diskurssianalyysin kannattaja tuo tulkinnan laajojen kulttuuristen ja yhteiskunnallisten keskustelujen yhteyteen. Tämä tutkimukseni on jotain näiden kahden välimaastossa tapahtuvaa analyysia. Koska aineistoni on ennalta tarkkaan määritelty, analyysi on pitkälti aineistokeskeistä, mutta tulkitsen aineistoa siten, että liitän löydökseni laajempaan yhteiskunnallisesti merkityksellisten keskustelujen piiriin.

Diskurssintutkimuksen yhteydessä mainitaan usein käsitteet ”genre” ja ”tekstityyppi”. Genre on tässä yhteydessä kielellisen ja sosiaalisen toiminnan jokseenkin vakiintunut yhteenliittymä, jonka sen käyttäjät tunnistavat. Genreissä kiteytyvät tyypilliset toimimisen tavat diskursiivisissa konteksteissa ja sen vuoksi ne kiinnostavat diskurssintutkijoita. Tässä tutkimuksessa aineistona olevat kaunokirjalliset teokset kuuluvat kertomuksen genreen sekä kuvailevan ja kertovan tekstityypin alle. Kuvailevalla tekstityypillä kuvataan maailmaa, ihmisiä ja tapahtumia korostetusti valitusta näkökulmasta. Kertovalle ja narratiiviselle tekstityypille luonteenomaisesti kaunokirjallisuus sisältää aktiivisia toimijoita, joiden kautta juoni etenee. Diskurssintutkijalle tärkeä merkitys on esimerkiksi sillä,

miten tapahtumien syyseuraussuhteet rakennetaan ja kuka esitetään vastuullisena toimijana. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 62–63, 77.) Kirjailija on mahdollisesti rakentanut teokset yhdistämällä fiktiivisiin omaa kokemustaan, havaintojaan sekä keräämällä tietoa yksinhuoltajuudesta ystäviltaan ja erilaisista tutkimusartikkeleista. Hänen tavoitteenaan on uskoakseni ollut tehdä viihdettä lukijakunnalle korostamalla tiettyjä näkökulmia. Tutkijana koen kuitenkin, että nämä Hietamiehen teokset luovat muun muassa perheettömille lukijoille kuvaa yksinhuoltajaisyydestä ja ovat siksi tärkeää aineistoa yksinhuoltajuuden tutkimisen saralla.

Kaunokirjalliset teokset ovat mielestäni oiva diskurssianalyysin kohde, sillä ne luovat osaltaan käsitystä maailmasta, tapahtumista ja ihmisistä kielen ja kulttuurin resurssien kautta. Vaikka tässäkin tutkimuksessa aineistona olevat Eve Hietamiehen kaunokirjalliset teokset ovat fiktiivisiä, luovat ne kuvaa suomalaisen yksinhuoltajaisän elämästä. Kirjojen tapahtumat voivat näyttäytyä esimerkiksi lapsettomille ihmisille erilaisina, kuin perheellisille ja tästä syystä erilaisissa elämäntilanteissa olevat henkilöt voivat kokea teokset eri tavalla. Se, mikä näyttäytyy yhdelle lukijalle kaaoksena, voi näyttäytyä toiselle hallittuna arjesta selviytymisenä. Diskurssin kautta lukijalle rakentuu tietty kuva eli representaatio aiheesta, siihen liittyvistä toimijoista sekä heidän välisistä suhteista ja identiteeteistään. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 42–43.) Olen itse perheellinen tutkija, joten teokset näyttäytyvät minulle lähinnä hallittuna kaaoksena. Yritän kuitenkin pysytellä tutkijana puolueettomassa roolissa, jotta pystyn muodostamaan tuloksista mahdollisimman kattavan ja todenmukaisen kuvan.

Diskurssianalyysi kuuluu sosiaalisen konstruktivismin alaisiin tutkimusotteisiin. Sosiaalinen konstruktivismi toimii laajempaan viitekehykseenä sellaisissa tutkimuksissa, joissa tutkimuskohteena on kieli. Se on kiinnostunut siitä, mikä kulttuurisesti nähdään tietona tekstimuodossa tai puheena. Sosiaalisen konstruktivismin mukaan todellisuus rakentuu kielellisen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kommunikaation kautta, ja sen vuoksi tiedolla on merkitystä vasta sitten, kun joku toinen antaa yksilön sanomalle merkityksen. Tästä johtuen sosiaalisessa konstruktivismissa yhteisö on yksilöön verrattuna

ensisijainen. (Roos 2001; Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006a; Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006b; Tynjälä 1999, 56–57.)

4.2 Tutkimuksen aineistot

Tutkimukseni aineistona ovat Eve Hietamiehen kaunokirjalliset teokset *Yösyöttö*, *Tarhapäivä* ja *Hammaskerju* (Taulukko 1.). Teokset ovat kirjasarja, trilogia, jossa päähenkilöinä ovat isä Antti Pasanen ja hänen poikansa Paavo. Ensimmäisessä, vuonna 2010 julkaistussa kirjassa *Yösyöttö*, Paavo on vastasyntynyt vauva ja kasvaa teoksen edetessä yksivuotiaaksi taaperoksi. Keskimmäisessä, vuonna 2012 julkaistussa kirjassa *Tarhapäivä* Paavo on viisivuotias päiväkotia käyvä poika. Uusimmassa, vuonna 2017 ilmestyneessä teoksessa, *Hammaskerjussa*, Paavo on ensimmäisellä luokalla oleva koululainen. Paavon äiti kärsii mielenterveysongelmista ja asuu eri osoitteessa kuin Paavo ja tämän isä. Antti on täten yksinhuoltaja, joka pyrkii sovittamaan perhe-elämän ja työn yhteen, vaihtelevalla menestyksellä.

Tutkimusaineistona olevat teokset	Viittaus teokseen tulososiossa nimellä
Hietamies, Eve 2010. <i>Yösyöttö</i> . Nidotun laitoksen ensimmäinen painos. Helsinki: Otava.	<i>Yösyöttö</i>
Hietamies, Eve 2012. <i>Tarhapäivä</i> . Nidotun laitoksen ensimmäinen painos. Helsinki: Otava.	<i>Tarhapäivä</i>
Hietamies, Eve 2017. <i>Hammaskerju</i> . Helsinki: Otava.	<i>Hammaskerju</i>

Taulukko 1. Tutkimusaineistona olevat teokset ja niiden lyhenteet tulososiossa.

Sitä mukaa, kun Paavo kasvaa vastasyntyneestä koululaiseksi, myös Antin elämä muuttuu. Kirjasarjan alussa Anttia mietityttävät lapsen perushoitoon liittyvät asiat ja hän hakee jonkin verran tukea isyyteensä niin neuvolasta, ystäviltään kuin vauvalehdistäkin. Leikkiikäisen Paavon ja Antin elämä mutkistuu monella tavalla, kun heidän luokseen muuttaa väliaikaisesti Antin ystävän Ennin tytär Terttu. Antin täytyy opetella uudenlaista isän roolia, kun hänen käsityksensä sujuvasta arjesta ei kohtaa Tertun käsitysten kanssa. Uusimassa kirjassa Anttia koettelevat vaikeudet Paavon koulun aloittamisessa sekä kehitysvammaisen pikkuveljen Jannen muuttaessa väliaikaisesti Antin ja Paavon kotiin.

4.3 Analyysin eteneminen

Tutkimukseni kohteeksi valitsin Eve Hietamiehen teokset *Yösyöttö*, *Tarhapäivä* ja *Hammaskerju*. Päädyin tutkimaan kyseisiä kirjoja siitä syystä, että mielestäni kirjat antavat kokonaisvaltaisen läpileikkauksen siihen, millaiseksi populaarikulttuuri luo isän aseman ja vahvuudet suomalaisessa yhteiskunnassa 0–8-vuotiaan lapsen yksinhuoltajana. Kautokirjallisuutta on käytetty aiemminkin tutkimusaineistona kasvatustieteellisessä tutkimuksessa, kuten Sandra Wallenius-Korkalon (2018) tuoreessa väitöskirjassa, jossa tutkimuksen kohteena oli lestadiolaisuus populaarikulttuurissa. Analyysimenetelmäni perustui diskurssianalyysiin, minkä lisäksi järjestelin, teemoittelin ja luokittelin aineistoa osittain sisällönanalyysille tyypillisiä menetelmiä soveltaen.

Jotta pystyin vastaamaan johdannossa esittelemiini (ks. 1.3) tutkimuskysymyksiin, luin kaikki kolme teosta kaksi kertaa. Merkitsin liimalapuun ne sivut, joissa oli mainintoja isän vahvuuksista, isän omasta näkemyksestään isänä, isyydestä eri toimintaympäristöissä sekä sosiaalisesta verkostosta. Liimalappuun kirjoitin, mistä vahvuudesta tai millaisesta isän omasta tulkinnasta lainauksessa oli kyse. Toisella lukukerralla kävin aineiston uudelleen läpi ja samalla tarkensin ensimmäisellä lukukerralla tekemiäni havaintoja.

Alkuperäinen tarkoitukseni oli tutkia sitä, millaisena isyys representoituu teoksissa. Aletuani lukea ensimmäistä teosta, ymmärsin, kuinka laaja tutkimukseni aihe on. Olisin voinut merkitä teoksen jokaiselle sivulle liimalapun, koska kirjasarjan aiheena on isyys ja isän rooli yksinhuoltajana. Päätin ottaa tutkimukseni taustalle positiivisen psykologian ja inhimillisten vahvuuksien näkökulman. Koska yksinhuoltajan elämä poikkeaa kahden vanhemman perheen elämästä monessa mielessä, päätin keskittyä tarkastelemaan sitä, millaisia vahvuuksia yksinhuoltajaisän elämästä löytyy. Tämän tutkimuksen aineistonäytteiksi olen pyrkinyt kokoamaan mahdollisimman kattavan läpileikkauksen siitä, millaista yksinhuoltajaisyyttä ja erityisesti millaisia yksinhuoltajaisän vahvuuksia kirjasarjassa on edustettuina.

Saatuani kirjojen toisen lukukerran loppuun, tein liimalappujen pohjalta koonnin. Merkitsin erilliselle paperille kaikkien liimalapuin merkittyjen sivujen numerot sekä viereen asiasanan, joka määrittäi sitä, millainen löydös sivulla oli. Esimerkiksi merkintä ”sinnikkyyys YS12” tarkoitti, että Yösyöttö-kirjan sivulla 12 ilmeni isän sinnikkyyden vahvuus ja Hammaskeiju-kirjan sivulla 59 oli kyse kiitollisuudesta, kun merkintäni oli ”kiitollisuus HK59”. Tällainen aineiston järjestäminen mukailee Tuomen ja Sarajärven (2002, 94–95) teoksessa esiteltyä sisällönanalyysin kohtaa 2. Niin ikään Pietikäinen ja Mäntynen (2009, 127) mainitsevat termit pilkkominen, purkaminen ja kokoaminen, kun on kyse aineiston analysoinnista. Tässä vaiheessa olen siis käynyt aineiston läpi ja erotellut, merkinnyt ja kerännyt yhteen ne asiat, jotka ovat sisältyneet kiinnostukseeni. Kaiken muun olen jättänyt huomiotta, joten olen tullut rajanneeksi aineistoni tarkasti, kuten analyysin ensimmäinen vaihe edellyttää.

Tuomi ja Sarajärvi (2002, 94) mainitsevat, että laadullisen tutkimuksen aineistosta löytyy yleensä aina useita kiinnostavia asioita, mutta tutkijan on osattava rajata tutkimuksensa hyvin tarkoin, sillä yhdessä tutkimuksessa ei voida tutkia kaikkia asioita. Pietikäinen ja Mäntynen (2009, 128) käyttävät tästä kaksoisfokuksen määritelmää tarkoittaen sitä, että kukin tutkija päättää mitä käsitteitä ottaa mukaan tutkimukseen ja millaisia tuloksia rakentaa näistä käsitteistä. Niin ikään Eskola ja Suoranta (1998, 126) mainitsevat, että tekstimassasta on ensin pyrittävä löytämään ja sen jälkeen erottelemaan tutkimuksen kannalta

oleellinen tieto. Tutkimuksen tarkoitus, tutkimusongelma ja tutkimustehtävä määrittävät sen, mistä omassa tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita ja mihin asioihin aineistossa kiinnitetään huomio (Tuomi & Sarajärvi 2002, 94).

Edellä mainitsemaani tapaa eli aineiston läpikäymistä ja järjestämistä kutsutaan koodaamiseksi. Koodaaminen on esimerkiksi merkkien tai värien avulla tapahtuvaa muistiinpanojen tekemistä ja niiden tehtävänä on jäsentää sitä, mitä tutkija aineistossa käsittelee. Koodit toimivat tekstin kuvailun apuvälineenä, aineiston jäsenyyksen testausvälineenä, ja niiden avulla voidaan etsiä ja tarkistaa tekstin eri kohtia. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 95; Eskola & Suoranta 1998, 112.) Tämän tutkimuksen kohdalla merkkeinä ovat toimineet liimalaput, joihin kirjoitin, mistä tutkimuksen kannalta tärkeästä löydöksestä kunkin merkin kohdalla oli kyse.

Seuraavana aineiston läpikäymisessä oli vuorossa luokittelu ja teemoittelu. Tämän tutkimuksen kohdalla luokitellessani ja teemoitellessani aineistoa, käytin apunani Seligmanin (2002) hyveitä ja vahvuuksia. Kokosin Seligmanin kuuden hyveen ja 24 vahvuuden pohjalta taulukon. Merkitsin taulukkoon (Taulukko 2.) kustakin teoksesta (YS=Yösyöttö, TP= Tarhapäivä, HK=Hammaskeiju) ne sivut, joissa käsiteltiin jotakuta kyseiseen hyveeseen liittyvää vahvuutta. Kun myöhemmässä vaiheessa kirjoitin auki vahvuuksiin liittyviä aineistonäytteitä, oli taulukon sekä aiemmassa vaiheessa luomani koonnin avulla helppo löytää oikea näyte kyseiseen vahvuuteen liittyen.

Sisällönanalyysin kolmas vaihe on aineiston luokittelua ja teemoittelua. Kolmas vaihe mielletään usein varsinaiseksi aineiston tekniseksi analyysiksi, mutta se ei ole mahdollista ilman kahta edeltävää vaihetta. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 94–95.) Omassa tutkimuksessani olen teemoitellut ja kategorisoinut aineistoa. Kategorisointia voi verrata teoksissa mainittuun tyypittelyyn. Tuomen ja Sarajärven (2002, 95) mukaan teemoittelussa tärkeämpää kuin teemojen toistumisen määrä, on se, mitä kustakin teemasta on sanottu. Aineiston teemoittelu on johtanut tutkimuksessani kategorisointiin, jossa olen luonut löydetyistä teemoista yhtenäisiä, kattavampia yläkategorioita Seligmanin (2002) tunnetuksi

tulleeseen vahvuusluokitukseen pohjautuen. Eskolan ja Suorannan (1998, 131; myös Pietikäinen & Mäntynen 2009, 127) mukaan tämän tyyppisen kategorisoinnin tarkoituksena on saada koottua yhteen aineistosta löydetty samankaltaiset tarinat. Näiden yhdistettyjen kategorioiden pohjalta voidaan aineisto esittää niin sanottujen kattavampien mallien avulla. Tässä tutkimuksessa hyveet ovat toimineet yläkategorioina ja niiden alle isän vahvuudet ovat luoneet teemat. Taulukkoon (Taulukko 2.) on merkitty nämä aineistosta esiin nousseet teemat kuuden hyveen alle.

Viisauden ja tiedon hyve	Rohkeuden hyve	Rakkauden inhimillisyyden hyve	Oikeudenmukaisuuden hyve	Kohtuullisuuden hyve	Transkendenssin eli henkisyyden hyve
YS: 7, 9, 17, 21, 33, 51, 87, 95, 98, 168, 197, 227, 238, 268, 321, 355 TP: 14, 63, 78, 100, 110, 150, 188, 219, 309, 405 HK: 18, 42, 53, 93, 293	YS: 12, 23, 132, 149, 150, 173, 179, 241, 246, 290 TP: 8, 189	YS: 30, 33, 51, 59, 204, 217, 304 TP: 20, 42, 130, 133, 143, 195, 221, 224, 232, 319, 366, 421 HK: 18, 19, 71, 110, 133, 272, 277, 306, 332, 362, 367, 383, 411	YS: 53, 62, 177, 212, 237, 331, 343, 358 HK: 62, 98, 122, 164, 189	TP: 43, 156, 364, 379 HK: 51, 155, 243, 306	YS: 119, 149 TP: 19, 54, 56, 75, 142, 155, 172, 214, 285, 301, 349 HK: 59, 94, 101, 123, 194, 226, 233, 343

Taulukko 2. Tutkimusaineistosta löydetty vahvuudet lueteltuina hyveiden alle sivuttain.

4.4 Luotettavuustarkastelu

Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet tulevat pääpiirteissään esille myös tämän tutkimuksen osalta. Yksi laadullisen tutkimuksen tärkeimmistä olettamuksista on, että puhuttaita faktoja ei ole olemassa, vaan havaintojen arvo faktoina riippuu niistä kysymyksistä, joita tutkija esittää aineistolle. Laadullisessa tutkimuksessa korostetaan sitä, että havainnot tulevat tulkita niiden tuottamisen konteksteissa. Tämän vuoksi laadullisessa tutkimuksessa on aina tapaustutkimukselle tyypillisiä piirteitä, kuten tästäkin tutkimuksesta voidaan huomata. Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on kerätä ja tuottaa havainnot, joiden oletetaan pätevän erikseen määriteltyyn ilmiöiden joukkoon. Aineistoa tutkitaan, koska tuloksilla uskotaan olevan käyttöä laajemmalla alueella. (Alasuutari 2011, 32, 70, 122.)

Tutkimukseni aineistona käytetyn fiktiivisen kirjasarjan vuoksi tutkimustuloksia ei voida yleistää, joten tulokset ovat päteviä ainoastaan tämän trilogian suhteen. Tuloksista voidaan kuitenkin pyrkiä tekemään yleisesti hyväksyttäviä luonnehdintoja siitä, mitä yksinhuoltajaisän vahvuudet ovat ja miten ne näyttäytyvät eri konteksteissa. Olen pyrkinyt siihen, että tutkimustulokset ovat luotettavia esimerkiksi sillä, että olen raportoinut yksityiskohtaisesti aineiston perehtymis- sekä analysoimisprosesseista. Tutkimusraporttini olen pyrkinyt kirjoittamaan hyvin jäsennellyksi ja selkeäksi kokonaisuudeksi, mikä osaltaan tukee luotettavuutta. (Kiviniemi 2007, 82–83.) Tulosluvussa (ks. 5) olen pyrkinyt avaamaan löytämäni diskurssit niin, että ne kertoisivat lukijalle mahdollisimman kattavasti, mitä vahvuutta, sosiaalista verkostoa, isän ajattelumallia tai toimintaympäristöä ne edustavat. Aineistonäyte tukee tekemääni havaintoa ja tuo lukijalle esille sen, millaisen diskurssin pohjalta olen havaintoni tehnyt. Kaikissa tutkimuksen teon sekä raportoinnin vaiheissa, olen parhaani mukaan noudattanut hyvää tieteellistä käytäntöä muun muassa antamalla muiden tutkijoiden töille niille kuuluvan arvon vääristelemättä, sepittämättä tai lainaamatta muiden tutkijoiden tekemiä havainnot ja tuloksia esittäen niitä omina tuloksina (Tuomi & Sarajärvi 2002, 129–130).

Jokisen, Juhilan ja Suorannan (1993, 106–107) mukaan aineiston analysoimista ei voida määritellä yksiselitteiseksi eikä edes selkeäksi prosessiksi, jonka aikana ”oikeat” tulkin-
nat nousisivat itsestään tutkijan saataville. Ratkaisevassa roolissa on tutkijan vuoropuhelu
aineiston kanssa, sillä vain sitä kautta tulee määritellyksi, mitkä merkityspotentialit ky-
seessä olevan tutkimuksen kohdalla herätetään henkiin. Tutkijan oma ymmärrys ja en-
nakkokäsitykset aiheesta ohjaavat tutkimusprosessia. Diskurssianalyttiselle tutkimuk-
selle ominaista on, ettei esitetty tulkinta ole ainut oikea totuus aiheesta, vaan se on yksi
tulkinta muiden joukossa.

Tämän tutkimuksen kohdalla tekemäni tulkinnat ovat omiani ja toinen tutkija voisi päätyä
saman materiaalin kohdalla erilaisiin tulkintoihin ja päätelmiin. Tutkimuksessani olen
pyrkinyt suhtautumaan aineistoon kriittisesti, jotta minulla on ollut mahdollisuus löytää
aineistosta uutta ja minulle vierasta tietoa. Tutkijalla on aina tietynlainen asema eli positio
suhteessa aineistoon. Diskurssianalyysille tyypillisellä tavalla olen suhtautunut aineis-
toon tietynlaisen analyytikon position kautta. Olen pyrkinyt pitämään oman osallisuuteni
mahdollisimman pienenä ja kontrolloituna, mikä on johtanut siihen, että aineiston ana-
lyysi on luonteeltaan kuvailevaa. (Juhila 1999, 202–203.)

Omat ennako-oletukseni siitä, mitä tulen aineistosta löytämään, ovat todennäköisesti
vaikuttaneet siihen, millaisia havaintoja olen tehnyt teosten ensimmäisellä lukukerralla.
Toisella lukukerralla olen pyrkinyt kiinnittämään huomiota teosten diskursseihin koko-
naisvaltaisesti, jotta olen pystynyt luomaan kattavamman kuvan niistä diskursseista, joita
teoksissa ilmaantuu. Tiedostamalla asemani suhteessa aineistoon eli kiinnittämällä lu-
kiessa jatkuvasti huomiota siihen, että tarkoitukseni ei ole lukea kirjasarjaa viihdettä ha-
kien, vaan tutkimusta tehden, olen pystynyt pitäytymään tutkijan positiossani.

5 TULOKSET

5.1 Yksinhuoltajaisyyden vahvuuksien representaatiot

Eve Hietamiehen teoksissa *Yösyöttö*, *Tarhapäivä* ja *Hammaskerju* voi havaita useimpia Seligmanin vahvuusluokituksen mukaisia vahvuuksia. Useimmin vahvuuksista toistuvat sellaiset vahvuudet, jotka voidaan luokitella humaaniuden hyveen alle. Tällöin on kyseessä ystävällisyyteen, rakkauteen ja sosiaaliseen älykkyyteen liitettävät vahvuuden representaatiot. Lähes yhtä usein teoksissa voi nähdä viisauden ja tiedon hyveeseen liittyviä vahvuuksia, kuten luovuutta, uteliaisuutta ja oppimishalua. Seuraavissa alaluvuissa vahvuudet on summattu Seligman luokittelun mukaan kuuden eri hyveen alle. Hyveet ovat samassa järjestyksessä kuin Seligmaninkin (2002) luokittelussa.

5.1.1 Viisauden ja tiedon hyve

Teoksessa päähenkilönä esiintyvää viidettäkymmenettä ikävuotta lähestyvää yksinhuoltajaisää Antti Pasasta voi luonnehtia nerokkaaksi mieheksi. Nerokkuus näyttäytyy monenlaisissa arkisissa tilanteissa, joissa Antti toteuttaa omintakeisia soveliaita keinoja tavoitteen saavuttamiseksi, kuten Seligmankin (2002) nerokkuuden ilmenemistä kuvaa. Esimerkiksi ollessaan kävelyllä vauvaikäisen Paavo-poikansa kanssa Antti keksii keinon, jotta aurinko ei paista Paavo kasvoille. Myöhemmin hän huomaa myös muiden käyttävän samaa keinoa vaunuissa olevien lasten kanssa.

”Joskus kun kävimme kävelyllä ja työntelin poikaa vaunuissa, aurinko paistoi suoraan sen silmiin. Lopulta rakensin sille aurinkosuojan: kiinnitin lastenvaunujen kuomun reunoihin pyykkipojilla valkoisen sideharsorätin, joita oli äitiyspakkauksessa. Eräänä aamuna huomasin ostarilla naisen, joka oli tehnyt omille vaunuilleen samalla tavalla. Tuli vähän hölmistynyt olo.” (Yösyöttö, 95.)

Teoksessa Tarhapäivä Antin ja viisivuotiaan Paavon kotiin asettuu pariksi kuukaudeksi asumaan Antin ystävän Ennin tytär. Paavon ikäinen Terttu on hyvin tietoinen muun muassa siitä, millaisten petivaatteiden keskellä hän haluaa nukkua ja mitä vaatteita hän haluaa aamuisin pukea ylleen päiväkotiin. Kun Enni joutuu onnettomuuteen ja Antin tulee yllättäen pitää huolta Paavon lisäksi Tertustakin, jolla on mukanaan vain yhden päiväkotikassillisen verran vaatteita, on Antti pian ongelmien keskellä. Jälleen Antti keksii mielestään nerokkaan keinon siihen, että Terttu saa kaipaamiaan tyttöjen vaatteita, eikä hänen tarvitse kuluttaa rahojaan siihen, että ostaisi Tertulle vaatteita kirpputorilta tai vaatekaupoista. Apu löytyy perhetuttavien Reposten luota, joilta Antti ja Paavo ovat aikaisemminkin pyytäneet apua kohdatessaan erinäisiä ongelmia.

”Äkkiä päässä välähti maailman yksinkertaisin keino. Se oli toiminut kerran, miksei se toimisi vielä toisen kerran?”

- Laittakaa vaatteet päälle.

--

- Me haetaan Tertulle vaatteita.

- Lisää poikien vaatteita?

- Tyttöjen vaatteita, virnistin sille. – Vedä kuteet niskaas, sä kestät kyllä niissä puoli tuntia.

Soitin ovikelloa. Hetken oli hiljaista, sitten väliovi kolisi ja Ida aukaisi oven.

- Moi. Onks äiti kotona. Tarttis... tytölle vaatteita. Vaaleenpunaisia.

Terttu nykäisi hihasta. – Joissa on kristalleja.

- Joissa on kristalleja.

Ida keräsi naamalleen kaiken murrosikäisen ylimielisyyden, minkä vain pystyi. Sitteen se vilkaisi taakseen ja huokasi teatraalisesti.

- Äiti. Se on vaan Pasanen. Ja sillä on TAAS joku ongelma... (Tarhapäivä, 110–111.)

Viisauden ja tiedon hyveen yhteydessä Seligman (2002) mainitsee myös tiedonjanon vahvuuden. Antti voidaan nähdä tiedonhaluisena miehenä, sillä etenkin Paavon ollessa vauva Antti oppii Googlea ja vauvalehtiä selaillemalla etsimään tietoa vauvaikään ja vauvan hoitoon liittyvistä asioista. Koska Antin sosiaalinen verkosto on suppea, eikä hänellä ole mahdollisuutta jakaa vanhemmuuden mukanaan tuomia kysymyksiä muiden samassa tilanteessa olevien kanssa, hän päättää opetella asiat omin keinoin. Toisaalta Antti on myös

hivenen liian ylpeä kysyäksään neuvoa mieltänsä askarruttaviin asioihin esimerkiksi neuvolasta. Häden hetkellä hän ottaa yhteyttä esimerkiksi lastenklinalle, mutta kun kyse on muun muassa Paavon kynsien leikkaamisesta, hän mieluummin selvittää asian käyttämällä apunaan Googlea.

”Selailin hetken isälle ostettuja kirjoja, sitten vähän nolostellen sitä vauva-aiheista lehteä ja sain jumalattoman sätkyn. Yksi jutusta oli otsikoitu: ”Pakkaset ohi. Pue vauva oikein kevääseen.” Jutussa kerrottiin jostain välikausihalareista, joiden piti olla ”hengittäviä” ja ”kosteussuojattuja”. En edes tiennyt, että lapsilla piti olla välikausivaatteita.

--

Painelin yläkertaan työhuoneeseen tietsikalle. Googlasin ”karsta päälässä”, ”vauvan hikka”, ”vaipan vaihtaminen”. Opin, ettei vaippaa tarvitse vaihtaa joka ikisen pissan jälkeen ja karstan saa päästä, kun hieroo siihen voidetta, pesee parinkymmenen minuutin jälkeen shampoolla ja rapsuttaa harjalla.

--

Istuin lopulta sohvalla ja tuijotin lehtiä lattialla, luin muistiinpanoja, hypistelin kynsisaksia.” (Yösyöttö, 111–112.)

Seligmanin (2002) mukaan ihminen voi hankkia tietoa kaikenlaisissa ympäristöissä. Tästä teoksessa Tarhapäivä on hyvä esimerkki, kun Antti tuo esille, mistä muualta hän on hankkinut tietoa internetin ja vauvalehtien lisäksi. Ollessaan vanhempainvapaalla taaperoikäisen Paavon kanssa, Antti viettää paljon aikaa leikkipuistossa, jossa hän on tyypillisesti ainoa isä lukuisten äitien joukossa. Hän kuuntelee sivukorvalla naisten keskusteluja ja oppii muun muassa naistentauteihin ja lapsenhoitoon liittyviä asioita.

”Leikkipuistossa istutun vuoden jälkeen minäkin tiesin, että hiivatulehdus voidaan hoitaa maustamattomalla jukurtilla tai Tea tree -öljyyn kastetulla tamponilla. Toisaalta opin myös sen, että vihreä räkä pitää viedä lääkäriin, kun taas läpikuultavan voi hoitaa kotona. (Tarhapäivä, 30.)

5.1.2 Rohkeuden hyve

Seligmanin (2002) näkemys pohjaten voidaan rohkeuden hyveen nähdä koostuvan muun muassa sinnikkyudesta, joka nousee esille, kun ihminen vie loppuun aloittamansa

vaikeatkin hankkeet tekemällä sen, minkä aikoo. Antin kohdalla sinnikkyys näyttäytyy esimerkiksi silloin, kun hän osallistuu neuvolan järjestämään tapaamiseen tai muskariin, joissa paikalla on hänen lisäksi vain äitejä vauvoineen. Vaikka jumppamatolla istuminen on Antille vaikeaa, hän sinnikkäästi käy tapaamisissa, joissa hän neuvolan Ullan mukaan on mahdollisuus solmia uusia vertaissuhteita muiden pikkulasten vanhempien kanssa. Tilaisuuksissa hän on joka kerta ainoa isä, mutta koska hän on päättänyt verkostoitua, hän jatkaa tapaamisia välittämättä äitien ihmettelevistä katseista.

”Kuukauden kuluttua menin uudelleen. Samat hämmentyneet ilmeet, mutta nyt mukana oli myös uteliaisuutta. Istuin siihen porukkaan yhtä hyvin kuin tyttö kusemisen pituussennätyskisaan.” (Yösyöttö, 12.)

”Jatkoin kuitenkin muskaria, hampaat irvessä. Kävelimme Ennin kanssa sinne yhdessä, istuin selkä romuna jumppamatolla ja hoilasin muiden mukana.” (Yösyöttö, 179.)

Sinnikkyuden näyttäytyy myös Paavon ollessa kouluikäinen. Paavon on vaikeaa olla koulun jälkeen iltapäiväkerhossa ja Antin on mahdotonta lähteä töistään silloin, kun Paavon nelituntinen koulupäivä päättyy. Lopulta Antti huomaa, että jos hän aloittaa työpäivänsä aikaisin, herättää ja toimittaa Paavon kouluun puhelimen välityksellä, hän pääsee aiemmin töistä ja näin ollen Paavon ei tarvitse viettää koko iltapäivää kerhossa. Tämä osoittaa sinnikkyyttä, sillä toistuva herääminen kello 4.15 vaatii tietynlaista sitkeää jaksamista.

Seligman (2002) liittää rohkeuden hyveeseen käsitteen ”rehellisyys”. Hän kuvaa rehellisen ihmisen olevan aidosti kiinni todellisuudessa ja edustavan omia aikeitaan ja sitoumuksiaan niin toisille kuin itselleenkin vilpittömästi. Antin elämässä rehellisyys määriteltynä tällä tavalla näyttäytyy esimerkiksi silloin, kun hän pohtii elämäänsä ystävänsä Ennin kanssa. Antti kertoo elämästään sellaisena kuin sen on, kaunistelematta tai vääristelemättä totuutta. Antti haluaa olla rehellinen, mikä aiheuttaa paheksuntaa kanssaihmissä.

”Nukuttiin Paavon kanssa pitkään, usein jopa aamukuuteen ja luettiin sitten Hesaria rauhassa. Olin tehnyt Paavon kanssa kompromissin. Paavo antoi minun rauhassa lukea, jos ojensin sille jokaisen luetun sivun. Paavo työsti ne kuolatuksi runtuksi. Kun Hesari oli luettu ja syöty, kaivoin päivän tv-ohjelmat sen suusta ja aloin keittää aamupuuroa.

- *Annoit sen syödä painomustetta!*” (Yösyöttö, 154–155.)

Antin rehellinen ja rento suhtautuminen elämään ja lapseensa tulee esiin myös silloin, kun Enni, Terttu, Antti ja Paavo viettävät aikaa puistossa. Antin kasvatustyyli on huoletoman oloinen ja rehellisesti miehekäs. Hän ei hätkähdä pienistä asioista ja katsoo asioita aina laajemmassa mittakaavassa. Hän on suurpiirteinen, mutta periksiantamaton tietyissä kasvatukseen liittyvissä asioissa.

”Äkkiä Enni hätääntyi, hyppäsi seisomaan.

- Se syö kukkia.

- Joo, mutta ei montaa. Ei vissiin tykkää mausta.

Katselin Paavoja, joka pisteli poskeensa voikukkia. Jos niistä oli aikanaan kahvia keitetty, ei ne kovin myrkyllisiä voineet olla. En tosin ollut myöskään tarkistanut sitä mistään, mutta koko kesän se oli syönyt eri sorttisia kasveja eikä ollut saanut edes mahaansa kipeäksi.” (Yösyöttö, 173.)

5.1.3 Rakkauden inhimillisyyden hyve

Rakkauden inhimillisyyden hyveeseen liittyvät vahvuudet toistuvat teoksissa useimmin. Kun kouluikäinen Paavo jää aamulla yksin kotiin ja oven taakse rappukäytävään ilmestyy humalainen mies riehumaan, ei toimittajana työskentelevä Antti pysty vastaamaan Paavon soittoon kesken haastattelun. Kun hän vihdoinkin vastaa, Paavo on jo hysteerinen ja Antti syöksyy kotiin välittämättä nopeusrajoituksista. Illalla, kun Paavo jo nukkuu, Antti miettii asiaa itsekseen.

”Kömmin lopulta Paavon viereen, mutta valvoin vielä pitkään. Yritin kuvitella Paavon tuntemaa kauhua, kun se äijä raivosi rappukäytävässä, potki ovea. Kaiken huipuksi se mulkku tiesi huutavansa lapselle, olihan se kuullut Paavon äänen.

Ja ne itsesytykset, jotka painoivat mieltäni. Isi ei vastaa puhelimeen, vaikka lapsella on hätä. Olisin voinut vastata vain sanoakseni, etten pysty nyt puhumaan. Silloin olisin myös heti kuullut tilanteesta ja ehkä ehtinyt kotiin, kun se tyyppi pyöri vielä taloyhtiön alueelta.

Olisin vetänyt turpaan.

Olisin vetänyt sitä niin turpaan, että se olisi elänyt loppuikänsä liemiruoaalla. Hakannut niin jauhelihaksi, että se paska olisi pitänyt lähettää Atrialle tunnistettavaksi.” (Hammaskieju, 189.)

Koska Antti on valinnut yksinhuoltajuuden, hän on myös päättänyt selvittää siitä. Hän on kunnianhimoinen ja haluaa hoitaa työnsä niin, että kotielämä vaikuttaa työntekoon mahdollisimman vähän. Usein koulutaivaltaan aloittavan aamut ja iltapäivät eivät kuitenkaan suju ongelmitta ja tällöin Antilla ei ole muuta mahdollisuutta, kuin keskeyttää työnsä, ratkaista ongelmat kotona ja jatkaa vasta sitten siitä, mihin työssään jäi. Työpaikalla tällaisiin tilanteisiin suhtaudutaan rennosti ja Antti saa myös apua muilta työyhteisön jäseniltä selviytyäkseen työn ja kodin ristipaineissa.

Kouluikäinen Paavo saa Antissa esiin myös tämän pehmeämmän puolen. Paavo tietää, miten isälle pitää leperrellä, jotta tämä myöntyy Paavon tahtoon.

”- Teetkö leivän, Paavo sanoi.

Ojensin sille leipäkorin. – Sä olet jo koululainen ja osaat ittekin tehdä voileipäs.

- Mutta...

- Ei muttia!

- Mutta sun leivät maistuu niin paljon paremmilta. Sä laitat niihin rakkautta.

Saakelin apina. Tein sille pari voileipää.” (Hammaskieju, 155.)

Antin vahvuus on myös siinä, että hän osaa tulkita lastaan ja tietää mistä on kyse, kun Paavo kiukuttelee. Koska Antti on elänyt aina Paavon kanssa kahdestaan ja hoitanut tämän yösyötöt vauvana, kasvukivut leikki-ikäisenä ja karkottanut hirmuliskot sängyn alta yön pimeinä tunteina, osaa Antti lukea poikaansa kuin avointa kirjaa. Esimerkiksi ukin ja Anitan luona vietetyn viikonlopun jälkeen Antti tietää heti, miksi viisivuotiasta Paavo kiukuttaa ja osaa toimia tilanteessa huolehtivan ja välittävän isän roolissa.

”Paavo tuli kuuden aikoihin, niin kuin Anita oli luvannut. Menin vastaan alavalle. Kun Anita oli lähtenyt, Paavo istui portaille ja alkoi itkeä. Oli kuulemma vaivainen jalka, sattui ja kasvoi ihan kauheasti. Olihan se tietysti rankkaa yrittää kokonaisen viikonlopun ajan olla kiltti, joten kannoin sen ylös, riisuin vaatteet, laitoin lämpimään kylpyyn ja annoin Panadolia. Jonkin ajan kuluttua jalka parani, kyyneleet ehtyivät. Kun vein sen nukkumaan, sanoin sille, että oli mullakin ollut sua ikävä.” (Tarhapäivä, 221.)

Antin ystävällisyyden vahvuus representoituu näkyvimmillään teoksessa Tarhapäivä. Seligmanin (2002) mukaan ystävällisen ihmisen käytöstä ohjaa toisen ihmisen paras, mikä voi ylittää omat välittömät halut ja tarpeet. Yksinhuoltajana Antti tietää, millaisen suuren rennustuksen alla yksinhuoltajat elävät. Neuvola tarkkailee jatkuvasti jaksamista ja kykyä pystyä toimimaan perheen ainoana hoito- ja kasvatustavastuussa olevana aikuisena. Kun Antin ystävä Enni joutuu onnettomuuteen, ei muita vaihtoehtoja Ennin tyttären Tertun tilapäiseksi huoltajaksi ole kuin Antti. Seuraava vaihtoehto Tertun sijoittamiseksi Ennin sairaalajakson ajaksi on lastensuojelun kautta. Antti ei halua, että onnettomuuden lisäksi Enni ja Terttu joutuvat lastensuojelun asiakkaiksi, joten hän auttaa ystäväänsä, vaikka tietää, että huolehtiminen kahdesta lapsesta vaatii häneltä tuplasti enemmän, kuin Paavon kanssa kahdestaan asuessaan.

”Puhelu tuli tammikuun viimeisenä perjantaina. Kuuden maissa.

--

Se oli Tertun päiväkodista.

--

Enni ei ollut hakenut Terttua tarhasta. Jonkun oli tultava hakemaan Terttu.

- Metro on varmaan hajonnut?

- Ennin puhelin on kiinni. Se olisi varmaan soittanut, hoitaja sanoi. – Eikä kukaan muukaan vastaa. Mä olen soittanut jo kahteen muuhun numeroon.

--

- Jos en olisi vastannut, mihin te olisitte seuraavaksi soittaneet?

- Lastensuojelun päivystykseen.

- Mä olen siellä vartin päästä.” (Tarhapäivä, 90.)

Antti olettaa, että Terttu viipyy heillä vain yhden viikonlopun, mutta koska Tertun mummi Liisa ei pysty Hyvinkäältä kuljettamaan Terttua tarhassa ja harrastuksissa Helsingissä, jää Terttu asumaan Antin ja Paavon luo pitemmäksi aikaa. Näin Antti huolehtii tulevien viikkojen aikana päivittäin kahdesta viisivuotiaasta lapsesta ja vierailee sairaalassa raitiovaunun alle horjahtaneen ja kasvoistaan pahasti vammautuneen Ennin luona useamman kerran viikossa. Silti Antti ei koe itseään hyvänä miehenä, vaikka Seligmanin (2002) vahvuusluokituksen valossa Antissa näyttäytyvätkin monet hyvän miehen tunnusmerkkeinä pidettävät piirteet, kuten ystävällisyys ja anteliaisuus.

”Liisa oli soittanut, että kirurgi oli korjannut Ennin leuan ja laittanut kuminauhat sen hampaisiin. Aluksi tiukalla pari viikkoa, sitten vähän löysemmällä kolmisen viikkoa. Ei kannattaisi ihan vielä viedä toffeeta sairaalaan. – Meen pian sitä taas katsomaan, valehtelin Anitalle. – Tänään vein Tertun tanssitunnille.

Terttu ja Paavo nauroivat keittiössä. Anita otti minua kädestä. – Sä olet Antti hyvä mies.

Minäkö?

En minä ole hyvä mies.

Gandhi oli hyvä mies.

Heikki Hursti on hyvä mies.

Enhän minä halunnut Terttua meille. En ymmärtänyt edes mekon ja tunikan eroa, kunnes Terttu turhautuneena pyysi soittamaan Reposen Annalle ja kysymään asiaa.” (Tarhapäivä, 180–181.)

5.1.4 Oikeudenmukaisuuden hyve

Oikeudenmukaisuuteen liittyvät kansalaisuuden, reiluuden ja johtajuuden vahvuudet. Kansalaisuuden vahvuus voidaan nähdä lojaalin ja omistautuvan sekä oman osuutensa tekevän ahkeran puurtajan hahmossa. (Seligman 2002.) Antin elämässä tämä näyttäytyy lähinnä leikki-ikäisen sekä kouluikäisen Paavon isänä. Antti yhdistää työntöön ja yksinhuoltajaisän roolin pyrkien suoriutumaan molemmissa rooleissaan mahdollisimman hyvin. Antti on lojaali ja omistautuva sekä työssään toimittajana että kotona isän roolissa. Hän tekee sen, mitä häneltä odotetaan, eikä hän valita. Hän tietää, että vain omalla työntöollään hän voi vaikuttaa siihen, millaiseksi kasvaa ja muuttuu isänä ja toimittajana.

”Sen lisäksi, että piti painaa töitä ja vahtia hullun lailla kelloa, oli myös pyöritettävä kotia, pidettävä lapselle koirakoulua, katsottava ettei se tapa itseään tai muita eikä kehitä itselleen mitään kieroa elämänfilosofiaa. Että se saa tarpeellisen määrän ruokaa ja viihdykettä, sisäistää sääntöjä ja rajoja, ei lähde ulos kengät väärissä jaloissa, lakkaa vieroksumasta tarhan Abdullahia vaikka se on mustaihoinen ja puree, että se harjaa myös takahampaansa eikä sekoita kaukosäätimellä televisiokanavia.

Olin sekoitus koirakoulun- ja kansakoulunopettajaa, salaa suklaalevyjä puputtavaa perheenäitiä sekä miehenmallia. Koko ajan oli muistutettava itseään, että se oli vasta viisivuotias. Purtava huulta, ettei karjahtaisi joka asiaan, että nyt ryhtiä jätkä perkele!” (Tarhapäivä, 212.)

Antin reiluus näyttäytyy selkeimmillään niissä hetkissä, kun hän antaa mielenterveysongelmistä kärsivällä ex-vaimolleen Pialle, Paavon äidille, mahdollisuuden tavata poikaansa. Vaikka äiti toistuvasti tuottaa lapselleen pahaa mieltä antamalla katteettomia lupauksia, ajattelee Antti kuitenkin poikansa parasta. Paavo haluaa tavata äitiään ja hänellä on siihen oikeus.

”Vuosien myötä olin pikkuhiljaa alkanut vittuuntua siihen, että hoidin ajoittain kahta lasta. Olin pari kertaa soittanut Pian tädille Armille, josko se voisi välillä käydä vilkaisemassa veljentytärtään, mutta helpompi minun oli ajaa läheltä kun sen tulla bussilla, metrolla ja taas bussilla toiselta puolen kaupunkia Lauttasaa-resta.

- Miksi, Enni kysyi kerran. – Mitä hittoa sä sen asioita hoidat. Aikuinen nainen. Luulis sen itte osaavan käydä hakemassa tamponeita ja paahtoleipää.

- Siksi, että jos mä en hakisi sitä paahtoleipää, Paavo jäisi siinä huushollissa leivättä.

Pari kertaa olin nostanut kädet pystyyn. Hae itse leipäsi, hoida itse laskusi, pese pyykkisi. Hetken aikaa olikin mennyt hyvin, sitten Pialle oli taas iskenyt huonompi kausi. Leivät jäivät hakematta, laskut maksamatta ja lääkkeitä syömättä.” (Tarhapäivä, 343.)

Johtajuus tulee esiin kirjassa, kun Antti kasvattaa Paavoja ja luo tälle raamit ja säännöt. Seligmanin (2002) näkemykseen nojaten voidaan todeta, että Antti järjestää toimintoja ja huolehtii siitä, ne toteutuvat. Lisäksi hän huolehtii, että Paavo tekee ne asiat, jotka hänen kuuluu tehdä ja samalla säilyttää hyvät välit poikansa kanssa. Esimerkiksi, kun Paavo kouluikäisenä ei halua mennä iltapäiväkerhoon, vaan tulee mieluummin koulusta suoraan kotiin, on Antilla selkeät ohjeet, mitä Paavo saa ja ei saa tehdä kotona yksin.

”Tulitikkuihin ei kosketa. Eikä hellaan, saunan säätimiin eikä yleensäkään mihinkään kodinkoneeseen.

--

Jääkaapin saat avata, mutta se pitää myös muistaa sulkea. Pakastinta et saa avata, koska et kuitenkaan muista laittaa sitä kunnolla kiinni ja kalapuikot sulavat.

--

Isin työhuoneeseen ei mennä. Isin papereihin ei kosketa. Isin partavettä ei saa enää kokeilla, koska viime kerralla koko kämppä haisi kuin arvihuoneistoja Helsingin keskustassa myyvä hinttarikiinteistövälittäjä ikään.

--

Telkkariin saa koskea, mutta kaukosäätimellä ei saa seikkailla ja sekoittaa kanavia. Pleikan voi laittaa päälle, mutta GTA:ta ei pelata.

--

Ovea ei saa aukaista, ketään ei saa päästää sisälle. Jehovia EI ENÄÄ kutsuta olohuoneeseen odottamaan, että isi palaa kaupasta.

--

Ymmärrätkö?

Paavo nyökkäsi. Toppasin sille peiton paremmin päälle, annoin pusun otsalle ja toivotin hyvät yöt. Se oli jo melkein unessa, ennen kuin edes ehdin sammuttaa valot.” (Hammaskieju, 164.)

5.1.5 Kohtuullisuuden hyve

Itsehillintä ja kaukonäköisyys tulevat moninaisesti esille teoksessa Yösyöttö, kun Antin tulee vakaasti harkita omaa ja Paavon tulevaisuutta. Kun Paavo on vielä vauva, tulevat Pian vanhemmat vierailemaan Antin ja Paavon luo. He ehdottavat Antille, että ottaisivat Paavon huoltajuuden omiin nimiinsä ja Paavo muuttaisi heidän kanssaan Espanjaan. Näin Antti pystyisi jatkamaan omaa, kiireistä ja työntäyteistä elämäänsä ja Paavo saisi kasvaa Espanjan auringon alla. Antti pohtii asiaa koko yön, punniten asiaa monelta kannalta. Lopulta päätöksen tekeminen on Antille yksinkertaista ja helppoa. Antti osoittaa, että osaa hillitä omia halujaan ja laittaa lapsen edun oman etunsa edelle. Vaikka Antti tietää, että tulee olemaan täydessä vastuussa Paavosta siihen saakka, kun tämä täysi-ikäistyy, hän ei pelkää ottaa vastuuta. Antin rooli isänä on jo vahva ja hän tekee sen, mitä hänen isän vaistonsa sanovat.

”Mietin niitä keikkoja, jotka olimme sopineet myöhemmälle keväälle, kaikkia niitä matkoja. Olimme Peipon kanssa saaneet päätöksensä, että oli pakko päästä Afrikkaan.

--

Niin kitkerältä kuin tuntui myöntää, riivinrautaämmä oli oikeassa. Nuori mies, kaikenlaista tekemistä, työ ja oma elämä.

--

Kieltämättä kaikki vauvaan liittyvät suunnitelmat olivat nojanneet siihen, että Pia hoitaa. Että Pia jää kotiin niin pitkäksi aikaa kuin itse haluaa, jaksaa tai pystyy.

--

Olisin pitänyt ensin ne kahdeksantoista ja sitten vielä kuusi isyyslomapäivää, niin kuin kaikki miehet pitivät. Niiden jälkeen olisin istunut polleana töissä, että poika pitää jo päättä pystyssä ja tykkää sinisestä, vinkuvasta Mikki Hiirestä. Olisin soitellut iltaisin Pialle jostain päin Suomea, että miten teillä siellä menee ja mennyt sitten Peipon kanssa hyvin ansaitulle pitsalle, nukkunut tyytyväisenä hotellihuoneessa tietäen ettei mikään herättäisi tulevana yönä.

--

Poika alkoi heräillä, vilkaisin kelloa, vaille kaksi, se oli aikataulussaan. Nousin ylös, hain pullon, lämmitin vastiketta puoli minuuttia mikrossa ja kun palasin makuuhuoneeseen, se availi jo silmiään.

--

Paavo lopetti syömisen. Nostin sen olkapäätäni vasten ja taputtelin selkään, se röyhtäisi. Kun lämmin puklavana alkoi valua kaulaa pitkin alas puseron sisälle, tiesin mitä anopille sanoisin.

Ratkaisu oli lopulta helppo tehdä.

- Sanon ei. Olen pahoillani, mutta en missään nimessä luovu Paavosta.” (Yösyöttö, 101–103, 107, 109.)

Nöyryys ja vaatimattomuus representoituvat Antissa, sillä hän ei näe itseään kasvatuksessa onnistuneena isänä eikä osaa ottaa kunniaa poikansa hyvistä tavoista ja onnistumisista. Antti miettii usein niitä asioita, joiden hän pelkää menneen kasvatuksessa pieleen, koska hän on vain isä, eikä osa toimia kaikissa tilanteissa, kuten äidit niissä toimivat. Antti suhtautuu omiin taitoihinsa ja kykyihinsä epävarmasti, vaikka näkeekin edistystä Paavossa. Muiden antama palaute Paavosta avaa Antin silmiä ja vahvistaa Antin itseluotamusta isänä. Tarhapäivä -teoksessa Antti kertoo ystävilleen, millaista palautetta päiväkodin työntekijät ovat antaneet Paavosta. Myös teoksessa Hammaskeiju Paavon opettaja Irja antaa Antille myönteistä ja realistista palautetta onnistuneesta poikansa kasvatuksesta.

”- Hyvä on. Se on myös iloinen ja kekseliäs, suorastaan nokkela. Oppii uusia asioita nopeasti ja on luonteeltaan utelias. Syö kaikkea, paitsi puuroa ja juustoa. Osaa tarhan ainoana poikana käyttää kunnolla puukkoa, sahaa ja ruuvimeisseliä.” (Tarhapäivä, 60.)

”- Mä ihailen sitä tapaa, millä sä olet, Antti, Paavon kasvattanut, Irja sanoi, nappitti suoraan silmiin. Paavo on koko luokan kohteliain lapsi. Sanoo huomenta, kiitos ja näkemiin. Jos kynä putoaa lattialle, Paavo ensimmäisenä ryntää pulpetistaan sitä nostamaan. Paavo ei etuile jonoissa ja osaa odottaa kauniisti vuoroaan. Puolustaa niitä, jotka tuntuvat jäävän kähinöissä alakynteen. Sillä on kova

oikeudenmukaisuuden taju ja se on hyvin herkkä toisten epäasialliselle käyttäytymiselle. Ties mikä poliisi siitä joskus vielä tulee.

Tuijotin Irjaa.

- Oppilaat järjestivät keskuudessaan lippuäänestyksen eräästä asiasta, joista kaikki tuntuivat olevan yksimielisiä ja josta Paavo tulee saamaan joulujuhlassa pienen stipendin: hyvästä ystäväyydestä.

Mun Paavo.” (Hammaskeiju, 306.)

5.1.6 Transkendenssin eli henkisyiden hyve

Seligmanin (2002) määrittelemään transkendenssiin eli henkisyiden liittyviä vahvuuksia teoksissa esiintyy kiitollisuuden, toiveikkuuden ja huumorin diskursseina, minkä lisäksi muutamissa tilanteissa voi todeta olevan jopa hengellisiä piirteitä. Esimerkiksi kiitollisuus representoituu teoksessa *Hammaskeiju*, kun Antti muistelee erästä iltaa Paavon ollessa alle vuoden ikäinen. Antti on palannut isänsä luota pienen nallekorvilla varustettuun toppapukuun puetun Paavon kanssa ja kaivannut jonkinlaisia neuvoja ja varmuutta siihen, että hän osaisi toimia pienen Paavon kanssa oikein. Tämä on hyvä esimerkki siitä, kuinka Antti osaa hankalienkin aikojen keskellä löytää arjesta sen pienen hetken, kun kaikki on hyvin. Kiitollisuuden tunteminen ja sen osoittaminen kertoo paljon isyyden vähemmän näkyvästä, herkästä puolesta.

”Pakkanen puri poskia, parkkipaikka oli hiljainen. Nallekarhu tuhisi rintaani vasten umpiunessa.

Äkkiä ajattelin, että pysäytä tämä hetki. Anna tämän vielä kestää. Pysähdyin keltaisen katulampun valoon ja halusin jäädä siihen hetkeen, koska sydän paisui rinnassa. Pidin lujasti kiinni vauvasta, joka painoi vielä tuskin mitään. Joka oli vielä niin pieni, ettei pystynyt puolustamaan itseään, pärjäämään tässä maailmassa.

Jota minun oli puolustettava, jonka puolesta minun oli pärjättävä tässä maailmassa.” (Hammaskeiju, 362.)

Toiveikkuuden vahvuus nousee esiin kaikissa kolmessa teoksessa, ja se muuttaa muotoaan Paavon kasvaessa vauvasta koululaiseksi. Pienen vauvan kanssa toiveikkuus liittyy Pian paranemiseen. Kun Antti on elänyt tovin kaksin Paavon kanssa ja elätellyt toivetta

Pian paranemisesta, hän vihdoin alkaa ymmärtää, että tarinalla ei ehkä olekaan onnellista loppua, jossa Antista, Piasta ja Paavosta muotoutuu ydinperhe. Tämän hyväksyminen on Antille vaikeaa, mutta koska tilanne on ollut epäselvä pidemmän aikaa, on Antti luonut jo selviytymiskeinot arkeen.

”Ja paras viitsi tulee tässä: koko ajan olin ollut varma, että kaikki oli kuitenkin vain väliaikaista. Jotain, jonka täytyy tapahtua nyt, mutta jolle sitten naurahdetaan hieman kireästi myöhemmin. ”Muistatko, kun tulit kauheen kipeäksi silloin kun Paavo syntyi, mutta luojan kiitos se on nyt ohi.”

Kaiken väliaikaisuuteen luottaen olin jaksanut kestää, koska odotin jonkinlaista vapautusta. Paluuta siihen oikeaan elämään, jota olin elänyt ja jota ajattelin taas pian eläväni, kunhan ensin hoidettaisiin alta pois se Pian pikkujuttu ja pantaisiin äiti ruotuun.” (Yösyöttö, 149.)

Leikki-ikäisen Paavon kanssa toiveikkuus liittyy siihen, että Antti osaisi kasvattaa Paavosta kunnan kansalaisen. Kun Paavo näyttää oman tahtonsa, tekee päinvastoin kuin Antti on ohjeistanut ja harjoittelee vastuun kantoa, Antti voi vain toivoa, että hänen kasvatuksensa tuloksena Paavosta tulee kunnan kansalainen.

”Niinä hiljaisina öinä halusin uskoa, että pystyisin vielä kasvattamaan Paavosta jotain muutakin kuin seksitauteja sairastavan, velkaantuneen ja hampaattoman yksinhuoltajan. Löytäisin jostain voimia, tahtoa ja auktoriteettiä ohjata sitä lujalla kädellä oikeaan suuntaan, sinne missä hampaat olivat kunnossa ja kaikki velat maksettu. Oppisin olemaan niin hyvä isä, että jonain päivänä se antaisi anteeksi kaikki väärinymmärrykset ja väärintekemiset, huudetut huudot ja ne väsymyksen hetket, kun halusin mieluummin nukkua Pikku Kakkosen ajan kuin rakentaa tuhanetta kertaa junarataa. (Tarhapäivä, 214.)

Kouluikäisen Paavon kanssa toiveikkuuteen liittyy käytännön seikkoja. Koska ensimmäisen kouluvuoden syksy on ollut pitkälti uuteen totuttelua niin Paavolle, kuin Antillekin, on Antin toive seuraavaa kevättä ajatellen käytännönläheinen. Toive on kuitenkin realistinen ja hyvin toteutettavissa, sillä Paavon kasvaessa molempien elämä tulee helpottumaan.

”- On tärkeää, että jokaisella on päämäärä, jota kohti pyrkiä, rehtori jatkoi. – Ilman päämäärää olemme helposti tuulijolla. Uskaltakaamme unelmoida ja asettaa itsellemme tavoitteita.

Meidän tavoite oli selkeä: selvittää koulunkäynnistä hengissä. Ensinnäkin tulevasta keväästä ja sitten niistä kahdeksasta muusta luokasta. (Hammaskeiju, 343.)

Teoksissa isän huumori representoituu usein sarkasmin sävytteisesti. Esimerkiksi poh-tiessaan sitä, kuinka paljon yhteiskunnan rahaa Antti on säästänyt hoitaessaan itse Paa-voa, verrattuna siihen, että Paavo olisi sijoitettu lastenkotiin, sarkasmi näyttäytyy huumo-rin puitteissa. Sarkasmi on Antille tietynlainen todellisuuden keventäjä, sillä hän laskee leikkiä hyvinkin vakavilla asioilla.

”Miksi kukaan ei sanonut, että hieno homma Antti Pasanen, kaikkien yksinhuolta-jien sankari, pienperheiden Kari Grandi!” (Hammaskieju, 233.)

Antti koittaa selvittää huumorin keinoin myös tilanteessa, jossa hän ajaa ylinopeutta kiireh-tiessään autolla töihin. Antti on joutunut hakemaan koulusta Paavon sinne salakuljetta-man lemmikkigerbiilin. Gerbiili on Antin taskussa, kun poliisi pysäyttää hänet ja ihmet-telee, miksi Antti vaikuttaa levottomalta. Tässä tilanteessa Antti on väsynyt poikansa tempuihin ja on jälleen kerran joutunut lähtemään töistä kesken päivän. Tilanne on ab-surdi ja Antti yrittää löytää kevennyksen tilanteeseen huumorin avulla.

”Sitten poliisi alkoi tuijottaa.

- Mitä sä venkoilet?

- Mulla on gerbiili povitaskussa.

Raotin taskua, Matti kurkkasi taskusta.

Poliisi katseli ilmeettömänä. - Käytkö sä useinkin ajelulla sun rottien kanssa?

- Joka tiistai. Ja kerran vuodessa me lennetään yhdessä Kanarian-lomalle, vasta-sin happamana. (Hammaskieju, 101.)

Hengellisyyden vahvuus tulee esiin, kun Antti säikähtää kuullessaan puhelimesta naapu-rinsa äänen. Paavo on hätäntynyt yksin aamulla kotonaan, kun hän ei tiedä koska lähteä kouluun ja puhelin ei toimi. Paavo auttaa avulias naapurin täti, joka soittaa tilanteessa Antille. Kun Antti toimittaa Paavon kouluun ja lupaa ostaa tälle uuden puhelimen, hän samalla osoittaa hengellisyyttä lähettämällä kiitoksen.

”Lähetin kiitokset sinne, missä äiti mahdollisesti hengaili. Kiitos, ettei sillä ollut pää haljennut, kiitos, ettei se ollut tukehtunut mihinkään. Kiitos, että se oli vain kännykkäongelma.” (Hammaskieju, 94.)

5.2 Yksinhuoltajaisän tulkinnat isyydestään

Antti Pasasesta kertovien kolmen kaunokirjallisen teoksen kohdalla voidaan todeta, että mitä vanhemmaksi Paavo kasvaa ja mitä enemmän Antti saa kokemusta isänä olemisesta, sitä positiivisemmaksi hänen käsityksensä itsestään isänä muuttuu. Vauvaikäisen Paavon kanssa Antti on usein hukassa ja hän etsii tietoa vauvanhoidosta käyttämällä Googlea ja lukemalla vauvalehtiä sekä pyytämällä apua muun muassa naapurissa asuvalta Annalta. Leikki-ikäisen Paavon isänä Antti on jo kokeneempi, hän osaa lapsen perushoidon, hän tietää pärjäävänsä, mutta ajoittain hän epäilee omaa osaamistaan ja käyttämiensä kasvatustietojen toimivuutta. Kun Paavo on kouluiässä, Antti kohtaa uudenlaisia haasteita, joita yhteiskunta luo kouluiässä olevalle lapselle ja sitä kautta koko perhe-elämälle.

Samana päivänä, kun vauva kotiutuu synnytyslaitokselta, Antti pohtii sitä, mitä hän on jo oppinut lapsenhoidosta. Vaikka kaikki on vasta alussa vauvan hoidossa ja huolenpidossa, Antti tuntee varmuutta siitä, että hän osaa lapsen perushoidon ja tulee näillä eväillä selviämään vauvan kanssa tämän ensimmäisten viikkojen ajan.

”Mutta kylvettää osasin, syöttää maitopullosta, röyhtäyttää ruuan jälkeen, ja tiesin, että jos ei vaippaa vaihtaessa heittänyt rätkiä pippelin päälle, se pissasi minua suoraan naamaan.” (Yösyttö, 21.)

Kun Pian mielenterveysongelmat riistäytyvät käsistä, ja lopulta ambulanssi vie Pian sairaalaan poliisien seurattuna tilannetta, tehdään Paavosta lastensuojeluilmoitus. Kun sosiaalityöntekijät tulevat vierailulle, Antti osaa kellontarkasti kertoa heille Paavon päivärytmin sekä sen, miten hän huolehtii Paavon tarpeista ja kodinhoidosta. Keskustelussa sosiaalityöntekijöiden kanssa Antti havahtuu ensimmäistä kertaa siihen, että Pia ei ehkä pysty pitämään huolta pojasta ja Antin täytyy pystyä huolehtimaan Paavosta yksin.

”- Mikä se kysymys oli?”

- Että jos vaimosi joutuu olemaan sairaalassa pidempään, olisiko sinulla mahdollisuutta jäädä hoitovapaalle?”

Mietin hetken. – Siinä vaiheessa olisi kai pakko.

Siinä vaiheessa ottaisin puhelinluettelon käteen ja etsisin hoitajan. Antti Pasanen vuodeksi kotiin hoitamaan jotain vauvaa? Kas kun ei kahdeksi vuodeksi!” (Yösyöttö, 71–72.)

Antti ei kuitenkaan usko, että Pian ongelmat ovat vakavia. Hän jaksaa uskoa siihen, että Pia paranee ja voivat yhdessä aloittaa uudelleen alusta vauvan kanssa. Kun Pian voinnissa ei tapahdu muutoksia, on Antin kohdattava totuus ja alettava ajatella elämäänsä yksinhuoltajan roolissa. Antin vahvuus on pitkäpinnaisuus, joka hänessä ilmenee niinä hetkinä, kun hänen on kannettava täysi vastuu Paavosta, vaikka häntä väsyttäisi tai haluttaisi olla jossain muualla. Askel kerrallaan Antti oppii elämään vauva-arkea ja vaikka kodissa sotku lisääntyy, vauvasta Antti pitää hyvää huolta.

” Vaikka Paavo itki, ja vaikka olisin tarvinnut ja halunnut jatkaa uniani, en koskaan hermostunut öisin. Kannoin pojan alakertaan, lämmitin pullon mikrossa, istuin sohvalle ja laitoin pojan tyynylle makaamaan, etten olisi vahingossa kesken kaiken nukahtanut ja pudottanut sitä sylistä lattialle.” (Yösyöttö, 94.)

Antin sosiaalinen verkosto on Paavon ensimmäisten kuukausien ajan suppea. Siihen kuuluvat ainoastaan Antin isä Antero ja kehitysvammainen veli Janne, työkaveri Peippo, naapurissa asuva Reposten perhe, neuvolan terveydenhoitaja Ulla sekä neuvolan järjestämien tapahtumien yhteydestä tuttu Enni ja tämän tytär Terttu. Antti kokee yksinäisyyttä ja vaikka haluaisikin välillä päästä viettämään vapaa-iltaa, ei hän tiedä, kenen hoitoon voisi Paavon viedä. Toisaalta hän ei tiedä, kenen kanssa hän haluaisi lähteä viettämään vapaa-iltaansa. Koska Antin elämä pyörii Paavon ympärillä, ei hän koe pystyvänsä juttelemaan töihin tai entisiin harrastuksiinsa liittyvistä asioista, joten hän tyytyy olemaan kotona ja seurustelemaan poikansa kanssa.

”Ainoa hoitajavaihtoehto oli Reposen Anna, mutta se oli palannut takaisin töihin ja pannut nuorimmaisensa päiväkotiin.

--

Joskus pihalla Anna muistutti, että jos haluan jonkun katsovan Paavoa, niin heille vaan. Otin sen pelkkänä ystävällisenä puheena ja todennäköisesti sitä se vain olikin.” (Yösyöttö, 119.)

Kun Paavo on viiden kuukauden ikäinen, Antti miettii elämäänsä taaksepäin ja tuntee piston sydämessään. Antti kokee, että hänen kuukautensa ovat kuluneet

yksinhuoltajuuteen totuttelussa ja omaa vapauden menetystään surkutellessa, eikä hän ole ollut riittävästi ja vaadittavalla intensiteetillä läsnä poikansa kasvussa. Antti kuitenkin antaa vastauksen itselleen ajatuksissaan: se, että Antti muistaa, mitä on poikansa kanssa nähnyt ja kokenut kertoo siitä, että hän on ollut niin fyysisesti kuin henkisestikin läsnä erilaisissa tilanteissa.

”Sillä aikaa, kun olin säälitellyt nämä kuukaudet itseäni, Paavo oli näyttänyt ensimmäistä kertaa kunnolla oman tahtonsa: työnsi puurolusikan pois ja halusikin jotain muuta.

Huomasinko sen?

--

Olinko osannut iloita mistään niistä? Sen ilmeestä, kun panin sen ensimmäistä kertaa keinuun. Kun nähtiin muurahainen ja se meni piiloon. Kun maistettiin persikkasosetta ja se oli hyvää.

Viiteen kuukauteen en ollut kertaakaan miettinyt, millainen isä olin. Olinko ollut edes hyvä isä?

Olin tehnyt kaiken mitä pitikin tehdä. Mutta oliko meillä ollut hauskaa, kun orava kurkkasi puusta.” (Yösyöttö, 149–150.)

Kasvatukseen liittyen Antilla on rento asenne. Hän antaa Paavolle mahdollisuuden toimia omalla tavallaan, eikä silottele tämän tietä valmiiksi. Myös tätä rentouttaaan hän epäröi ja kyseenalaistaa verraten itseään niihin äiteihin, joiden hän on nähnyt omien lastensa seurassa. Vaikka rento asenne on positiivinen asia ja myös yksi Antin vahvuuksista, vertaa hän silti toistuvasti itseään niihin vanhempiin, joilla vaikuttaa olevan määrätietoisempi ote lastensa kasvatukseen. Antti unohtaa, että kaiken hänen toimintansa takana on kuitenkin rakkaus Paavoja kohtaan. Se, mitä Antti sydämessään tuntee Paavoja kohtaan, on kaiken perusta ja avain onnistuneeseen kasvatukseen.

”Työnsin sen Jönnin puistoon, nostin vaunuista ja annoin mennä. Olisi kai pitänyt juosta perässä, mutta en jaksanut. Katselin äitejä, jotka seurasivat varjoina kädet levällään Paavon ikäisiä ipanoitaan ja ajattelin, että Paavon oli hyvä oppia tiettyjä asioita ihan heti. Että aina ei ole joku vastassa, kun kaatuu. Itse pitää kömpiä ylös.” (Yösyöttö, 246.)

”Äidissä oli jotain sellaista, joka minulta puuttui. Olin antanut Paavon kompassella Jönnin puistossa ja ajatellut, että sen täytyykin oppia kovuutta. Ainoa, mitä se todennäköisesti oli oppinut oli se, että isä ei ainakaan nosta, jos kaatuu. Ja siitähän olikin sitten hyvä alkaa rakentaa toimivaa isä-poika-suhdetta.” (Yösyöttö, 290.)

”-- rakastin sitä lasta enemmän kuin mitään tässä maailmassa.” (Tarhapäivä, 20.)

Paavon ensimmäisen elinvuoden lopulla Antti ymmärtää, että kotiäidit miettivät samoja asioita ja kärsivät samanlaisista ongelmista lapsen hoitoon ja kasvatukseen liittyen kuin hän itsekin. Tämä oivallus antaa mahdollisesti Antille lisää ymmärrystä muita vanhempia ja heidän kasvatustyylejään kohtaan. Jokaisen vanhemman toive ja päämäärä on, että lapsesta kasvaisi hyvä ja tunnollinen, yhteiskuntakelpoinen kansalainen. Se, millainen kasvatus päämäärään johtaa, selviää vasta sitten, kun lapsi irtaantuu kodista ja alkaa rakentaa oma elämäänsä.

”Olin lopultakin tajunnut jotain tärkeää: en ollutkaan naisten kanssa eri viivalla. Samalla tavalla nekin vihasivat pitkiä, piinaavan tylsiä iltapäiviä, kun kaikki oli jo tehty eikä kello ollut edes kolmea. Nekin suuttuivat, turhautuivat, väsyivät ja kärvistelivät, mutta myös nauroivat, iloitsivat ja tunsivat ylpeyttä yhtä tyhmistä asioista kuin minäkin.

--

Selasivat pää kysymysmerkinä lehtiä ja lastenhoitokirjoja, soittelivat neuvolan Ullalle, googlasivat, kyselivät toisiltaan.

--

Nekin seurasivat surkeina vierestä, kun lapsi pomotti tai eristäytyi, puri tai töni, sai itkupotkuraivareita kaupassa, ei pyytänyt vaan vaati.

- Se on Vaihe, ne selittivät toisilleen ja ennen kaikkea itselleen. – Taas Joku Vaihe.

Se auttoi aina. Selitti hetkeksi kaiken, väärän käytöksen ja hampaanjäljet kaverin poskessa.” (Yösyöttö, 353–354.)

Viisivuotiaan Paavon kanssa Antti tuntee syyllisyyttä siitä, että työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen on haastavaa. Hän tekee välttämättömimmän ja kokee jatkuvaa syyllisyyttä siitä, että hänen pitäisi pystyä tekemään enemmän. Ruuhkavuosien keskellä moni vanhempi tuntee riittämättömyyden tunnetta. Jo sen tunnustaminen on merkki siitä, että vanhempi tiedostaa asian. Vain tiedostamalla puutteet toimintatavoissa niitä voi korjata.

”Tavallinen murmelipäivä oli kuin nopeutettu elokuva. Juoksin tarhelta parkkipaikalle, ajoin kaasu pohjassa töihin ja tulin joka aamu aikaisemmin kuin muut, koska oli myös pakko lähteä aikaisemmin kuin muut.

--

Töiden jälkeen ajoin kauppaan, ostin ruokaa, ajoin kotiin, purin kauppakassin ja juoksin tarhaan hakemaan Paavo.

--

Lämmitin muiden äitien tekemiä ruokia, laitoin Paavon telkkarin eteen syömään ja vedin pitkälleni sohvalle.

--

Yhä harvemmin istuin lattialle rakentamaan legoista linnaa, avaruusasemaa ja agenttitukikohtaa.” (Tarhapäivä, 55–56.)

Poikkeuksen edellä mainittuihin murmelipäiviin teki hyvin harvoin toistuva viitsimisen ja jaksamisen päivä, Kalapäivä. Kalapäivän olemassaolo voidaan nähdä Antin korjausliikkeenä ja haluna toimia arjessa sillä tavoin, että hän huomioi Paavoja enemmän.

”Seuraava päivä oli Kalapäivä.

--

Kalapäivänä tein asioita, joita muutoin en jaksanut tehdä. Saatoin vaihtaa lakanat, pestä vessan tai jääkaapin, järjestellä eteisen kaapin pipot ja lapaset jälleen omiin lokeroihinsa, siivota Paavon huoneen.

--

Kalapäivänä saatoin tehdä oikean pannukakun iltapalaksi.

--

Kalapäivinä olin hyvä isä. Jaksoin kuunnella, ymmärtää, lohduttaa ja hoivata.

--

Kalapäivän jälkeen ostin taas eineksiä ja jätin joskus märät pyykki yöksi pesukoneeseen, kun en jaksanut ripustaa niitä heti narulle. Kalapäivän jälkeen suljin sotkuisten huoneiden ovet, jääkaappi oli taas täynnä hodareita ja hamppareita.” (Tarhapäivä, 156–158.)

Kun Antti miettii isyyttään Paavon viimeisen esikoulupäivän jälkeen, hän tuntee eräänlaista voitonriemua. Hän on pärjännyt Paavon kanssa seitsemän vuotta. Yhdessä he ovat selvinneet vertavuotavista haavoista, yökyläilyistä, kasvukivuista, murjotuksista ja itkupotkuraivareista. Antti tuntee ylpeyttä, että kaikesta huolimatta he ovat yhdessä löytäneet keinot selvitä. Antin sietääkin olla ylpeä, sillä se matka, jonka he ovat yhdessä Paavon kanssa kulkeneet, on ollut poikkeuksellisen raskas, epätasainen ja uuvuttava.

”Kun viimeisen kerran käveltiin ulos päiväkodin portista ja Eerika vilkutti perään, Paavo viuhtoi ja potkulaudallaan mäkeä alas. Kävelin parkkipaikalla ja ajattelin, että pääsit hienosti tämän päiväkodin läpi, Antti Pasanen.” (Hammaskeiju, 18.)

Kouluikäisen Paavon isänä Antilla on vaikeuksia yhdistää Paavon koulunkäynti ja omat työt. Paavolla on läpi ensimmäisen kouluvuoden erinäisiä hankaluuksia selviytyä niin kouluun kuin koulusta kotiinkin. Iltapäiväkerhon sääntöjen noudattaminen on Paavolle vaikeaa, eikä hän viihdy siellä. Kaikki nämä uudet haasteet heijastuvat Antin jaksamiseen. Kun Antin huolehdittavaksi tulee vielä kolmekymppinen kehitysvammainen pikkuveli Janne, ovat Antin voimat koetuksella. Lopulta hän väsyä, maailmasta katoavat värit ja hän jää sairauslomalle masennuksen vuoksi.

”Sanoin Paavolle, että anteeksi. Anteeksi kun en jaksa. En jaksa, en pysty, en osaa enää. Anteeksi, että isistä tuli tällainen. Anteeksi, ettei isi jaksa olla isi. On vain harmaata, joka sattuu aina kun hengittää ja on.

Anteeksi Paavo.

Isi ei vaan enää jaksa.” (Hammasteijju, 332.)

Kun masennuslääkkeet alkavat tehoja ja Antti jaksaa nousta ylös sängynpohjalta, maailma tuntuu taas paremmalta paikalta. Vaikka sairausloma jatkuu, tulee elämään uutta sisältöä koiranpennun, Pipon, myötä. Antti myös toteaa, että hänen on aika lopettaa asioiden päättäminen Paavon puolesta. Hänen tulee kuunnella Paavoja ja neuvotella tämän kanssa yhteisistä ja Paavolle tärkeistä asioista. Näin isyys muuttuu jälleen muotoaan ja Antti alkaa opetella johtamisen sijaan ryhmätyötaitoja Paavon kanssa.

”Katselin Paavoja, joka seisoi synkkänä ruokapöydän vieressä, kädet puuskassa, naama mutrussa. Pipo toljotti Paavon vieressä.

Tunsin Anitan käden olkapäällä, napakan puristuksen.

Katsoin Paavoja. – Okei. Hae Pipon hihna, lähdetään kolmistaan kävelyille.” (Hammasteijju, 410.)

Yksinhuoltajan arki pyörii itsen ympärillä. Yksinhuoltajan tulisi ottaa tarjottava apu vastaan ja pyytää sitä itse, kun voimat ehtyvät. Antin kunnianhimoisuus, sitkeys ja periksi-antamattomuus vaikuttivat siihen, että hän uupui. Antti ei ottanut vakavasti niitä sosiaaliseen verkostoonsa kuuluneita ihmisiä, jotka tarjosivat hänelle apua ja tukea. Kun hän yritti selvittää yksin ja ongelmat kasautuivat, ei hän nähnyt enää valoa tunnelin päässä. Vaikka sitkeys olikin Antin vahvuus, oli se samalla myös heikkous, joka painoi Antin hetkeksi pinnan alle, mutta nosti sieltä taas ylös, kun värit palasivat maailmaan.

5.3 Yksinhuoltajaisyyden vahvuuksien kuvaaminen eri toimintaympäristöissä

Ne toimintaympäristöt, joissa Antti ja Paavo toimivat, muuttuvat sitä mukaa, kun Paavo kasvaa. Vauva-ikäisen Paavon kanssa toimintaympäristöt koostuvat lähinnä kodista sekä tapaamisista neuvolan terveydenhoitajan kanssa. Kun Paavo kasvaa taaperoksi, Antti käy enemmän esimerkiksi muskarissa ja leikkipuistossa tavaten siellä perheellisiä tuttaviaan. Paavon ollessa tarha- ja kouluikäinen, Antin päivät kuluvat töiden merkeissä, eivätkä he jaksa iltaisin käydä säännöllisesti kodin ulkopuolella. Antille on kuitenkin muodostunut laajahko sosiaalinen verkosto, ja halutessaan hän osaa hakeutua sosiaalisiin kanssakäymisiin ystäviensä ja tuttaviansa kanssa.

Neuvolatapaamisissa Antin yksinhuoltajuuden vahvuuksista korostuu useimmin sinnikkyys. Vaikka neuvolan terveydenhoitaja Ulla ehdottaa Antille apua arjen pyörittämiseen ja lapsen hoitamiseen, Antti kertoo pystyvänsä hoitamaan lapsensa yksinkin. Neuvola on vastasyntyneen perheen ensisijainen kontakti lapsen hoitoon ja huolenpitoon liittyvissä asioissa. Antti haluaa antaa neuvolalle realistisen ja positiivisen kuvan arjestaan, vaikka se neuvolan Ullan mukaan onkin merkki avun tarpeesta. Omien vajavuuksien sanominen ääneen lienee vaikeaa pärjäämään oppineelle Antille.

”- Jos hankittaisiin jotain kotiapua pari kertaa viikossa? Kahdesta neljään tuntia? Saisit nukkua.

- Nukun ihan hyvin.

Ulla puisteli päätään. – Et näytä hyvältä. Olet laihtunut.

- Oli varaakin.” (Yösyöttö, 117.)

Antin parhaan kaverin ja Paavon kummisedän Peipon silmissä yksinhuoltajaisä on lähinnä naismagneetti. Peipon mukaan yksinhuoltajaisän vahvuus on juuri yksinhuoltajuus. Antilla on asiaan liittyen toisenlainen kokemus, sillä hänen kokemuksensa mukaan pelkästään Paavon kuvan pitäminen lompakossa karkottaa naisia ympäriltä.

”- Yksinhuoltajuus kertoo sitoutumiskyvystä. Luotettavuudesta. Kunnon miehestä. Samaan aikaan se on myös helvetin sääliittävä, mutta jollain tavoin myös urheaa. Painut vaan kapakkaan ja alat kaivaa Paavon kuvaa esiin.” (Yösyöttö, 349.)

Ennin kanssa ollessaan Antti saa uudenlaista perspektiiviä isyyteen ja toimintaansa isänä. Enni antaa Antille tunnustusta kertoessaan, kuinka hän kadehtii Antin isänä olemisen taitoa. Antin onkin tärkeää kuulla positiivista palautetta isänä olemisen taidoistaan, sillä hän ei tavallisesti huomaa hyvää itsessään. Saamansa palautteen ansiosta hän itsekin huomaa paremmin vahvuutensa ja pystyy kehittämään niitä.

” – Tuon kun oppis. Tuollaisen asenteen. Mä olen niin kateellinen.

Oliko minulla joku asenne? Joku kadehdittava asenne?

Vilkaisin sitä vähän hämilläni.

--

- Tunnut pärjäävän hyvin kaksistaan Paavon kanssa.” (Yösyöttö, 173.)

Päiväkodin kanssa tehtävässä yhteistyössä Antin vahvuudet isänä eivät korostu, vaan lähinnä hän on neuvon pyytäjän roolissa. Koska Antti epäilee omia kasvatustapojensa, hän haluaa kuulla ammattilaisilta, mitä mieltä he ovat Paavon kehityksestä. Tiedon jakaminen ja hankkiminen tämän tyyppisten ammattilaisten kanssa käytävien keskustelujen kautta on tärkeää Antin isyyden vahvuuksien vahvistumiselle.

”Yhä useammin huomasin kysyväni Lenalta, Heidiltä ja Eerikalta, oliko kaikki varmasti hyvin. Oliko Paavo oikeasti sellainen kuin pitääkin olla? Enkä ollut pystynyt pilaamaan sitä, koska olin pelkkä isä, ja Paavo olisi oikeasti tarvinnut äitiä.

- Sä olet joskus vähän liian ankara itsellesi, Eerika vastasi.

En tiennyt, oliko se myöntävä vai kieltävä vastaus siihen, olinko jo ehtinyt pilata poikani.” (Tarhapäivä, 215.)

Yksinhuoltajaisän lapsen hoitoon liittyvät vahvuudet tulevat käytännönläheisesti esille tilanteessa, jossa leikkipuistossa lastensa kanssa olevat Antin äitiystävät Nelli-Tupperware, Julia-Kauppakassi, Pihla-Puolukka, Linda-Väsänyt ja Jannika-Pinkki vaihtavat näkemyksiään omista miehistään. Samalla, kun Antti kuuntelee äitien juttelua, hän hoitaa poikaansa.

”Saatanan miehet, Nelli-Tupperware huusi, paiskasi hoitolaukun penkille, kiskoi Siirin vaunuista ja tyrkkäsi sen hiekkalaatikolle, heitti perään pari lapiota ja ämpäriin. - Yksiä haisevia paskoja kaikki!

--

- Ei persettä nosteta penkiltä. Ei pedata omaa eikä muidenkaan sänkyä eikä etenkään viedä sitä hiton roskista ulos, vaikka sen laittaisi nojaamaan ulko-oveen.

--

Paavo kyykistyi keltaisen muovirekan viereen, lähelle aitaa. Se kyyhötti hetken paikallaan, helahti sitten tulipunaiseksi ja alkoi ähkiä.

--

- Ei osata hoitaa edes lapsia.

--

Nousin ylös ja lompsin rattaille. Pidin hoitolaukkua aina mukana rattaiden alla olevassa korissa. Naistenklinikalta sai pienen violetin laukun, mutta nykyään käytin vanhaa tietsikkalaukkua, jota päivitin aina, kun olin käyttänyt sieltä jotain.

--

Kaivoin kassista vaipat, kosteuspyyhepaketin sekä tyhjän paahtoleipämuovipussin.

- Lastenhoito miehelle on sitä, että oleskellaan samassa kaupunginosassa niiden kanssa.

--

Istuin takaisin penkille ja odotin, että Paavo sai puhuttua asiansa loppuun.

--

- Äijä pörhentelee kotona kuin joku kukko ja luulee, että joku hammaskeiju taikoo kaappiin pinon puhtaita kalsareita.

--

- Ja sitten pitää saada naida, kun on ”auteltu äiskää ja tehty vähän kotitöitä”. Kähmiä sen alle kuusi minuuttia ja kutsuu sitä seksiksi. Mä en kutsuisi sitä seksiksi.

--

Kun Paavo lopetti pusertamisen, nappasin sen syliini ja kannoin penkille. Aloin riisua siltä vaatteita.

--

Nostin Paavon seisomaan penkille, riisuin sen kengät, ulkohaalarin ja housut. Vaati taitoa riisua kakkavaippa niin, ettei sieltä pudonnut tai roiskahtanut jotain käsille.

--

Pyyhin Paavon takapuolen puhtaaksi, sitten omat kädet ja laitoin Paavolle uuden vaipan. Osattiin jo vaihtaa vaippa niin, että Paavo seiso i sylissä ja piti minua kaulasta kiinni. Sitten puin sille vaatteet ja vedin paahtispussin solmuun. Nostin Paavon penkiltä takaisin hiekkalaatikoon ja vein muovipussin portin pieleen roskeihin.

--

Työnsin hoitolaukun takaisin rattaiden alle ja huomasin äkkiä, että kaikki naiset tuijottivat.” (Yösyöttö, 320–327.)

Edellä kuvatussa tilanteesta voi tehdä sen huomion, että Antti toimii juuri päinvastoin, kuin muut isät äitien kuvaamissa tilanteissa. Antin vahvuus tämän kuvauksen pohjalta on käytännöllisyys. Koska Antti ei voi luottaa siihen, että joku muu tekee asiat hänen puolestaan, on hänen itse ryhdyttävä toimeen. Yksinhuoltaja on vahva ihminen, sillä hän tekee yksin sen, mikä kahden vanhemman perheessä voidaan jakaa.

Vaikka Antilla on runsaasti vastuunkantoa omassa elämässään, hän on aina valmis auttamaan myös ystäviään ja sukulaisiaan. Hän kantaa huolta niin ex-vaimostaan, isästään, veljestään kuin ystävistäänkin, mutta ei koskaan pyydä heiltä vastapalveluksia, vaikka monet olisivatkin niitä hänelle velkaa. Omien sanojensa mukaan hän pitää itseään jonkinasteisena ”puuha-petenä”, kun hän esimerkiksi pyynnöstä auttaa ilman miestä asuvia naispuolisia tuttaviaan. Antti on ystävällinen ja avulias, ja rientää auttamaan silloinkin, kun oma isä tarvitsee apua asuntolasta kadonneen kehitysvammaisen veljen etsinnöissä.

”Sen jälkeen hain takin taskusta työkalut. Olin kuin joku helkkarin puuhapete, joka raahasi työkaluja ympäriinsä ja korjasi naisten tavaroita sillä aikaa, kun vain keskustan arvohuoneistoja myyvät lemuapinat istuvat sohvalla varomassa hinttimanikyriaan ja ex-vaimo harrasti seksiä sikaniskan kanssa, joka veti olutta aamuyhdeksältä kulman takana pubissa.” (Tarhapäivä, 69.)

”- Löydä se, isä sanoi. – Se on sun veljes.” (Hammasteiju, 208.)

5.4 Yhteenveto

Antti Pasanen on sinnikäs ja luova isä, joka kohtaa arjen sellaisena kuin se on. Antin sinnikkyys tulee esiin useimmiten perusarjessa. Kun Paavo on pieni vauva, Antti hoitaa yösyötöt ja vauvan perushoidon esimerkillisesti, vaikka se vaatii joustoa muualta, kuten omista yöunista ja kodin siistinä pitämisestä. Sinnikkyyttä vaaditaan myös usein kouluikäisen Paavon kanssa, kun arki ei pyöri suunnitellusti. Hammasta purren Antti

kuitenkin selviää monista ajan saatossa eteen tulevista tilanteista. Koska Antti on isänä ensikertalainen, hän etsii tietoa lapsenhoidosta esimerkiksi Googlen avulla sekä luke-malla vauvalehtiä ja kuuntelemalla sivukorvalla leikkipuistossa äitien keskusteluja. Luovuuden ja nerokkuuden huomaa parhaiten sellaisissa tilanteissa, joissa Antti kohtaa sellaisia haasteita, joita hän ei ole odottanut asettuvan tielleen. Kun vaunuissa lepävään vauvan kasvoihin paistaa aurinko tai kun huolehdittavana olevan viisivuotiaan tytön vaatekerta alkaa käymään vähiin, Antti on luovien ratkaisujen äärellä. Toimettomaksi hän jää hyvin harvoin ja selviää kontakteista poliisienkin kanssa useimmiten huumorin avulla. Antin elämässä iso rooli onkin huumorilla ja ennen kaikkea sarkasmilla. Sarkasmi on Antille eräänlainen helpotusta tuova tunne, mitä käyttämällä hän keventää yksinhuoltajuuden mukanaan tuomaa taakkaa.

Antin kasvatustyyli on rento ja rehellinen, ja hän kasvattaa Paavoä pitämällä tämän elämässä selkeät raamit, mutta näiden raamien sisällä hän menee usein sieltä, missä aita on matalin. Antti on kasvattanut Paavosta kohteliaan pojan, joka hallitsee monia miehisiä askareita, kuten ruuvimeisselin käytön ja puun vuolemisen taidon. Vauvaikäisen Paavon kanssa Antti harrastaa muskaria ja leikkipuistoilua. Kun Paavo kasvaa, on päivät tarhassa tai koulussa ja Antti töissä, illat kuluvat pääsääntöisesti kotona. Kotona heidän elämänsä on tavallista lapsiperheen elämää pyykinpesemisineen, siivoamisineen ja ruoanlaittamisineen. Antti tuntee jatkuvaa alemmuuden tunnetta ja vertaa itseään monitaitureina pitämiinsä äiteihin. Hän pelkää, että tekee jotain peruuttamattomasti väärin Paavon kasvatuksessa. Antti tarvitsee rohkaisua ja muiden esittämiä huomioita Paavoon liittyen, jotta hän tunnistaa ne voimavarat ja vahvuudet, joita hänen kasvatustyyliinsä on. Palautetta hän saa niin ammattilaisilta kuin ystäviltäänkin, ja hetkellisesti palaute saa Antin tuntemaan ylpeyttä niin pojastaan kuin itsestäänkin.

Antin toimintaympäristöt ja sosiaaliset verkostot muuttuvat Paavon kasvaessa. Vauvaikäisen Paavon kanssa tärkeimmät toimintaympäristöt ovat neuvola sekä neuvolan järjestämät tapaamiset, muskari ja leikkipuisto. Neuvolassa työskentelevä Ulla on tärkeä linkki Antin myöhempien sosiaalisten verkostojen muodostumiselle, sillä hän kannustaa Anttia luomaan kontakteja muiden vanhempien kanssa, jotta tämä saisi vertaistukea

lapsen hoitoon liittyen. Neuvolan tapaamisten ja muskarin kautta Antti tutustuukin Enniin ja tämän tyttäreeseen Terttuun, joista tulee Antin ja Paavon lähimmät ystävät. Leikkipuitossa Antti tutustuu kirjajaan äitijoukkoon ja samassa taloyhtiössä asuvan Reposten perheen kanssa Antti ja Paavo viettävät unohtumattomia hetkiä niin lomien kuin erilaisten mieltä askarruttavien pulmienkin parissa. Kun Paavo on tarha- ja kouluikäinen, kontaktien monipuolisuus vähenee. Päivät kuluvat töiden ja tarhan tai koulun merkeissä ja iltaisin miesten taloudessa tehdään vain välttämättömimmät askareet ennen valmistautumista seuraavaan arkipäivään. Antti kokee ajoittaista yksinäisyyttä ja syyllisyyden tunnetta siitä, ettei omasta mielestään riitä kaikkeen, mihin tulisi tai haluaisi riittää. Kun kierrettä jatkuu tarpeeksi kauan, Antti uupuu. Levon ja lääkkeiden avulla Antti toipuu masennuksesta ja näkee perheensä tilanteen uudessa valossa. Paavo on kasvanut koululaiseksi, eikä tarvitse samalla tavalla hoitoa ja huolehtimista, kuin vauva- tai tarhaikäisenä. Täten Antti huomaa isän roolinsa muuttuneen hoitajasta ja johtajasta ryhmätyön suunnittelijaksi ja toteuttajaksi.

Vaikka Antin elämä yksinhuoltajana vaatii monessa mielessä sinnikkyyttä, luovuutta ja arjen hallinnan taitoja, hän ei koskaan kieltäydy, mikäli joku muu tarvitsee apua. Hän järjestää kodistaan tilan ystävänsä Ennin tytölle Tertulle, kun Terttu tarvitsee kodin useiden viikkojen ajaksi. Kun Antin isä tarvitsee apua kadonneen kehitysvammaisen Janneveljen etsinnöissä, Antti lähtee viipymättä avuksi. Kun taas mielenterveysongelmista kärsivän Paavon äidin, Antin ex-vaimon Pian kodinkoneet temppuilevat, Antti ottaa työkalut mukaansa ja rientää avuksi. Antin isoin yksittäinen vahvuus onkin ystävällisyys ja aito välittäminen kanssaihmisistä.

Lopulta teoksissa on kuitenkin kyse vanhemman rakkaudesta. Kaikessa Antin toiminnassa näkyy ja kaikkeen heijastuu rakkaus omaa lasta kohti. Antti siirtää omat halunsa, mielitekonsa ja parisuhdetoiveensa sivuun, sillä lopulta hänelle on merkitystä vain sillä, että Paavolla on kaikki hyvin. Hän asettaa Paavon etusijalle kotona, kun hän keskittää voimansa ja taitonsa siihen, että Paavo saa syödäkseen, pysyy puhtaana ja saa riittävästi virikkeitä elämäänsä jo vauvaikäisenä. Kun Antti tekee työtään, hän pyrkii järjestämään päivänsä sillä tavalla, että voi olla yhteydessä Paavoon tarpeen tullen. Kasvatuksella hän

pyrkii siihen, että Paavosta kasvaa vastuuta kantava kansalainen. Vanhemman rakkaus korostuu kirjasarjassa kaikkien kolmen teoksen läpi ja repressentoituu tekoina, sanoina ja ajatuksina arkisen aherruksen lomassa.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Eve Hietamiehen kaunokirjallisten teosten *Yösyöttö*, *Tarhapäivä* ja *Hammaskeiju* päähenkilönä on yksinhuoltajaisä Antti Pasanen. Hän kasvattaa yksin poikaansa Paavoja, joka kirjasarjan aikana varttuu vauvasta ensimmäistä luokkaa käyväksi koululaiseksi. Kirjasarjasta on hyvin havaittavissa lapsen kasvun lisäksi isän kasvu vanhemmaksi ja isyyden muokkautuminen ja uudelleenmuotoutuminen lapsen kasvun myötä. Näistä muodostuvatkin tutkimuksen keskeiset diskurssit: yksinhuoltajaisäksi tuleminen –diskurssi, isyydessä kasvaminen –diskurssi ja isyyden uudelleenmuotoutuminen –diskurssi. Teoksissa nämä konkretisoituvat siten, että pienen lapsen isän arki täyttyy hoivaamisesta ja huolenpidosta, kun taas tarhaikäisen lapsen isä joutuu yhteensovittamaan työn ja perheen haasteita. Kouluikäisen lapsen isälle haastetta luo yhteiskunnan asettamat vaatimukset, kun lapsen pitäisi selvittää itsenäisesti esimerkiksi kouluun tai koulusta kotiin vanhemman ollessa töissä. Kouluikäisen lapsen kanssa isä voi kuitenkin laatia esimerkiksi yhteisiä pelisääntöjä, mikä jälleen muokkaa isyyttä uuteen suuntaan.

Koska Antti on lapsensa ainoa huoltaja ja kantaa näin ollen täyden vastuun kaikesta lapsen ja kodin hoitoon liittyvistä asioista, hänen täytyy suorittaa isyyttä mahdollisimman monipuolisesti ja täysipainoisesti. Tästä syystä voi mielestäni olettaa, että Antista löytyy teoriaosuudessa esittelemäni hyvän isän tunnuspiirteet (Hietanen, Määttä & Uusiautti 2012; myös Valkonen 2006) melko kattavasti. Useiden tunnuspiirteiden kohdalla näin onkin. Esimerkiksi yksi hyvän isän tyyppi on hoivaava ja vaaliva eli lapsestaan huolta pitävä isä. Hietasen, Määttän ja Uusiauttin (2012, 4–5) mukaan tämän tyyppinen isä huolehtii lapsistaan, tukee ja auttaa tarvittaessa, mutta osaa olla myös hassutteleva ja huumorintajuinen. Antissa tämän tyyppin edustus representoituu rakkautena Paavoja kohtaan ja se konkretisoituu niin isän ajatusten tasolla kuin toimintanakin. Antti asettaa Paavon aina etusijalle ja pyrkii kaikessa toiminnassaan huomioimaan ensin lapsensa edun.

Antin ystävällisyyden vahvuus (Seligman 2002) representoituu äärimmilleen teoksessa Tarhapäivä. Muskarin ja neuvolan järjestämien tapaamisten kautta Antti on ystävystynyt Ennin kanssa, jonka tyttö Terttu on Paavon ikäinen. Kun Enni joutuu onnettomuuteen ja päätyy useiden viikkojen ajaksi sairaalaan, Antti ottaa Tertun luokseen asumaan. Pyyteettömästi hän kantaa vastuun omasta ja ystävänsä lapsesta, kuljettaa tätä päiväkotiin ja tanssiharrastukseen ja silittää iltaisin uneen, kun Terttu ikävöi äitiään. Samaan aikaan Antti huolehtii parhaansa mukaan myös Piasta, jotta tämä olisi sellaisessa fyysisessä ja henkissä kunnossa, että Paavo voisi käydä tapaamassa äitiään. Antti on aina valmis auttamaan myös isäänsä kehitysvammaisen pikkuveljen asioiden hoitamisessa. Antti ei vaadi vastapalveluksia, vaikka hänellä olisi täydet oikeudet niitä pyytääkin.

Yksihuoltajaisäksi tuleminen –diskurssi

Yksihuoltajaisäksi tuleminen –diskurssi muotoutuu trilogian ensimmäisen kirjan, Yösyötön myötä. Antin tulee ottaa täysi vastuu lapsestaan hyvin pian tämän syntymän jälkeen, eikä hän ole pystynyt valmistautumaan tilanteeseen lainkaan Pian raskausaikana. Antin näyttäytyminen aktiivisen isän roolissa (Hietanen, Määttä & Uusiautti 2012, 4) on korkeimmillaan Paavon vauvaiässä ja vähenee sitä mukaa, kun Paavo kasvaa. Kun Paavo on vauva, Antti viettää paljon aikaa Paavon kanssa kodin ulkopuolella käyden neuvolan järjestämässä vanhempien tapaamisissa, muskarissa ja leikkipuistossa. Tarha- ja kouluikäisen Paavon isänä Antin arki täyttyy työssäkäynnistä, ruoanlaitosta ja muusta kodinhoidosta, joten aikaa kodin ulkopuolisille aktiviteeteille jää hyvin vähän. Lähteenmäen ja Neitolan (2014, 66–68, 70) esittelemien suomalaisten tutkimustulosten mukaan sosiaalisen verkoston merkitys on tärkeä erityisesti uudessa tilanteessa oleville miehille. Tähän tietoon pohjautuen voidaan todeta, että Antti on verkostoitunut muiden vanhempien kanssa oikealla hetkellä.

Tutkimustulosten mukaan isien tärkein tuen lähde on epävirallinen verkosto, joka kattaa omat vanhemmat, suvun sekä ystävät ja tuttavat. Ystävien tuki ja mahdollisuus keskusteluun lapsettomien kavereidenkin kanssa on tutkimukseen osallistuneiden isien mukaan tärkeää. (Lähteenmäki & Neitola 2014, 66–68, 70.) Paavon syntymän aikaan Antin

sosiaalinen verkosto on hyvin suppea. Muutamia lapsiperheellisiä työkavereita lukuun ottamatta verkosto koostuu eläköityneestä isästä, kehitysvammaisesta veljestä, lapsettomasta ystäväpariskunnasta sekä yksinelävästä työparista. Osallistumalla neuvolan järjestämiin tapaamisiin, muskariin ja käymällä säännöllisesti leikkipuistossa Antin sosiaalinen verkosto muokkautuu. Pian Antin ympärillä on paljon lapsiperhearkea eläviä äitejä, joilta hän saa vertaistukea ja arvokkaita lapsen hoitoon, huolenpitoon ja kasvatukseen liittyviä neuvoja. Paavon kasvaessa sosiaaliseen verkostoon liittyy enemmän formaalin eli virallisen verkoston jäseniä, kuten päiväkodin henkilökunta ja myöhemmin Paavon opettaja, joilta Antti saa emotionaalista tukea kasvatukseen liittyvissä asioissa (Parikka 2014).

Ulospäin Antti näyttäytyy monella tavalla hyvänä isänä. Esimerkiksi Seligmanin (2002) määrittämään viisauden ja tiedon hyveeseen liittyvät nerokkuuden ja tiedonjanon vahvuudet representoituvat Antissa sellaisina hetkinä, kun hänellä ei ole tietoa siitä, miten asiat tulisi tehdä. Tällaisissa tilanteissa Antti keksii luovia keinoja asioiden hoitamiseksi tai hän etsii tietoa vauvolehdistä tai Googlea apunaan käyttäen. Kuten aiemmin mainitsin, yksinhuoltajaisät ovat tottuneet luomaan ja käyttämään sellaisia toimintatapoja lastensa kanssa, joiden turvin he selviävät vaikeammistakin eteen tulevista tilanteista (DeMaris & Greif 1997, 139–140). Anttikan ei pienestä hätkähdä isän roolissa, vaan hän ottaa asiat vastaan sellaisena, kuin ne eteen tulevat. Kaukonäköisyyden ja itsehillinnän vahvuudesta kertoo puolestaan se, että Antti itse valitsee isyyden, vaikka hän voisi valita toisin. Pian vanhemmat olisivat valmiit ottamaan vauvaikäisen Paavon luokseen Espanjaan, jotta Antti voisi jatkaa omaa elämäänsä Pian sairastuttua. Antti miettii asiaa ja tulee siihen tulokseen, että Paavo on hänen elämänsä. Hän jättää työnsä yli vuoden ajaksi ja jää kotiin hoitamaan lastaan. Hänessä representoituu kiitollisuus siitä, että Paavo on osa hänen elämäänsä ja hän pystyy katsomaan toiveikkaana tulevaisuuteen.

Isyydessä kasvaminen –diskurssi

Isyydessä kasvaminen –diskurssi kehittyy, muokkautuu ja näyttäytyy läpi kaikkien kolmen teoksen. Antti kasvaa isäksi Paavon vauvavuoden aikana, mutta kokee suurimmat ja kasvattavimmat haasteensa isän roolissa tarha- ja kouluikäisen lapsen isänä. Isyydessä

kasvamisen aikana Antin hoitajan rooli väistyy ja hän ottaa enemmän tilaa johtajan ominaisuudessa. Antti osaa esimerkiksi tarpeen tullen olla kuria pitävä isä. Hietanen, Määttä ja Uusiautti (2012, 5–6) kuvailevat tätä isää niin, että hänellä on tiukat säännöt, mutta hän on myös oikeudenmukainen ja kiltti. Erityisesti tarha- ja kouluikäisen Paavon isänä Antissa näyttäytyvät nämä isyyden puolet. Seligmanin (2002) määritelmän mukaan ne kuuluvat oikeudenmukaisuuden hyveen alle ja ilmenevät ihmisessä johtajuutena ja reiluu- tena. Antti ei kiinnitä kasvatuksessaan suurempaa huomiota pieniin asioihin, mutta pitää kiinni suuremmista linjoista. Tähän liittyen Antti saakin palautetta Paavon opettajalta, jonka mukaan Paavo on luokan kohteliain poika. Muiden antama palaute Paavosta on tärkeää Antin isyyden vahvistumiselle, sillä ajoittain Antti epäilee omien kasvatusmeto- diensa toimivuutta. Reiluuden vahvuus nousee teoksissa esiin esimerkiksi Antin ex-vai- moa eli Paavon äitiä, Piaa kohtaan. Antti antaa Pian tavata poikaansa, vaikka Pia toistu- vasti pettääkin Paavon luottamuksen antamalla katteettomia lupauksia. Antti haluaa poi- kansa säilyttävän suhteen mielenterveysongelmaiseen äitiinsä, vaikka Pia harvoin osoit- taa äidillisiä tunteita Paavoja kohtaan.

Anttia voidaan perustellusti kutsua myös esimerkilliseksi isäksi niiden kriteerien puit- teissa, jotka Hietasen, Määttän ja Uusiauttin (2012, 6–7) sekä Valkosen (2006, 55) mukaan ovat hyvälle isälle tyypillisiä. Antin alkoholin käyttö on hyvin vähäistä, hän ei tupakoi ja hän käy säännöllisessä päivätyössä. Työssäkäyntiin liittyy olennaisesti joustavuus, jota Antin työnantajalta löytyy aina, kun Antilla on siihen tarvetta. Krögerin (2009, 182) mu- kaan työn joustavuus on perheen arjen sujuvuuden kannalta avainasemassa. Antti pystyy lähtemään kesken työpäivän hoitamaan Paavoon liittyviä asioita, hän voi kieltäytyä sel- laisista työmatkoista, jotka eivät ajoitu virka-aikaan ja hän voi määritellä omat työaikansa muutenkin itselleen mahdollisimman sopiviksi. Tämä osoittaa myös isyydessä kasvami- sen –diskurssia, sillä aiemmin intohimoisesti töihin suhtautunut ja paljon töitä tehnyt Antti on oppinut laittamaan lapsensa edun töiden edelle. Vastaavasti Antti on hyvä, lojaali ja omistautuva työntekijä, joka hoitaa työnsä parhaimmalla mahdollisella tavalla. Selig- man (2002) liittyy tällaisen kansalaisuudeksi nimeämänsä vahvuuden oikeudenmukaisuu- den hyveen alle.

Isyyden uudelleenmuotoutuminen –diskurssi

Isyyden uudelleenmuotoutuminen –diskurssi saa lopullisen sinetin trilogian viimeisen kirjan aikana. Kun Antti alkaa toipua masennuksestaan, hän alkaa vihdoinkin myös nähdä arkeaan eri tavalla. Antti huomaa, että hän on kasvattanut Paavosta vastuuntuntoisen koululaisen, jolle voi antaa tiettyjä oikeuksia sekä esimerkiksi kodinhoitoon liittyviä velvollisuuksia. Tämä oivallus johtaa siihen, että Antin rooli isänä muuttuu jälleen. Aiemmin johtajan roolissa ollut Antti aloittaa niin sanotusti ryhmätyön tekemisen Paavon kanssa pyrkien ottamaan poikaansa enemmän huomioon yhteisessä päätöksenteossa. Samalla Antin on myös otettava itseään enemmän huomioon ja kuunneltava omia toiveitaan, jotta tasapainoisen arjen saavuttaminen jälleen onnistuu.

Antissa ilmenevistä isyyden vahvuuksista sinnikkyys voidaan nähdä myös isyyden haittaavana tekijänä. Sinnikkyys on Antissa vahvuutta tuova tekijä esimerkiksi silloin, kun hän jatkaa muskarissa käymistä välittämättä siitä, että on ainoa isä äitien keskellä tai kun hän herää aamuvarkain töihin, jotta Paavon ei tarvitse viettää kauaa aikaa koulun jälkeen iltapäiväkerhossa. Sinnikkyys muodostuu haittaavaksi tekijäksi silloin, kun Antti ei pyydä apua ulkopuolisilta tahoilta, vaan haluaa selvitä ja pärjätä omin avuin, vaikka omat voimat loppuvat. Omien tunteiden tunnistaminen ja niistä puhuminen joko läheisten ihmisten tai virallisten tahojen kanssa on Säyrylän (2017, 66–67) mukaan yksi isien tunnistamista voimavaroista. Se, että asiat ovat hyvin omassa henkilökohtaisessa elämässä on tärkeä tekijä perheen ja lasten hyvinvoinnin kannalta. Antin kohdalla kunnianhimoinen yksin pärjäämisen mentaliteetti ja omien tunteiden kuuntelematta jättäminen johtavat uupumiseen ja masennukseen.

Omissa ajatuksissaan Antti ei näe itseään hyvänä isänä. Paavon ollessa vauvaikäinen Antti luottaa omiin lapsenhoitotaitoihinsa. Hän tietää tarkalleen, kuinka kauan maitopulloa on lämmitettävä, koska vauvaa on syötettävä sekä miten ja milloin hänet on kylvetettävä. Hän antaa Paavon tutkia maailmaa, kun tämä on taapero, eikä hän hätkähdä pienistä vastoinkäymisistä. Kun Paavo kasvaa, myös Antin epävarmuus kasvaa ja luottamus omiin kykyihin heikkenee. Antti pohtii usein, pilaako hänen kasvatuksensa Paavon, koska hän

on vain isä ja koska Paavon elämästä puuttuu äitihahmo. Antti tuntee myös syyllisyyttä siitä, ettei hän osaa, pysty eikä jaksakaan sovittaa riittävästi yhteen työtä ja Paavon tarpeita. Äitiystäviensä kautta Antti oppii, että koti-isyyden ja kotiäitiyden välillä on samoja yhteneväisyyksiä. Äidit pohtivat mielessään samanlaisia asioita kuin isätkin ja vasta sen ymmärrettyään Antti näkee myös oman isyytensä uudessa valossa. Tärkeä rooli Antin omien vahvuuksien tunnistamisessa on myös sillä palautteella, jota Antti saa ystäviltä sekä ammattilaisilta.

7 POHDINTA

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli tuoda esille sitä, millaisena yksinhuoltajaisuus representoituu kaunokirjallisuudessa. Ennako-oletukseni oli, että Hietamiehen kirjasarjassa esiintyvä yksinhuoltajaisä Antti Pasanen on stereotyyppinen kuvaus suomalaisesta yksinhuoltajaisästä. Niin ikään oletin, että tutkimalla kirjasarjan diskursseja niin isyyden vahvuuksiin kuin sosiaalisiin verkostoihin ja erilaisiin toimintaympäristöihin liittyen, pystyisin luomaan kattavan kuvan siitä, millaisena isyys teoksissa näyttäytyy ja minkälaisin diskurssein yksinhuoltajaisuus määrittyy trilogiassa. Analyysimenetelmänä käytin diskurssianalyysia, jonka tukena aineiston järjestelmissä käytin sisällönanalyysia. Kriittisen pohdinnan ja monipuolisen tulkinnan avulla pääsin sellaiseen lopputulokseen, johon yksinhuoltajaisuus tämän tutkimuksen annin perusteella kiteytyy.

Vaikka Huttunen (2001) määrittelee isän sankariksi ja oudoksi kummajaiseksi, en tulosten perusteella kiteyttäisi yksinhuoltajaisuuden olemusta samaan määritelmään. Tulosten perusteella totean, että yksinhuoltajaisä on arjen ahertaja ja yksinpuurtaja, joka ammentaa voimavarat jaksamiseen sinnikkäästä periksiantamattomuuden mentaliteetista. Yksinhuoltajaisä on ystävällinen, nöyrä ja vaatimaton. Hän antaa itsestään paljon lapsensa lisäksi myös muille läheisilleen, mutta ei koskaan vaadi itselleen mitään. Hän katsoo toiveikkaana tulevaisuuteen, vaikka pohtiikin mielessään, millä kaikilla tavoin hän voi pilata lapsensa tulevaisuuden. Yksinhuoltajaisä rakastaa lastaan ja pyrkii kaikessa toiminnassaan asettamaan lapsensa edun etusijalle jättäen omat mielihalunsa taka-alalle. Yksinhuoltajaisä on arjen sankari ilman taikaviittaa tai supervoimia.

Olin positiivisesti yllättynyt, kuinka kattavasti tuloksista käyvät ilmi kaikki Seligmanin (2002) määrittelemät hyveet. Viisauden ja tiedon hyveeseen liittyen kirjasarjan isä Antti osoittaa nerokkuuden ja tiedonjanon vahvuuksia ja rohkeuden hyveeseen liittyen sinnikkyyden ja rehellisyyden vahvuuksia. Rakkauden inhimillisyyden ja

oikeudenmukaisuuden hyveet representoivat Antissa lähimmäisen rakkauden, ystävällisyyden, johtajuuden, reiluuden ja kansalaisuuden vahvuuksina. Itsehillinnän ja kaukonäköisyyden sekä nöyryyden ja vaatimattomuuden vahvuudet edustavat kohtuullisuuden hyvettä ja transkendenssi eli henkisyys näyttäytyy kiitollisuuden, toiveikkuuden, huumorin ja hengellisyyden vahvuuksina.

Ennako-oletukseni oli, että teoksista olisi käynyt ilmi esimerkiksi arvostelukyvyn ja kriittisen ajattelun vahvuuteen liitettäviä diskursseja, mutta ne jäivät puuttumaan. Tämä selittynee sillä, että päähenkilö Antti on rento ja rehellinen isä, joka toimii enemmän tunteiden kuin järjen pohjalta. Myös urheuden vahvuus jäi teoksissa taka-alalle. Lapsen hätää koskevan diskurssin kohdalla pohdin pitkään, onko kyse urheudesta vaiko rakastamisesta. Tulkitsin diskurssin rakastamiseksi, sillä lopulta siinä oli mielestäni kuitenkin kyse enemmän rakkaudesta ja lapsen aidosta välittämisestä kuin isän omasta urheuden osoittamisen tarpeesta.

Kirjasarjassa isyys näyttäytyy erilaisena silloin, kun Paavo on vauvaikäinen verrattuna siihen, kun hän on tarha- tai kouluikäinen. Yksinhuoltajaisyydessä kehittyminen ja vahvuuksien jalostuminen näyttäytyivätkin kolmen diskurssin, yksinhuoltajaisäksi tuleminen – isyydessä kasvaminen – ja isyyden uudelleenmuotoutuminen –diskurssin kautta. Vauvaikäisen lapsen kanssa yksinhuoltajaisä on hoitajan roolissa ja arki pyörii vain vauvanhoidon ympärillä. Muutamien ensimmäisten viikkojen ja kuukausien ajan isän ja pojan säännöllinen sosiaalinen verkosto isoisan lisäksi koostuu neuvolan terveydenhoitajasta. Antti on kiitollinen saamastaan tuesta neuvolassa, kuten myös siitä, että terveydenhoitaja kehottaa tuoretta isää verkostoitumaan muiden pikkulasten vanhempien kanssa. Hulkkosen ja Valon (2013) tutkimuksen mukaan isät pitivät neuvolaa puolueettomana paikkana, jossa terveydenhoitajalle pystyi avautumaan vaikeistakin tunteista sekä huolenaiheista. Tämän tutkimuksen tulosten perusteella yksinhuoltajaisä ei kerro todellisista tuntemuksistaan neuvolassa. Hän pyrkii olemaan yhteistyön aikana rehellinen lapseen liittyvistä asioista, mutta samalla peittelee omia tuntemuksiaan isyyden vaikeuksiin liittyen. Tämä selittynee sillä, että yksinhuoltajat kokevat usein olevansa yhteiskunnassa suurennuslasin alla ja ydinperheisiin verrattuna heikommassa asemassa lapsen hoitoon ja huolenpitoon

liittyvissä asioissa. Avautuminen omista huolista ja vaikeuksista on vaikeaa, sillä pelko suurennuslasin alle joutumisesta on todellinen. (Vuori 2001; Krok 2009.)

Holopainen (2014) on tutkinut isiä päivähoidon käyttäjinä. Tärkeimpiä seikkoja isille olivat lapsen viihtyvyys päivähoitossa sekä turvallinen ympäristö ja positiivinen ilmapiiri, kuten myös henkilöstön ja isien välinen yhteistyö. Isät eivät kokeneet tarvetta analysoida henkilöstön antamaa palautetta lapsesta syvällisemmin ja totesivatkin olevansa siinä suhteessa erilaisia huolenkantajia kuin äidit. Myös Antti suhtautuu päiväkotiin ja sen henkilöstöön varsin neutraalisti. Hän kokee hyvänä sen, että päiväkodin henkilöstö on naisvoittoinen, jotta Paavo saa elämäänsä myös naisten läsnäoloa. Kirjoissa päiväkotia ei korostu, eikä sillä ole suurta vaikutusta teosten juonen etenemisen kannalta. Keskimmäisen teoksen nimi ”Tarhapäivä” viittaa lähinnä arjen toistumiseen samanlaisena päivästä toiseen, eikä teoksessa näin ollen keskitytä varsinaisesti päiväkotiin. Kyseisestä teoksesta voidaan kuitenkin huomata, että Antti luottaa päiväkotiin ja uskoo niihin havaintoihin, joita päiväkodin henkilöstö tekee Paavoon liittyen. Päiväkodin henkilöstön edessä Antti uskaltaa myös avautua isänä olemisen vaikeista puolista kasvatukseen liittyen ja pyytää neuvoja ja tulkinta-apua tarvitessaan niitä.

Tutkimukseni auttaa ymmärtämään sosiaalisen verkoston tärkeyttä yksinhuoltajaisille. Antin sosiaalinen verkosto on suppea vauvaikäisen lapsen kanssa, mutta Paavon ollessa taapero-, tarha- ja kouluikäinen verkosto on kasvanut isommaksi kattaen niin yksinhuoltaja- kuin ydinperheitejä, isovanhempia, perheellisiä ja lapsettomia työkavereita sekä yksineläviä ystäviä. Näiden lisäksi verkostoon kuuluvat Antin oma isä vaimoineen, kehitysvammainen pikkuveli sekä mielenterveysongelmainen ex-vaimo eli Paavon äiti. Verkostolta saa Antti apua ja tukea lapsen hoitoon ja kasvatukseen liittyvissä asioissa. Erityisesti verkostoon kuuluvien ammattilaisten, päiväkodin henkilöstön ja Paavon ensimmäisen luokan opettajan antama palaute niin Paavosta kuin Antin kasvatuksestakin vahvistaa Antin luottamusta omiin taitoihinsa. Antin verkostosta puuttuu samassa tilanteessa oleva henkilö, toinen yksinhuoltajaisä. Antti ei itse kaipaa vertaistukea toisesta isästä, joten voidaan tulkita niin, että äideiltä saama tuki on hänelle riittävää.

Sosiaalisen verkoston luominen on tärkeää ja, kuten Lähteenmäen ja Neitolan (2014) tutkimustuloksista käykin ilmi, sosiaalisen verkoston merkitys on tärkeä erityisesti uudessa tilanteessa oleville miehille. Tutkimuksen mukaan isien tärkein tuen lähde oli epävirallinen verkosto, joka kattoi omat vanhemmat, suvun sekä ystävät ja tuttavat. Koska Antin ystäväpiiriin ei kuulunut lapsiperheitä Paavon syntymän aikoihin, oli neuvolan terveydenhoitajan neuvot verkostoitumisesta ensiarvoisen tärkeitä. Ilman ammattilaisen kehotusta lähteä ulos omasta kodista, Antti tuskin olisi tavannut niitä ihmisiä, jotka myöhemmin muodostuivat hänelle tärkeiksi ystäviksi ja tukiverkostoksi.

Millainen suomalainen stereotyyppinen yksinhuoltajaisä sitten on? Yösyötön, Tarhapäivän ja Hammaskeijun diskurssien mukaan isyyden vahvuudet representoituvat pääpiirteissään sinnikkyuden, ystävällisyyden, reiluuden, vaatimattomuuden ja toiveikkuuden sekä ennen kaikkea rakastamisen vahvuuksien alle. Isyyden luonne muuttuu lapsen kasvaessa ja isän rooli muuttuu täysipäiväisesti hoitajasta kasvatukselliseksi johtajaksi ja edelleen lapsen varttuessa ryhmätyöntekijäksi. Isän kasvatustyyli on monessa mielessä rennompaa kuin äidin, vaikkakin hyvin monella tasolla tyyleistä löytyy myös yhteneväisyyksiä. Isä pyörittää arkea siinä, missä äitikin ja kantaa vastuun niin lapsesta, kodista kuin työstäänkin. Hän ei ole superihminen, eikä vastuuton vetelehtijä. Yksinhuoltajaisä tekee sen, mikä hänelle kuuluu ja toisinaan jopa vähän enemmänkin.

Jatkotutkimusta ajatellen olisi mielenkiintoista jatkaa Antin ja Paavon tarinaa löytämällä tosielämän antit ja paavot eli isät, jotka asuvat yksin lastensa kanssa. Haastattelujen sekä havainnoinnin avulla voisi tutkia fiktion ja elävän elämän yhtäläisyyksiä ja eroja, ja sitä kautta muodostaa kuvaa yksinhuoltajaisän vahvuuksista ja asemasta niin lastensa kasvatustajana kuin eri toimintaympäristöjen vuorovaikutuksen osapuolenakin. Toisaalta taas olisi mielenkiintoista tutkia, miten isät kokevat sen, että jäävät kotiin hoitamaan vastasyntyneitä lapsiaan. Teoksissa Antti hoiti Paavoja yksin kotona yli vuoden ajan vanhempainvapaalla. Kuinka suuri osa suomalaisista isistä, edes ydinperheessä elävistä miehistä, jää kotiin hoitamaan lasta vanhempainvapaan ajaksi? Miten työnantajat suhtautuvat siihen, että isän urakehitys katkeaa? Antin työnantaja jousti ja antoi Antille vapauksia, mutta onko näin myös todellisuudessa?

Entä miten yksinhuoltajaisien kanssa kasvaneet lapset kokevat lapsuutensa? Tulosten mukaan Antti kanto huolta siitä, että pystyisi kasvattamaan Paavosta kunnan kansalaisen. Olisi kiinnostavaa tutkia sitä, onko Antin huoli todellinen eli millaisia eroja yksinhuoltajaäitien ja yksinhuoltajaisien kasvattamien lasten välillä on heidän aikuistuttuaan ja voiko eroja selittää sillä, että lapsen elämästä on puuttunut isän tai äidin läsnäolo? Toisaalta, jos tutkimuksessa halutaan keskittyä positiiviseen psykologiaan, voidaan tutkia esimerkiksi sitä, voidaanko yksinhuoltajaisien kasvattamista lapsista nostaa yleisesti esiin sellaisia vahvuuksia, joita yksinhuoltajaäitien kanssa tai ydinperheessä kasvaneista lapsista ei löydy?

Kaiken kaikkiaan aineistona olleista Hietamiehen romaaneista välittyy hyväntuulinen kuva suomalaisesta yksinhuoltajaisästä. Antti kohtaa haasteita isänä, mutta selviää niistä käyttämällä omia vahvuuksiaan monipuolisesti. Sosiaalinen verkosto auttaa, neuvoo ja tukee Anttia, kunhan hän on valmis ottamaan tuen vastaan. Suomalaiseen mentaliteettiin kuuluu eräänlainen yksin pärjääminen ja se representoituu Antissakin vahvana luonteenpiirteenä. Perheellisenä ihmisenä kirjasarja näyttäytyi minulle todellisuutta kuvastavana, vaikkakin hieman vauhdikkaammilla tapahtumilla höystettynä, kuin mitä monen perheen arki todellisuudessa on. Samalla se loi myös toivoa ja uskoa siihen, että kaikesta selviää, kaikella on merkityksensä ja asioilla on tapana järjestyä. Yksinhuoltajaisän vahvuuksia kirjojen diskursseista tulkiten oli mahdollista tarttua isyyden hyviin puoliin ja myönteiseen toimijuuteen ja siten tuoda isyyskeskusteluun myönteistä näkökulmaa perinteisten isä-äiti-vertailuasetelmien vastapainoksi.

LÄHTEET

Alasalmi, P. 2011. Loistava yksinhuoltajuus. Juva: Gummerus.

Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino.

Chima, F. O. 1999. Fathers with single parenting roles: Perspectives on strengths, concerns and recommendations. *Free Inquiry in Creative Sociology* 27 (2), 3–13.

DeMaris, A. & Greif, G. 1997. Single custodial fathers and their children. Teoksessa A. J. Hawking ja D. C. Dollahite (toim.) *Generative fathering. Beyond deficit perspectives*. Thousand Oaks: Sage, 134–146.

Eggenbeen, D. J., Snyder, A. R. & Manning, W. D. 1996. Children in single-father families in demographic perspective. *Journal on Family Issues* 17 (4), 441–465. doi: [10.1177/019251396017004002](https://doi.org/10.1177/019251396017004002)

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Goldscheider, F., Scott, M. E., Lilja, E. & Bronte-Tinkew, J. 2015. Becoming a Single Parent: The Role of Mother and Father Characteristics. *Journal of Family Issues* 36 (12), 1624–1650. doi: [10.1177/0192513X13508405](https://doi.org/10.1177/0192513X13508405)

Hawes, J. M. & Shores, E. F. 2001. The Family in America. An Encyclopedia. Volume 1. Kalifornia: ABC Clío.

Heikkinen, V. 2012. Diskurssi. Teoksessa V. Heikkinen, E. Voutilainen, P. Lauerma, U. Tiitilä ja M. Lounela (toim.) Genreanalyysi. Tekstilajitutkimuksen käsikirja. Helsinki: Gaudeamus, 94–99.

Hietanen, R., Määttä, K. & Uusiautti, S. 2012. ‘Virtuoso ideal daddy’: Finnish children’s perceptions of good fatherhood. Lontoo: Routledge, 1827–1840. doi: [10.1080/03004430.2012.755965](https://doi.org/10.1080/03004430.2012.755965)

Hilton J. M., Desrochers, S. & Devall, E. 2001. Comparison of parenting and children's behavior in single-mother, single-father, and intact families. *Journal of Divorce & Remarriage* 29 (3), 23–54.

Holopainen, P-L. 2014. Isien näkemykset laadukkaasta varhaiskasvatuksesta ja päivähoidosta. Jyväskylän yliopisto: Kasvatustieteellinen pro gradu – tutkielma. Saatavilla www-muodossa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/44255/URN:NBN:fi:jyu-201409142794.pdf?sequence=1>. (Luettu 1.5.2018.)

Hulkkonen, I. & Valo, M. 2013. Yksinhuoltajaisien kokemuksia vanhemmuuden tukemisesta lastenneuvolassa. Hämeen ammattikorkeakoulu: Hoitotyön koulutusohjelman opinäytetyö. Saatavilla www-muodossa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/58865/Hulkkonen_Iina_ja_Valo_Maria.pdf?sequence=2&isAllowed=y. (Luettu 1.5.2018.)

Huttunen, J. 2001. Isänä olemisen uudet suunnat. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Johnston, B. 2018. Discourse analysis. 3. painos. Oxford: Wiley Blackwell.

Juhila, K. 1999. Tutkijan positiot. Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila ja E. Suoninen (toim.) Diskurssianalyysi liikkeessä. Tampere: Vastapaino, 201–232.

Jokinen, A., Juhila, K. & Suoninen, E. 1993. Diskursiivinen maailma. Teoreettiset lähtökohdat ja analyttiset käsitteet. Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila ja E. Suoninen (toim.) Diskurssianalyysin aakkoset. Jyväskylä: Vastapaino, 17–47.

Järvinen, J. 2012. Aina isänä lapsen elämässä – Isien kertomuksia isyydestä avioero-prosessin aikana ja sen jälkeen. Diak etelä Järvenpää: sosionomi (AMK) + diakoni julkaisematon opinnäytetyö. Saatavilla www-muodossa: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/41789/Jarvinen_Jukka.pdf?sequence=1&isAllowed=y. (Luettu 30.3.2018.)

Kavelin Popov, L. 2015. Reilu, reipas ja vastuuntuntoinen. Suomentanut R. Parkkonen. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Kirjakauppaliitto 2013. Myydyimmät kotimaiset kaunokirjat vuonna 2012. <https://kustantajat.fi/files/output/675/bestsellerit+2012.pdf>. (Luettu 11.6.2018.)

Kiviniemi, K. 2007. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa J. Aaltola ja R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Jyväskylä: PS-kustannus, 70–85.

Kolsi, E-K. 2017. Eve Hietamies sanoo Pasasille hyvästit – lopetti jo kerran kirjailijan uransa. Helsinki: Iltasanomat. Saatavilla www-muodossa: <https://www.is.fi/viihde/art-2000005139128.html>. (Luettu 25.6.2018.)

Korhonen, 2004. Työssä käyvä isä. Teoksessa I. Aalto ja J. Kolehmainen (toim.) Isäkirja. Tampere, Vastapaino, 245–269.

Korobov, N. 2001. Reconciling theory with method: From conversation analysis and critical discourse analysis to positioning analysis. *Forum Qualitative Social Research* 2 (3), art. 11.

Krok, S. 2009. Hyviä äitejä ja arjen pärjääjiä. Yksinhuoltajia marginaalissa. Tampereen yliopisto: Väitöskirja.

Kröger, T. 2009. Yksinhuoltajuus ja isyys: outo yhdistelmä? Teoksessa K. Forssén, A. Haataja ja M. Hakovirta (toim.) Yksinhuoltajuus Suomessa. Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja D 50/2009. Helsinki: Väestöliitto, 170–185.

Lainiala, L. 2014. Perhepolitiikka kriisin aikana. *Perhebarometri 2014*. Väestöliitto: Väestöntutkimuslaitos Katsauksia E 48/2014.

Lazar, M. M. 2000. Gender, discourse and semiotics. The politics of parenthood representations. *Discourse Society* 11 (3), 373–400. Saatavilla [www-muodossa: https://is.muni.cz/el/1423/jaro2013/SOC265/um/Discourse_semiotics_gender.pdf](https://is.muni.cz/el/1423/jaro2013/SOC265/um/Discourse_semiotics_gender.pdf). (Luettu 20.6.2018.)

Lewis, B. C. 2012. *Papa's Baby: Paternity and Artificial Insemination*. New York: New York University Press.

Linley, A. & Dovey, H. 2012. Technical manual and statistical properties for Realise2. Saatavilla www-muodossa: http://www.capp.co/Portals/3/Files/Realise2_Technical_Manual_V1.3_Dec_2012.pdf. (Luettu 13.6.2018.)

Lähteenmäki, M. & Neitola, M. 2014. Isien turvaverkostot vauvaperheissä. Teoksessa P. Eerola ja J. Mykkänen (toim.) Isän kokemus. Tampere: Gaudeamus, 65–74.

Mettinen, P. 2016. Isyyden kulttuuriset muutokset. Isyydessä tapahtuneet kulttuuriset muutokset Lapsen Maailma -lehdessä ajanjaksojen 1990–2000 ja 2010–2015 välillä. Tampereen yliopisto: Sosiaalityön pro gradu – tutkielma. Saatavilla www-muodossa: <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/99943/GRADU-1477903494.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. (Luettu 1.5.2018.)

Mykkänen, J. & Aalto, I. 2010. Isyyden ihanteet, arki ja kokemukset. Raportti isyyden tutkimuksesta Suomessa. Nuorisotutkimusseura, Verkkojulkaisuja 34. Saatavilla www-muodossa: <https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2013/05/1isyydenihanteet.pdf>. (Luettu 13.6.2018.)

Owen, M. T., Ware A. M. & Barfoot, B. 2000. Caregiver – Mother partnership behaviour and the quality of caregiver – Child and mother – Child interactions. Early Childhood Research Quarterly 15:3, 413–428.

Paajanen, P. 2006. Päivisin leiväntuoja, iltaisin hoivaisä. Alle 3-vuotiaiden esikoislasten isien näkemyksiä ja kokemuksia isyydestä. Perhebarometri 2006. Väestöliitto, Väestöntutkimuslaitos Katsauksia E 24. Saatavilla www-muodossa: http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/d280952447ad9b6f27c41497ecd9e0fa/1524675412/application/pdf/4953160/Perhebarometri%202006_web.pdf. (Luettu 25.4.2018.)

Parikka, T. 2014. Eron jälkeinen isyys ja vanhemmuuden tukeminen isien kertomuksissa. Jyväskylän yliopisto: Kasvatustieteellinen ja yhteiskuntatieteellinen julkaisematon pro gradu – tutkielma. Saatavilla www-muodossa: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/43217/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201404141517.pdf?sequence=1>.

(Luettu 30.3.2018.)

Park, N., Peterson, C. & Seligman, M. E. P. 2004. Strengths of character and wellbeing. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 23 (5), 603–619.

Pietikäinen, S. & Mäntynen, A. 2009. Kurssi kohti diskurssia. Tampere: Vastapaino.

Pleck, J. H. 2010. Fatherhood and masculinity. Teoksessa M. E. Lamb (toim.) *The Role of the Father in Child Development*. Hoboken, New Jersey: Wiley. 5th edition, 27–57.

Rapley, T. 2007. *Doing conversation, discourse and document analysis*. Los Angeles: Sage Publications.

Rath, T. 2007. *StrenghtsFinder 2.0*. Iso-Britannia: Gallup Press.

Roos, J.P. (toim.) 2001. *Keskustelua sosiaalisesta konstruktionismista*. Helsingin yliopisto: Valtiotieteellinen tiedekunta.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006a. *KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. 5.6 Sosiaalinen konstruktionismi*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaristo. Saatavilla www-muodossa: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L5_6.html. (Luettu 10.6.2018.)

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006b. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. 7.3.6 Kielellinen tarkastelu. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Saatavilla www-muodossa: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_6.html. (Luettu 10.6.2018.)

Seligman, M. E. P. 2002. Aito onnellisuus. Suomentanut M. Lång. Helsinki: Art House.

Seligman, M. E. P., Steen, T. A., Park, N. & Peterson, C. 2005. Positive psychology progress. *American psychologist* 60 (5), 410–421.

Sinkkonen, J. 1998. Yhdessä isän kanssa. Helsinki: WSOY.

Suhonen, A-S. & Salmi, M. 2004. Yksin vastuussa arjesta. Teoksessa M. Salmi ja J. Lammi-Taskula (toim.) *Puhelin, mummo vai joustava työaika*. Helsinki: Stakes, 89–97.

Sunderland, J. 2000. Baby entertainer, bumbling assistant and line manager: discourses of fatherhood in parentcraft texts. *Discourse and Society* 11 (2), 249–274.

Säyrylä, S. 2017. Isyys ja elämän kriisit – isyyden merkitys, haasteet, voimavarat ja tuki. Jyväskylän yliopisto: Kasvatustieteellinen pro gradu – tutkielma. Saatavilla www-muodossa: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/54404/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201706092777.pdf?sequence=1>. (Luettu 30.3.2018.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2017. Tilastoraportti 29 / 2017. Varhaiskasvatus 2016. Saatavilla www-muodossa: http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135183/Tr29_17_vuositilasto.pdf?sequence=5&isAllowed=y. (Luettu 29.4.2018.)

Tsai, W-H. S. & Shumow, M. 2011. Representing fatherhood and male domesticity in American advertising. *Interdisciplinary Journal of Research in Business* 1 (8), 38–48.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Tuovinen, P. 2014. *Isien ja tyttärien kertomuksia yksinhuoltajaperheestä*. Jyväskylän yliopisto: väitöskirja. Saatavilla www-muodossa: https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/43975/978-951-39-5749-0_vaitos13082014.pdf?sequence=1. (Luettu 10.6.2018.)

Tynjälä, P. 1999. *Oppiminen tiedon rakentamisena: Konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita*. Helsinki: Tammi.

Valkonen, 2006. *Millainen on hyvä äiti tai isä? Viides- ja kuudesluokkalaisten lasten vanhemmuuskäsitykset*. Jyväskylän yliopisto: väitöskirja. Saatavilla www-muodossa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/13293/9513925692.pdf>. (Luettu 10.4.2018.)

Uusitalo-Malmivaara L. & Vuorinen K. 2016. *Huomaa hyvä! Näin ohjaat lasta ja nuorta löytämään luontevahvuutensa*. Juva: PS-Kustannus.

Vuori, J. 2001. Äidit, isät ja ammattilaiset. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy.

Väisänen, H. & Salo, J. 2018. Yksinhuoltajaperheet Suomessa. Väestöliitto. Saatavilla
www-muodossa: [http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/ti-
lastoja/perheet/yksinhuoltajaperheet_suomessa/](http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/ti-
lastoja/perheet/yksinhuoltajaperheet_suomessa/). (Luettu 29.4.2018.)

Wallenius-Korkalo, S. 2018. Esitetty lestadiolaisuus: uskonto, ruumiillisuus ja valta populaarikulttuurissa. Lapin yliopisto: väitöskirja.

Tutkimusaineistona käytetty kirjallisuus

Hietamies, E. 2010. Yösyöttö. Nidotun laitoksen ensimmäinen painos. Helsinki: Otava.

Hietamies, E. 2012. Tarhapäivä. Nidotun laitoksen ensimmäinen painos. Helsinki: Otava.

Hietamies, E. 2017. Hammaskeiju. Helsinki: Otava.